



T.C.

BARTIN ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**DİJİTAL EBEVEYNLIK BECERİLERİNE YÖNELİK VELİ VE
ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ**

ÇİĞDEM GEDİK

DANIŞMAN

DOÇ. DR. GÜLSÜN ŞAHAN

BARTIN-2023



T.C.
BARTIN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

DİJİTAL EBEVEYNLIK BECERİLERİNE YÖNELİK VELİ VE ÖĞRETMEN
GÖRÜŞLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ÇİĞDEM GEDİK

BARTIN- 2023

BEYANNAME

Bartın Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü tez yazım kılavuzuna göre Doç. Dr. Gülsün ŞAHAN danışmanlığında hazırlamış olduğum “DİJİTAL EBEVEYNLİK BECERİLERİNE YÖNELİK VELİ VE ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ” başlıklı yüksek lisans tezimin bilimsel etik değerlere ve kurallara uygun, özgün bir çalışma olduğunu, aksinin tespit edilmesi halinde her türlü yasal yaptırımını kabul edeceğimi beyan ederim.

27.01.2023

Çiğdem GEDİK

ÖNSÖZ

Yüksek lisans eğitimim süresince ve tez çalışmamın her aşamasında tecrübelerini ve görüşlerini benimle paylaşan, desteğini her daim üzerimde hissettiğim, pes ettiğimde beni yüreklendiren ve başarabileceğime olan inanıncıyla beni hiç yalnız bırakmayan değerli danışmanım Doç. Dr. Gülsün ŞAHAN'a; eğitim hayatım boyunca engin bilgileri ve özverili yaklaşımları ile bana yeni ufuklar açan tüm bölüm hocalarıma; kıymetli görüşleri ile tez çalışmamın gelişmesine destek veren değerli tez jüri üyeleri Prof. Dr. Selda POLAT HÜSREVŞAHİ ve Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin KAYGIN'a; beni vatanına ve milletine bağlı, dürüst ve iyi bir insan olarak yetiştirmek için çabalayan annem Nurcan TANRIKULU ve babam Satılmış TANRIKULU'na; her daim varlığıyla bana güç veren, yüksek lisans yapmaya karar verişimden tez çalışmamı teslim etmeme kadar hep yanımda olan canım eşim Utku GEDİK'e; her zaman gurur kaynağım ve en önemli destekçilerimden biri olan kardeşim Ömer Barış TANRIKULU'na; süreç boyunca beni motive eden değerli arkadaşlarım Emine KÖSE, Yasin ÇIRLAK ve Alaattin BAYKUŞ'a; son olarak da çalışmamın uygulanmasına samimi görüşleriyle katkı sağlayan veli ve öğretmen arkadaşlarıma çok teşekkür ederim.

Tez çalışmamı, kendi ayaklarının üzerinde duran bir kadın olmak için okumalısın diyen canım annem ve kendi ayakları üzerinde durabilsin diye örnek olmaya çabaladığım canım kızım Umay Börte GEDİK başta olmak üzere tüm kadınlara ithaf ediyorum.

Çiğdem GEDİK

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

Dijital Ebeveynlik Becerilerine Yönelik Veli Ve Öğretmen Görüşlerinin Değerlendirilmesi

Çiğdem GEDİK

Bartın Üniversitesi

**Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı**

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Gülsün ŞAHAN

Bartın-2023, Sayfa: 117

Teknoloji çağıyla beraber ortaya çıkan dijital dünya, kullanıcısı olan her birey için olumlu ve olumsuz yanlar oluşturmaktadır. Bununla beraber çocuk kullanıcıların, bilişsel ve psikolojik anlamda olgunlaşmalarını henüz tamamlamadıkları sebebiyle; olumsuzluklar karşısında en büyük risk grubunu oluşturduğu bilinmektedir. Bu durum ebeveynlerin dijital ebeveynlik becerilerine sahip olmasının önemini ortaya çıkarmaktadır. Bu çalışma dijital ebeveynlik becerilerine yönelik veli ve öğretmen görüşlerinin değerlendirildiği nitel bir çalışmadır. Araştırmacı tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formları ile Bartın ili Merkez ilçesinde Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı okullarda, çocukları ilkokul ya da ortaokula giden 25 veli ve 25 öğretmen ile görüşmeler yapılmıştır. Elde edilen veriler içerik analiz yöntemi kullanılarak incelenmiştir. Veli ve öğretmenlerin çoğu dijital ebeveynliği çocukları dijital dünyanın tehlikelerinden korumak olarak tanımlamıştır. Korumaya yönelik yaptıkları çalışmalara; çocukların kendilerine ait dijital araçlarının olmamasını, süre kısıtlaması konmasını, internette yaptıkları işlerin velilerce takip edilmesini ve çocuklarla tehlikeler hakkında konuşmalarını örnek vermişlerdir. Dijital dünya ve internetin deneyimleri artırması, öğrenmeleri çeşitlendirmesi ise en az belirtilen görüşler arasındadır. Veli ve öğretmenlerin dijital ebeveynlik becerileri hakkındaki bilgilerinin

yetersiz olduğu ve yüksek oranda olumsuzluklara odaklanıldığı sonularınaulaşılmıştır. Veli ve öğretmenlerin büyük çoğunluğu da bunun farkında olup, kendilerini geliştirmek adına eğitim ve içeriklere ihtiyaç duyduklarını belirtmiştir. Bu çalışmada çocuklara rol model olma, dijital teknolojileri tanıyarak rehber olma, çocuklar ile ilgili ve iletişimde olma konularında, yetişkin ihtiyaç ve öğrenmelerine uygun hazırlanmış eğitimlere ve medya desteğine ihtiyaç olduğu ortaya çıkmaktadır.

Anahtar Kelimeler. Dijital ebeveynlik, hayat boyu öğrenme, yetişkin eğitimi



ABSTRACT

M. Sc. Thesis

Evaluation of parents' and teachers' views on digital parenting skills

Çiğdem GEDİK

Bartın University

Graduate School

Department of Educational Sciences

Thesis Advisor: Assoc. Prof. Dr. Gülsün ŞAHAN

Bartın-2023, pp: 117

The digital world, which has emerged with the era of technology, creates positive and negative sides for every individual who is a user. However, children are the biggest risk group in the face of adverse situations because they have not yet completed their cognitive and psychological maturation. For this reason, it is important that parents have digital parenting skills. This research is a qualitative study in which the opinions of parents and teachers about digital parenting skills are evaluated. Interviews were conducted with "semi-structured interview forms" prepared by the researcher. In the schools affiliated to the Ministry of National Education in the Merkez district of Bartın province, 25 parents and 25 teachers whose children go to primary and secondary school were interviewed. The obtained data were analyzed using the content analysis method. Most parents and most teachers have defined digital parenting as protecting children from the dangers of the digital world. The participants gave the following examples of their studies aimed at protection. Children do not have their own digital tools, time restrictions are imposed, their online activities are monitored by parents and they talk to children about dangers. The fact that the digital world and the Internet increase experiences and diversify learning is among the decently stated views. The researcher has reached the results that parents' and teachers' knowledge about digital parenting skills. It is focused on insufficient and a high percentage of negativity towards digital

parenting skills. The vast majority of parents and teachers are also aware of this. The participants stated that they need training and content in order to improve themselves. In this research, it turns out that there is a need for training and media support prepared in accordance with adult needs and learning to be a role model for children, to become a guide by recognizing digital technologies, to be related to and communicate with children.

Keywords. Digital parenting, lifelong learning, adult education



İÇİNDEKİLER

BEYANNAME	ii
ÖNSÖZ	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT.....	vi
İÇİNDEKİLER	viii
TABLolar DİZİNİ.....	xi
EKLER DİZİNİ	xiii
1.GİRİŞ	1
1.1. Problem	1
1.2. Araştırmanın Amacı	5
1.3. Araştırmanın Önemi	6
1.4. Sayıtlar	8
1.5. Sınırlılıklar.....	8
1.6. Tanımlar.....	8
2. LİTERATÜR ÖZETİ.....	10
2.1. Dijital Dünya.....	10
2.2. Dijital Dünyanın Yaşamımıza Etkileri: İmkanlar ve Tehlikeler	11
2.2.1. İmkanlar	11
2.2.2. Tehlikeler	13
2.3. Dijital Dünyada Aile Bireyleri	14
2.3.1. Dijital Yerli ve Dijital Göçmen	14
2.3.2. Dijital Ebeveyn	16
2.4. Dijital Ebeveynlik Rolünün Önemi	16
2.5. Hayat Boyu Öğrenme Bağlamında Dijital Ebeveynlik.....	18
2.6. İlgili Araştırmalar	19
3. MATERYAL VE METOT.....	26
3.1. Araştırma Modeli	26
3.2. Çalışma Grubu	26
3.3. Veri Toplama Araçları.....	29
3.4. Verilerin Toplanması Süreci	30
3.5. Verilerin Analizi	31
4. BULGULAR VE TARTIŞMA.....	33

4.1. Anne Babaların Dijital Ebeveynlik Konusundaki Görüşlerine İlişkin Bulgular	33
4.2. Anne Babaların Kendi Dijital Ebeveynlik Becerilerine İlişkin Bulgular	35
4.2.1 Anne Babaların Kullandıkları Dijital Araçlara Ait Bulgular	36
4.2.2 Anne Babaların İnternet Kullanım Amaçlarına Ait Bulgular	37
4.2.3 Dijital Teknolojiler ve İnternetin Çocuk İçin Avantajlarına Yönelik Anne Baba Görüşlerine Ait Bulgular	38
4.2.4 Dijital Teknolojiler ve İnternetin Çocuk İçin Risklerine Yönelik Anne Baba Görüşlerine Ait Bulgular	40
4.2.5 Çocuğunun Dijital Teknolojiler Ve İnternet Kullanımında Anne Babaları Örnek Aldığı Olumlu Durumlara Ait Anne Babaların Görüşlerine İlişkin Bulgular	42
4.2.6 Çocuğunun Dijital Teknolojiler Ve İnternet Kullanımında Anne Babaları Örnek Aldığı Olumsuz Durumlara Ait Anne Babaların Görüşlerine İlişkin Bulgular	44
4.2.7 Anne Babaların İnternetteki Etik Davranışlara Ait Görüşlerine İlişkin Bulgular	46
4.2.8 Anne Babaların İnternetteki Davranışlarının İnternet Etik Kurallarına Uygunluğunu Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Bulgular	48
4.2.9 Anne Babaların Çocuğuna Sağladığı Dijital Teknolojiler Ve İnternet Ortamını Güvenli Hale Getirmek İçin Aldığı Tedbirlere Yönelik Görüşlere İlişkin Bulgular	49
4.2.10 Anne Babaların Aldığı Tedbirlerin Yeterli Olup Olmadığına Yönelik Görüşlere İlişkin Bulgular	50
4.2.11 Anne Babaların Çocuğunun Dijital Teknolojiler Ve İnternet Kullanma Alışkanlıklarını Nasıl Takip Ettiğine Dair Görüşlere İlişkin Bulgular	52
4.2.12 Anne Babaların Çocuğunun Dijital Teknolojiler Ve İnternet Kullanımında Nasıl Rehberlik Ettiğine Dair Görüşlere İlişkin Bulgular	54
4.2.13 Anne Babaların Çocuğunun Dijital Teknolojiler Ve İnternet Kullanımında Yaptığı Rehberliği Geliştirmeye İhtiyaç Duyup Duymadığına Ait Görüşlere İlişkin Bulgular	56
4.3. Öğretmenlerin Dijital Ebeveynlik Konusundaki Görüşlerine İlişkin Bulgular	60
4.3.1 Öğretmenlerin Dijital Ebeveynlik Kavramına İlişkin Düşüncelerine Ait Bulgular	60
4.3.2 Öğretmenlerin Dijital Ebeveynlik Becerilerine İlişkin Görüşlerine Ait	

Bulgular	62
4.4. Öğretmen Görüşlerine Göre Velilerin Dijital Ebeveynlik Becerilerine İlişkin Bulgular.....	65
4.4.1 Öğretmen Görüşlerine Göre Velilerin Dijital Teknolojiler Ve İnternetin Doğru Kullanımı Konusunda Çocuklarına Yaptığı Rehberliğe İlişkin Bulgular .	66
4.4.2 Öğretmen Görüşlerine Göre Velilerin Eğitim Düzeyi ve Ekonomik Durumunun Dijital Ebeveynlik Becerilerine Etkisine İlişkin Bulgular	68
4.4.3 Öğretmen Görüşlerine Göre Velilerin Çocuklarına Dijital Teknolojiler Ve İnternetin Doğru Kullanımında Yaptığı Rehberliği Geliştirmesine İlişkin Bulgular	72
4.4.4 Öğretmen Görüşlerine Göre Öğretmenlerin Dijital Ebeveynlik Becerilerini Geliştirmek İle İlgili Yapılan Eğitim, Uygulama Veya Kaynaklardan Haberdar Olup Olmadığına İlişkin Bulgular.....	74
4.4.5 Öğretmen Görüşlerine Göre Öğretmenlerin Anne Babaları Bilgilendirmek İçin Bir Eğitim Almaya İhtiyaç Duyup Duymadığına İlişkin Bulgular.....	76
5.SONUÇ VE ÖNERİLER.....	82
5.1. Sonuçlar.....	82
5.2. Öneriler	85
5.2.1. Uygulamaya Yönelik Öneriler	85
5.2.2. Araştırmacılara Yönelik Öneriler	85
KAYNAKLAR	87
EKLER	94
BENZERLİK BİLDİRİMİ.....	102

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo No	Sayfa No
3.1: Anne babalara ait demografik bilgiler	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
3.2: Öğretmenlere ait demografik bilgileri	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
4.1: Anne babaların dijital ebeveynlik konusundaki görüşleri	33
4.2: Anne babaların kullandıkları dijital teknolojiler	36
4.3: Anne babaların internet kullanım amaçları	37
4.4: Dijital teknolojiler ve internetin çocuk için avantajlarına yönelik anne baba görüşlerine ait bulgular	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
4.5: Dijital teknolojiler ve internetin çocuk için risklerine yönelik anne baba görüşlerine ait bulgular	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
4.6: Çocuğunun dijital teknolojiler ve internet kullanımında anne babaları örnek aldığı olumlu durumlara ait anne babaların görüşlerine ilişkin bulgular	43
4.7: Çocuğunun dijital teknolojiler ve internet kullanımında anne babaları örnek aldığı olumsuz durumlara ait anne babaların görüşlerine ilişkin bulgular	44
4.8: Anne babaların internetteki etik davranışlara ait görüşlerine ilişkin bulgular	46
4.9: Anne babaların internetteki etik davranışlarının internet etik kurallarına uygunluğuna ait görüşlerine ilişkin bulgular	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
4.10: Anne babaların çocuğuna sağladığı dijital teknolojiler ve internet ortamını güvenli hale getirmek için aldığı tedbirlere yönelik görüşlere ilişkin bulgular	49
4.11: Anne babaların aldığı tedbirlerin yeterli olup olmadığına yönelik görüşlerine ilişkin bulgular	51
4.12: Anne babaların çocuğunun dijital teknolojiler ve internet kullanma alışkanlıklarını nasıl takip ettiğine dair görüşlere ilişkin bulgular	52
4.13: anne babaların çocuğunun dijital teknolojiler ve internet kullanımında nasıl rehberlik ettiğine dair görüşlere ilişkin bulgular	54
4.14: Anne babaların çocuğunun dijital teknolojiler ve internet kullanımında yaptığı rehberliği geliştirmeye ihtiyaç duyup duymadığına dair görüşlere ilişkin bulgular	56
4.15: Anne babaların dijital ebeveynlik becerilerini geliştirmek ile ilgili yapılan eğitim, uygulama veya kaynaklardan haberdar olup olmadığına ait görüşlerine ilişkin bulgular .	58
4.16: Öğretmenlerin dijital ebeveynlik kavramına ilişkin düşüncelerine ait bulgular	60
4.17: Öğretmenlerin dijital ebeveynlik becerilerine ilişkin görüşlerine ait bulgular	63

4.18: Öğretmen görüşlerine göre velilerin dijital teknolojiler ve internetin doğru kullanımı konusunda çocuklarına yaptığı rehberliğe ilişkin bulgular	66
4.19: Öğretmen görüşlerine göre velilerin eğitim düzeyinin dijital ebeveynlik becerilerine etkisine ilişkin bulgular.....	68
4.20: Öğretmen görüşlerine göre velilerin ekonomik durumunun dijital ebeveynlik becerilerine etkisine ilişkin bulgular.....	70
4.21: Öğretmen görüşlerine göre velilerin çocuklarına dijital teknolojiler ve internetin doğru kullanımında yaptığı rehberliği geliştirmesine ilişkin bulgular.....	72
4.22: Öğretmen görüşlerine göre öğretmenlerin dijital ebeveynlik becerilerini geliştirmek ile ilgili yapılan eğitim, uygulama veya kaynaklardan haberdar olup olmadığına ilişkin bulgular	74
4.23: Öğretmen görüşlerine göre öğretmenlerin anne babaları bilgilendirmek için bir eğitim almaya ihtiyaç duyup duymadığına ilişkin bulgular.....	76

EKLER DİZİNİ

EK No	Sayfa No
EK 1. Ebeveyn demografik bilgi formu	94
EK 2. Dijital ebeveynlik becerilerine yönelik anne - baba görüş formu	95
EK 3. Dijital ebeveynlik becerilerine yönelik öğretmen görüş formu	96
EK 4. Etik kurul onay belgesi	97
EK 5. Millî Eğitim Bakanlığı araştırma izni	98
EK 6. Millî Eğitim Bakanlığı araştırma değerlendirme formu	99
EK 7. Yayın kabul belgesi.....	100
EK 8. Kongre katılım belgesi	101

1.GİRİŞ

Giriş bölümünde araştırmanın problemi ortaya konmaktadır. Konuyla ilgili olarak dijital ebeveynlik rolünün ortaya çıkışı ve bu rolün yeterliliklerinin önemine yer verilmektedir. Sırasıyla çalışmanın problem durumu, amacı, önemi, sayıltı ve sınırlılıkları ve dijital ebeveynlik üzerine kavram ve terimlere yer verilmektedir.

1.1. Problem

Çağımızdaki hızlı dijitalleşme ile beraber bireyin gündelik yaşamının vazgeçilmezleri arasında internetin de yer aldığı görülmektedir. We Are Social ve Hootsuite'in 2021 raporuna göre dünya nüfusunun %59'u aktif internet kullanıcısı olup günde ortalama 7 saat internet kullanmaktadır. Yine aynı rapora göre Türkiye nüfusunun da %77,7'si aktif internet kullanıcısıdır, günlük ortalama kullanım süresi 7 saat 57 dakikadır ve aktif internet kullanıcı sayısı 2020 yılına göre 3.7 milyon artmıştır (Digital 2021: The Latest Insights Into The "State of Digital", 2021). İnternetin; kullanıcıların birbiriyle iletişimini ucuzlaştırma ve kolaylaştırmanın yanında, eğitimde, iş hayatında, alışveriş, eğlence, oyun, sağlık hizmetleri gibi gündelik yaşamın gerekliliklerinde de kullanımı oldukça yaygınlaşmıştır (Güler, Bayzan, & Güneş, 2016). Kullanım yelpazesinin geniş olmasından dolayı internet kullanım oranlarının, her geçen yılda, hem Türkiye hem de dünya genelinde arttığı düşünülmektedir.

Kaşıkcı vd. (2014) Avrupa Çevrimiçi Çocuklar Projesi kapsamında Türkiye'de elde ettiği bulgulara göre interneti ilk kullanım yaşı; 7-10 arası olan çocukların oranı %45,9, 11-14 arası olan çocukların oranı %21,2'dir. İnternet kullanımının hızla artış göstermekte olduğu düşünüldüğünde; 2021 yılında küçük yaşta internet kullanmaya başlama oranlarının da artmış olacağına inanılmaktadır.

Son TÜİK verilerine göre (2021) ise Türkiye'de 6-15 yaş arası çocukların internet kullanım oranı son 8 yılda %31,9 artarak %82,7'ye ulaşmıştır. Bu artışta Covid-19 pandemi sürecinde çocukların okula gitmemesi, teknoloji ve internet destekli uzaktan eğitim almış olmasının etkisi olduğu düşünülmektedir. Çocukların internet kullanım amaçlarında ilk sırada çevrimiçi derse katılma yer almaktadır. Ancak bununla beraber çocuklarda sosyal medya kullanımında, dijital oyun oynamada, dijital teknolojileri

bilgiye erişim, iletişim ve eğlence amaçlı kullanım oranlarında da artış olduğu gözlenmektedir. Bu durumların, çocukları aktif birer dijital dünya kullanıcısı haline getirdiği görülmektedir.

Çocuklar ile ebeveynleri arasındaki; dijital teknolojilerin hangi amaçlarla, hangi sıklıkla kullanılacağına dair çatışmalarda en önemli faktör çocuğun yaşıdır. Küçük yaş gruplarında çatışmalar az, kurallara uyma davranışları fazlaca görülmektedir. Çocuğun yaşı büyüdükçe ebeveyn olarak kontrolü sağlamak ve rehberlik yapabilmek zorlaşmaktadır (Livingstone vd., 2018). Bu durumdan yola çıkılarak; ailelerde güven duygusu ve iletişimin küçüklükten itibaren sağlam temellerle oluşturulmasının ve dijital dünya karşısında, küçük yaştan itibaren farkındalık meydana getirmenin önemli olduğu söylenebilir.

Teknoloji toplumsal değişimi tetikleyen başlıca etkenlerden biridir (Akbaş ve Dursun, 2020). Muslu ve Bolışık (2009)'a göre ise teknolojik ilerlemeler toplumsal gelişmişliğin bir işaretidir. Fakat bireyin hayatını kolaylaştırmasının yanında yanlış ve kötüye kullanımlardan dolayı ciddi tehlikeler de barındırmaktadır. Özellikle çocuk kullanıcıların çevrimiçi ortamda denetimsiz olmaları, onları risklere daha açık hale getirmektedir. Kaşıkçı vd. (2014) çalışmasında; çocukların karşılaştığı başlıca riskleri aşırı internet kullanımına bağlı bağımlılık, cinsellik temalı içeriklerle karşılaşma, siber zorbalığa uğrama, cinsel içerikli mesaj alma-gönderme, yeni kişilerle tanışma olarak sıralamaktadır. Ayrıca sosyal medya hesapları ile ilgili bilgisizlikten kaynaklı özel bilgilerin yanlış ya da kötüye kullanımı veya istismar gibi riskler de meydana gelebilmektedir. Günümüz şartlarında internetten ve bilişim teknolojilerinden uzak kalmak olası değildir. Risklerle baş edebilmek adına çocukların bilişim teknolojileri kullanımını engellemek de doğru bir tutum değildir (Canbek ve Sağıroğlu, 2007). Teknolojiyi yasaklamak, çocuklar için uzun ömürlü bir çözüm olmadığı gibi, riskleri tanımasına da engel olmaktır (Goodwin, 2018). Ayrıca Mertala (2017)'ya göre çocukların dijital olanaklardan yoksun bırakmak, dijital eğitim kaynaklarını verimli kullanan akranları ile aralarında eğitim eşitsizliğini ortaya çıkarmaktadır. Bu sebeplerle de risklerden kaçınmak yerine başa çıkmanın öğrenilmesi oldukça önemlidir.

Dijitalleşmeyle beraber dijital yerli, dijital göçmen, dijital okuryazar, dijital ebeveyn gibi kavramlar ortaya çıkmıştır. Dijital okuryazarlık dijital araç ve gereçleri amacına uygun kullanabilme becerileri geliştirmek olarak ifade edilebilir. Ng (2012) yerli kelimesini bir

kişinin doğduğu yer ya da ortam olarak tanımlamaktadır. Prensky (2001a)'ye göre kişisel bilgisayarların arttığı, 1990'larla beraber internetin kişisel amaçlar için kullanıldığı dönemlerden günümüze; dijital dünyaya doğan bireyler dijital yerli olarak tanımlanabilir. Önceki yıllar da doğan nesiller ise dijital göçmen olarak kabul edilmektedir. Bu bağlamda günümüz çocuk internet kullanıcılarını dijital yerli, ebeveynlerin büyük çoğunluğunu da dijital göçmen kabul edebiliriz. Ng (2012) dijital yerlilerin teknolojik gelişmeleri kolayca kabul ettiğini ama dijital okuryazarlık becerisi konusunda kontrol ve bilinçlendirilmeye ihtiyaç duyduğunu belirtmektedir. Yapılan çalışmalar, rehberlik ve denetimde ebeveynlerin rolünün önemli olduğunu göstermektedir (Baker ve Kavşut, 2007; Yurdakul vd., 2013; Babaoğlu vd., 2018; Kaya vd., 2018; Mertala, 2019; Erden ve Uslupehlivan, 2021).

Bilgi ve iletişim teknolojilerindeki bu hızlı gelişim, geleneksel ebeveyn rollerini de etkilemektedir. Geleneksel anne baba rollerinin yanında dijital okuryazarlığa sahip olmak da; güvenli bir ortamda, bilinçli çocuk yetiştirmek açısından oldukça önemlidir. Bu bağlamda ebeveynler artık dijital ebeveyn rolünü benimsemelidir.

Dijital ebeveynlik dijital dünyanın imkanlarının ve risklerinin bilincinde olmayı gerektirmektedir. Sanal ortamda, çocukların karşılaştığı riskleri çözmede ve onlara rehberlik edebilmede dijital ebeveynlere önemli görevler düştüğü görülmektedir. Fakat yapılan araştırmalara göre ebeveynler çocuklarını risklerden koruyabilmek için yeterli bilgiye sahip değildir. Bununla beraber ebeveynlerle yapılan çalışmalar; ebeveynlerin yeterli bilgi ve beceriye sahip olmadıklarının farkında da olmadıklarını göstermektedir (Tokel vd., 2013; Kaşıkçı vd., 2014; Konaş, 2021). Ebeveynlerin kendilerini internet kullanımı ve güvenliği konusunda yeterli gördüklerine dair çalışmalar da literatürde yer almaktadır (Acar, 2015).

Ülkemizde ebeveynlerin dijital yeterliliği üzerine yapılan araştırmalar, dijital ebeveynlik rolünün önemine dikkat çekmektedir (Yurdakul vd., 2013). Aynı zamanda dijital göçmen kabul edilen ebeveynlerin, teknolojik gelişmelere ayak uydurma, kolayca kabul edebilme konularında dijital yerlilerden geri kaldıkları, kendilerini geliştirme ve eğitilmeye ihtiyaç duydukları düşünülmektedir. Goodwin (2018)'e göre; çocuklarımızı dijital bir nehre atıp kendi kendilerine yüzmelerini beklemek çok büyük bir hatadır. Modern çağın çocukları çıkan her yeni teknolojiyi ustalıkla kullanabilse bile kendisi için en güvenli ve faydalı biçimde yararlanabilmeleri için rehberliğe ihtiyaçları vardır.

Ebeveynlerin ise birer rehber olabilmeleri için çocuklarını nasıl güvende tutacağına, dijital dünyaya uyum ve kurallarını nasıl öğreteceğine dair bilgilerini sürekli güncellemelerine ihtiyaçları vardır. Bu durum hayat boyu öğrenme felsefesiyle hareket etmeyi gerektirmektedir.

Hayat boyu öğrenme toplumda var olan her birey için; eğitim seviyesi, cinsiyeti, yaşı, mesleği ne olursa olsun; bireyin yaşamı boyunca devam edebilen bir öğrenme sürecidir (Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi (MEGEP), 2006). Ana amacı, kişinin bilgi ve becerilerini sürekli yenileyerek içinde bulunduğu ortam ve çağa ayak uydurabilmesidir (Hayat Boyu Öğrenme Strateji Belgesi, 2009). Özellikle okul çağından çıkmış, meslek, aile, sosyal çevre, ebeveynlik gibi sorumluluklar altına girmiş yetişkin bireyler için hayat boyu öğrenme hem bir fırsat hem de bir gereklilik olarak görülebilir.

Dijital ebeveyn rolünü öğrenmesi gereken yetişkinlerin hayat boyu öğrenmeye ihtiyaçları olduğu düşünülmektedir. Türkiye’de bununla ilgili yapılan çalışma ve eğitimler incelendiğinde; çeşitli yetişkin eğitimi programlarına, web sitesi içeriklerine, video içeriklerine, atölye çalışmalarına, basılı ya da dijital kitaplara ulaşmak mümkündür. Dijital ebeveynlik üzerine çeşitli ve zengin içeriklere ulaşılmasına rağmen son yıllarda yapılan bilimsel çalışmalar ailelerin dijital ebeveynlik becerilerinin yaygınlaşmadığını göstermektedir.

Yapılan araştırmalar incelendiğinde; anne babaların dijital ebeveynlik rolleri üzerine ölçek çalışmalarına (Yaman, 2018; Durak, 2019; Manap ,2020), dijital ebeveynlik becerilerine etki eden yaş, ebeveyn rolü, ekonomik durum, eğitim düzeyi, çocuk sayısı, çocuğun cinsiyeti gibi çeşitli etkenlerin etki düzeyleri üzerine nicel araştırmalara (Vural Şenel, 2020; Türkel, 2021; Günaydın, 2021; Coşkunalp, 2022; Arslan, 2022) ve belli çerçeve ve özellikte belirlenmiş eğitim etkinliklerinin dijital ebeveynlik becerilerine etkisinin ölçülmesi (Clarkson ve Zierl, 2018; Şahin Konaş, 2021; Pekiye, 2022) üzerine çalışmalara rastlanmıştır. Bizzat anne babaların ve çocuklarının eğitiminde önemli görev üstlenen öğretmenlerinin dijital ebeveynlik üzerine görüşlerine yer verilen nitel bir araştırmayla karşılaşılmamıştır. Bu bağlamda “Dijital ebeveynlik becerilerine ilişkin veli ve öğretmen görüşleri nelerdir?” sorusundan yola çıkılarak nitel bir değerlendirilme yapılmasının; anne babaların dijital ebeveynlik kavramı ve becerileri

üzerinde derinlemesine bilgiler elde edilmesine imkan sağlayacağına inanılmaktadır. Bu çalışmanın alanyazınaki bu boşluğa katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Dünya genelinde, dijital teknolojiler düşünüldüğünde, risklere en açık grubun çocuklar olduğu görülmektedir. Çocuklarının doğumundan itibaren gelişiminde ve eğitiminde büyük rolü olan anne babaların, günümüz şartlarında, dijital dünya hakkında da bilinçlenmelerine ve bilgi sahibi olmalarına gerek vardır. Bu sayede çocuklarına destek olmakla beraber toplumlarının gelişimine de katkı sağlayacağına inanılmaktadır.

Yapılan araştırmalara göre çocuklarda yaş büyüdükçe dijital teknolojilerle geçirdiği zaman artmaktadır. Küçük yaşlarda iken anne babanın çocuğu ile güçlü ilişkiler kurması, dijital dünya için doğru rehberlik yapabilmesi, çocuğunun gelecekteki tutum ve davranışları açısından önemli görülmektedir (Erden ve Uslupehlivan, 2021). Özellikle küçük yaş grubu olan ilk ve ortaokul çağında çocuğu olan yetişkinlerin güvenli internet kullanımı, çocuklarına sanal dünyayı faydalı ve amacına uygun şekilde kullandırabilmek ve risklerinden kaçınabilmek adına rehberlik edebilmeleri için farkındalık oluşturma doğru olacağına inanılmaktadır (Livingstone vd., 2018). Dijital ebeveynlik üzerine yapılan pek çok araştırmada anne babaların dijital ebeveynlik tutumlarını belirlemeye odaklanıldığı, dijital teknolojilerin tehdit ve olanaklarına yer verildiği görülmektedir (Acar, 2015; Yaman, 2018; Erden ve Uslupehlivar, 2021). Bu bağlamda çocuk sahibi anne babaların ve çocukların yetiştirilmesinde önemli bir görev üstlenen öğretmenlerinin dijital ebeveynlik becerileri konusundaki görüşlerinin alınmasına ihtiyaç olduğu düşünülmektedir.

Bu araştırmanın genel amacı ilk ve ortaokullarda çocuğu olan anne babaların ve öğretmenlerin “Dijital Ebeveynlik Becerileri” konusundaki görüşlerini değerlendirmektir. Bu amaçla şu sorulara cevap aranacaktır:

1. Anne babaların dijital ebeveynlik konusunda görüşleri nelerdir?
2. Anne babaların dijital ebeveynlik becerileri ne düzeydedir?
3. Öğretmenlerin dijital ebeveynlik konusunda görüşleri nelerdir?
4. Öğretmenlere göre anne babaların dijital ebeveynlik becerileri ne düzeydedir?

1.3. Araştırmanın Önemi

Dijital dünya; olanakları ve riskleri ile beraber, yaş aralığı ne olursa olsun, tüm kullanıcılar için vardır. Yaş gruplarına göre uygun içeriklerin seçilebilmesi ile çocuklara pek çok imkan sağlar. Çocuğun dijital teknoloji ve interneti doğru kullanımı ile yaratıcılığı, becerileri geliştirilebileceği gibi; bilgiyi kendi kendine araştırıp elde etmesine de yardım eder (Prensky, 2004; Yüksek, 2021). Ancak çocuklar, dijital dünyanın yerlileri olmalarına rağmen, henüz yeterli olgunluğa erişemedikleri sebebiyle riskler karşısında en savunmasız grup kabul edilmektedir (Prensky, 2001a). Çocuğun yaşı küçüldükçe acemilik artmakta ve düşük beceriler daha fazla riski ortaya çıkarmaktadır (Yay, 2019). Yanıltıcı veya zararlı bilgilerle karşılaşma, uygun olmayan, cinsel veya pornografik içerikler, nefret içeren dışlayıcı paylaşımlar, istemsiz ticari reklama maruz kalma, internet bağımlılığı, çevrimiçi dolandırıcılık, kötü amaçlı yazılımlar, gizli bilgi yayınlama, kimliği bilinmeyen kişilerle iletişim kurma, dosya indirme, dijital korsancılık gibi yasal olmayan faaliyetler sanal ortamın başlıca tehlikeleri kabul edilmektedir (Hasebrink vd., 2008). Mertala (2017) bu risklerin en önemlilerini internet ve dijital teknolojilerin çocukta ortaya çıkardığı fiziksel sorunlar, çocukta bilişsel, psikolojik, sosyal gelişime zarar verme, çocuğun uygunsuz içerik ve siber zorbalığa maruz kalması, çocukta öğrenme ve sosyalleşme aktivitelerinde azalma, çocukta teknoloji ve internet bağımlılığının ortaya çıkması olarak sıralamaktadır.

Bu tehlikeler karşısındaki en önemli güvenlik önlemi, tehlikeleri bilmek ve ebeveyn olarak çocuklarla iletişim kurmaktır. Bilgi çağının yaşandığı günümüz toplumlarında dijital dünyadan uzak kalmak olası değildir. Bu sebeple riskleri en aza indirebilmek için ebeveynlerin yeni rollerini iyi tanımaları ve çocuklarına doğru rehberlik yapmaları gerekli görülmektedir. Dijital dünyanın tehlike ve riskleriyle baş edebilmek, bilinçli kullanıcı olabilmek ve dijital ortamda da sorumluluk sahibi birey olarak davranabilmek için; bazı bilişsel, teknik ve sosyal yeterlilikler gereklidir (Barkuş ve Koç, 2019). Yetişkinler bu vasıfları kendileri kazandıklarında, çocuklarına da doğru rehberliği yapabilecektir.

Teknolojik gelişmelerin çocuklar için avantajlarını düşündüğümüzde; bilgiye hızlı ve kolay erişim, sesli ya da görüntülü iletişim sağlama, yaratıcılık, duygusal gelişimi destekleme, zengin öğrenme içeriklerine erişim, eğlence, sosyalleşme, günlük hayat rutinlerini kolaylaştırma gibi sıralayıp çoğaltmak mümkündür. Ancak ebeveyn için esas

önemli olan noktanın; dijital teknolojileri doğru bir araç olarak kullanarak, çocukların gelişimini olumlu yönde destekleme becerisine sahip olabilmektir (Arıca, 2015).

Hızla gelişmekte olan dijital dünya olanakları göz önüne alındığında, ebeveynlerin dijital ebeveynlik rollerini de sürekli güncellemeleri gereklidir. Bu bağlamda hayat boyu öğrenme anlayışı ile hareket etmeleri, sürekli gelişme ve farkındalık halinde olmaları önemlidir.

Dijital dünyada çocuk kullanıcıların en etkili kullanıcılar oldukları ve en riskli grubu oluşturduğuna yönelik pek çok araştırmaya rastlanmaktadır. Aynı araştırmalar, anne babaların bu noktadaki görev ve sorumluluklarının öneminden de bahsetmektedir. (Yeygel ve Eğinli, 2009; Çelen vd., 2011; Eşgi, 2013; Çetin ve Özgiden, 2013; Kaşıkçı vd., 2014; Özsoy ve Atılgan, 2018). Türkiye’de yapılan dijital ebeveynlik araştırmalarına yönelik içerik analizi çalışması da mevcuttur (Kaya ve Bayraktar, 2021; Erden ve Uslupehlivan, 2021). Türkiye’de yetişkinlerde dijital okuryazarlık becerilerinin çeşitli değişkenler açısından incelendiği bilinmektedir (Acar, 2015; Karaboğa, 2019). Dijital okuryazarlığın yaşam boyu öğrenme bağlamında incelendiği, gerekliliği ve sürekli yenilenmesinin önemi üzerine çalışmalar da mevcuttur (Konaş, 2021; Pekiye, 2022) . Dijital ebeveynlik üzerine var olan içerik ve eğitimlerden yola çıkılarak, dijital ebeveynlik yeterliliği üzerine uyarlanmış ve uygulanmış ölçek çalışmalarına da rastlanmaktadır (Yaman, 2018; Durak, 2019; Manap, 2020). Dijital ebeveynlik tutumları, rolleri ve önemi üzerine çalışmalar da vardır (Odabaşı vd., 2007; Yurdakul ve., 2013; Ulusoy ve Bostancı, 2014; Güler vd., 2016; Yaman vd., 2016; Yaman, ve diğerleri, 2019; Jafari, 2021; Türkel, 2021) .

Tüm bu açıklamalar göz önüne alındığında;

- Bu araştırmada anne baba ve öğretmenlerin dijital ebeveynlik konusundaki görüşlerinin alınacağı, elde edilen verilerin alandaki ihtiyacın belirlenmesine katkı sağlayacağı yönüyle özgün bir çalışmadır.
- Mevcut araştırmalarda, çocukların dijital teknolojileri kullanımında, dijital ebeveyn tutumlarının etkilerini odak noktası kabul ettiği görülmektedir. Bununla beraber dijital ebeveynliğe yönelik görüşlerin incelenmesinin de gerekli olduğu düşünülmektedir. Bu bağlamda yapılacak olan bu çalışma gerekli görülmektedir.

- Yapılan araştırmalarda Türkiye’de dijital ebeveynlik odaklı çalışmaların 2018 yılından itibaren hız kazandığı ve son yıllarda giderek arttığı görülmektedir. Bu durum bu araştırma konusunun güncelliğini desteklemektedir.
- Bu araştırmada dijital ebeveynlik konusunda veli ve ğretmen farkındalığını tespit etmek amaçlanmaktadır. Bu durum yetişkinlerde hem dijital dünya yetilerini anlamak, hem de yaşam boyu öğrenme felsefesini benimsetebilmek açısından önemli görülmektedir.
- Yapılması amaçlanan veli ve öğretmenlerin dijital ebeveynliğe yönelik farkındalıklarını artırmaya ve yaşam boyu öğrenmeyi desteklemeye yönelik çeşitli öneriler sunacağından dolayı işlevseldir.

1.4. Sayıtlar

- Araştırmaya katılan ebeveynler ve öğretmenler gönüllü katılım göstermiştir.
- Araştırmaya katılan ebeveynler ve öğretmenler görüşme sorularını samimi ve durumlarını gerçekte yansıtacak şekilde yanıtlamıştır.

1.5. Sınırlılıklar

- Araştırma sadece Batı Karadeniz Bölgesi’nin Bartın ilini kapsamaktadır.
- Araştırma sadece öğrenim düzeyleri ilkokul ya da ortaokul olan çocukların ebeveynleri ile gerçekleştirilmiştir.
- Araştırma, çalışmaya katılım gösteren ebeveynlerin çocuklarının gittikleri okullardaki belirli öğretmenler ile gerçekleştirilmiştir.
- Araştırma 2022-2023 eğitim ğretim yılının birinci dönemini kapsamaktadır.

1.6. Tanımlar

Dijital Yerli: Dijital ağda dünyaya gelen, hayatını dijital dünya ve bilişim teknolojileri ile i içe yaşayan ve kendinden önceki kuşaklardan farklı öğrenme becerileri geliştiren, çevrim içi yaratma ve paylaşma kültürüne sahip insanlar olarak tanımlanmaktadır (Prensky, 2001a).

2. LİTERATÜR ÖZETİ

Bu bölümde dijital ebeveynlik rolünün ortaya çıkışı, önemi ve hayat boyu öğrenme ile ilişkisine yer verilecek şekilde kavramsal çerçevesi ortaya konmuştur. Ayrıca ilgili araştırmalar başlığı altında dijital ebeveynlik üzerine alan yazında yapılan çalışmalara yer verilmiştir.

2.1. Dijital Dünya

1998 yılında ABD başkan yardımcılığı görevini yürüten Al Gore; dünyanın dört bir yanını saran, bireyin tüm dünya ile etkileşime girebileceği, dünya genelinde pek çok bilimsel ve kültürel alana ulaşım sağlayabileceği sanal bir bilgi deposu ve ulaşım ağından bahsetmiş ve bunu dijital dünya olarak ifade etmiştir (Vikipedi, 2021). Yurdakul vd. (2013)'ne göre bilişim teknolojilerinin günlük hayatın vazgeçilmez bir parçası haline gelmesi bir tetikleyicidir. Alışveriş, sohbet etme, dünyanın her yeri ile iletişimi geçebilme, istenilen bilgiye anında erişim sağlama, sağlık ve ekonomide gerekli takiplerin sanal ortama taşınması dijital dünyayı meydana getirmiştir.

21. yüzyılla beraber teknolojik gelişmelerin daha da hızlandığı ve arttığı görülmektedir. Özellikle akıllı telefonların ortaya çıkması ve yaygınlaşmasına paralel olarak internetin önemi de artmaktadır. We Are Social 2021 Dijital Raporu'na göre dünya nüfusunun da %67,1'i akıllı telefon kullanıcısıdır (Digital 2021: The Latest Insights Into The "State of Digital", 2021). Mobil İletişim Araçları ve Bilgi Teknolojileri İş Adamları Derneği MOBİSAD'ın, İstanbul Üniversitesi Ulaştırma ve Lojistik Fakültesi ile ortak hazırladığı "Mobil İletişim Sektörü Raporu"na göre 2020 yılında Türkiye nüfusunun %77'si akıllı telefon kullanmaktadır (Taşçı, 2021). Bu kullanıcıların tamamını internet kullanıcısı olarak da görmek mümkündür.

Karabulut (2015)'a göre internet, değişen dünya düzenindeki en önemli ve değişime yön veren keşiflerden biridir. Tüm dünyayı sanal olarak birbirine bağlayan bu ağın ortaya çıkışı, insanlar arasında yaygınlaşması ve beraberinde getirdiği gelişmeler; toplumlar için yeni bir "dijital dünya" ortamı yaratmıştır. Bu durumun en önemli sonucu olarak; dijital dünyayı benimseyen ve yaşamına entegre eden toplumlar, toplumsal gelişmişliğin öncüleri kabul edilmiştir.

Günümüzde dijital dünya, bilginin üretildiği ve paylaşıldığı yegane yerdir. Bu sebeple dijital dünyayı tanımanın ve bilinçli bir şekilde kullanmanın önemli olduğu düşünülmektedir. Dijital dünya kullanımının yaygınlaşmasının desteklenmesi ve bu yönde gerekli önlemler alınarak doğru politika ile hareket edilmesi ülkemiz için önemlidir. Özsoy ve Atılğan (2018)'a göre dijital teknolojileri kullanmak toplumsal ve ülkeler bazında konum belirlemede önemli bir etkisi vardır. Hem ülke olarak gelişmiş toplumlar arasında yer alabilmek hem de bireysel olarak kişisel gelişimimiz için dijital teknolojileri kullanmalı ve üretmeliyiz.

2.2. Dijital Dünyanın Yaşamımıza Etkileri: İmkanlar ve Tehlikeler

Dijital dünyada yer almak için herhangi bir kritere ihtiyaç duyulmamaktadır. Dijital araç kullanabilen her birey dijital dünyada bir kimliğe sahip olabilmektedir. Bu durum başta erişim ve iletişim olmak üzere, pek çok önemli avantaj sağlarken; aynı zamanda tehdit ve tehlikeleri de beraberinde getirmektedir. Bu olumlu ve olumsuz yönlerin; teknolojiyi kullanım amacına, kullanıcının yaşına, kullandığı teknolojik araca ve geçirdiği süreye bağlı olarak değişebildiği bilinmektedir (Aral ve Keskin, 2018).

2.2.1. İmkanlar

Günümüzde geline nokta dijital dünyanın merkezi kabul edebiliriz. Dijital teknolojiler de, bireyin hayatında büyük ve önemli bir alan kaplamaktadır. Başhan (2011) çalışmasında; internetin iletişimi ucuzlatıp, hızlandırdığına ve işlerimizi kolaylaştırdığına değinmektedir. Sohbet etmek, alışveriş, araştırma, banka işlemleri, eğlence, kamu kurumlarına internetten erişim ve işlemleri uzaktan yapabilme ve kültürel gelişim internetin başlıca olanakları arasında sayılabilir (Yurdakul vd., 2013). Hasebrink vd. (2008) dijital imkanları şöyle sıralamaktadır;

- Dünya çapında bilgiye ulaşabilme
- Eğitim imkanları
- Sosyal ağ üzerinden eski arkadaşlara ulaşabilme, yeni arkadaşlar edinebilme
- Oyun ve eğlence imkanları
- Kullanıcıların kendi içeriklerini oluşturabilmesi
- Sivil veya siyasi oluşumlara katılma

- Gerçek kimliğin gizlenmesi
- Topluluklarda yer alma
- Teknolojik okuryazarlık ve teknolojiyi bilme
- İşe sahip olma, kariyerini geliştirme
- Kişisel, sağlık veya cinsellik üzerine tavsiyeler
- Uzman grupları veya hayran forumlarından faydalanma, katılma
- Uzaktaki kişiler ile etkileşim, paylaşım

Bu temel açıklamalardan yola çıkarak dijital dünyanın insanın gündelik yaşamını kolaylaştırdığını ve hızlandırdığı; ayrıca sosyal ve kültürel hayatına da farklı pencereler açarak gelişmesine katkı sağladığını söyleyebiliriz. Teknolojik gelişmeler gündelik hayatı kolaylaştırmanın yanında; yeniliklere uyum sağlayabilme ve kolayca alışabilme süreçlerini de beraberinde getirmekte, hem çocukları hem ebeveynleri yeni bir boyuta geçirmektedir (Akbaş ve Dursun, 2020).

Yaman (2018)'a göre geçmiş yıllarda kütüphanelerden, sınırlı sayıda ve sadece görsel sözel kaynağa ulaşılabilirken; günümüzde sanal kütüphaneler ve zengin içeriklerle dolu web siteleri vardır. Dijital araçlar sayesinde video, animasyon içeriklerine, yazılı, görsel veya işitsel materyallere erişmek, dünya genelinde kaynak aramak ve ulaşmak mümkündür.

Dijital dünya ticari, siyasi, ekonomik, sanatsal, bilimsel, kültürel veya mesleki gelişimlerin sunulduğu; bireyin gerçek hayatının bir uzantısı olan evrensel bir mecradır. Bununla beraber insan ilişkilerinin yeniden düzenlenebildiği, gerçeklikten tamamen uzak sanal bir dünya da olabilmektedir (Özkan ve Hira, 2017).

Bilgi ve düşüncüyü en hızlı ve en ucuz yoldan tüm dünya ile paylaşabilmede herkese eşit olanak sağlaması, dijital dünyanın bireylere sunduğu en önemli fırsat olarak görülebilir (Güler vd., 2016). Yapılan bir araştırmaya göre de dijital dünyada en etkili şey aranılan bilgiye anında ulaşabilmektir (Aksüt ve Batur, 2007).

Akıllı telefonlarla beraber internet üzerinden yapılan işlemlerin daha da kolaylaştığı bilinmektedir. Birey, her an yanında olan dijital aracından sürekli çevrimiçi olabilmektedir. Bu durum; internetin sağladığı zaman ve mekandan bağımsızlığı, iletişim ve etkileşimdeki hızlılığı ve ucuzluğu daha da desteklemektedir. Çocuklara sağladığı imkanlara indirgediğimizde de özellikle eğitim-öğretim hayatında yardımcı ve rehber

olabileceğini görmekteyiz. Zomer ve Kay (2018)'ın içerik analizi araştırması; küçük yaşlarda teknolojinin olumlu kullanımının erken matematik ve erken okuryazarlık öğreniminin geliştirilmesinde, görsel algı becerilerinde, müzik-boyama gibi duysal gelişiminde, problem çözme, hayal gücü, bireysel öğrenme gibi becerilerinin gelişiminde olumlu etkilerinin olduğunu ortaya koymaktadır. Her geçen yıl, çocuklar arasında kendi dijital aracına sahip olma oranı da artmaktadır (Güler vd., 2017). Çocuk kullanıcılar arasında eğlence, eğitim ve iletişim kurma amaçlarıyla interneti kullanımı yaygındır (Yeygel & Eğinli, 2009; Kaşıkçı vd., 2014)

2.2.2. Tehlikeler

Dijital dünyanın pek çok imkânının yanında, ciddi olumsuzlukların da varlığından söz etmek mümkündür (Bayzan, 2009). Bu dünyanın bireyin günlük yaşantısının önemli bir parçası haline gelmesiyle, sanal ortamın tehdit ve risk unsurları da gerçek hayat problemlerine dönüşmektedir. Bu tehdit ve riskler şöyle sıralanabilir;

- Doğru olmayan veya zararlı bilgilerle karşılaşma,
- Sanal zorbalık,
- Dijital dünyada dolandırıcılık, hırsızlık,
- Özel bilgileri izinsiz paylaşma veya kimlik hırsızlığı,
- Zarar veren yazılımlar,
- Pornografi /çocuk istismarı/ fuhuş,
- Yasadışı çevrimiçi kumar,
- İnternet bağımlılığı,
- Fiziksel veya psikolojik sağlık sorunları,
- Yabancılarla iletişim,
- Şiddet/nefret/ırkçılık eylemleri,
- Silah ve zararlı madde kullanımı,
- Telif hakları ihlali (Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu, 2021).

Dijital dünya ilk sırada çocuklar olmak üzere tüm kullanıcılar açısından pek çok olumsuz etkiyi de içerisinde barındırmaktadır. Riskler yetişkin kullanıcıları da etkiliyor olmasına rağmen; psikolojik, sosyal, bilişsel yönlerden hala gelişmekte olan çocuk kullanıcılar için daha hayati bir öneme sahiptir (Özsoy ve Atılgan, 2018). Önlem alınması gereken riskleri Güler vd. (2017) yaşına uygun olmayan içeriklerle karşılaşma, dijital oyun

bağımlılığı, siber zorbalık, öfke ve nefret içerikli paylaşımlar, yanlış ve gereksiz bilgi kirliliği, dijital dünyayı kötü amaçlarla kullanma olarak sıralamaktadır. Siber zorbalık ve internet bağımlılığı karşımıza çıkan en yaygın iki risktir (Sırakaya ve Seferoğlu, 2018). Çocuk kullanıcılar bu riskler karşısında bilinçsiz ve korumasızdır (Karahisar, 2014).

2.3. Dijital Dünyada Aile Bireyleri

21. yüzyılda dijital dünyanın hâkimiyeti ile toplum yapısı üzerinde köklü değişimler meydana geldi diyebiliriz. Dünya nüfusunun büyük bir çoğunluğu gerçek kimliklerinin yanında dijital kimliğe de sahip oldular. Bu durum ile beraber; kişinin nasıl ki gerçek hayatta belli görev ve sorumlukları var ise, sanal ortamda yer alan kimliğinin de görev ve sorumlukları oluştu. Prensky (2001a) 'a göre son yıllarda meydana gelen hızlı teknolojik gelişmeler, kuşaklar arasında büyük farklılıklar meydana getirmiştir. Nesiller arasında uçurum oluşturan bu olguyu daha rahat ifade edebilmek için yeni kavramlara ihtiyaç olmuştur. Prensky, aralarında farklar olan iki nesli ifade ederken “dijital yerli” ve “dijital göçmen” kavramlarını kullanmaktadır. Aile bireylerine baktığımızda da dijital yerli ve dijital göçmen şeklinde sınıflandırmaların ortaya çıktığını ve bunlara bağlı olarak ebeveynlerin dijital ebeveyn kimliği kazandığını görülmektedir.

2.3.1. Dijital Yerli ve Dijital Göçmen

Dijital yerli kavramını ilk olarak Prensky (2001a); dijital çağda dünyaya gelen, hayatın dijital dünya ve bilişim teknolojileri ile iç içe yaşayan ve kendinden önceki kuşaklardan farklı öğrenme becerileri geliştiren, çevrim içi yaratma ve paylaşma kültürüne sahip insanlar olarak tanımlamıştır. Ng (2012)'ye göre dijital yerliler; metin yerine grafikleri tercih eden, aradığı bilgiye anında ve hızlıca ulaşmayı seven, farklı işlemleri aynı anda yapabilen, etkileşimli ve deneyimsel öğrenenlerdir.

Z kuşağı ya da yeni nesil adı da verilen dijital yerliler bilgisayarla büyüyen çocuklardır. Dijital dünya ile uyum içerisindeyler ve onu kullanmak kültürlerinin bir parçasıdır. Bu nesli önceki nesillerden ayırırken; sadece kültürel yapısı değil, yaş unsuru da belirleyicidir (Fritsch, 2010 akt. Çetin ve Özgiden, 2013). Dijital yerliler 90'lı yıllarda, internet ortamının var olduğu zamanda doğan, teknolojik araçları ve ortamları gündelik hayatının gerekliliği olarak gören çocuklardır. Bazı araştırmalara göre; bireyin öceki

deneyimleri, öz yeterlilikleri ve teknoloji kullanım olanakları da araştırılarak nesiller arası ayrımı açıklamada kullanılmalıdır.

Kendilerinden önceki nesillerden farklı bazı özellikler taşıdıkları gerçeği kabul görmüştür. Prensky (2001b) da dijital yerlilerin farklı öğrenme ve düşünme özelliklerini araştırdığı çalışmasında, nörolojik açıdan beynin zenginleşip geliştiğini savunmaktadır. Bunu ortaya çıkaran şey dijital dünyanın etkileşim ve deneyim tabanlı oluşudur. Dijital yerliler ihtiyaçları olan bir bilgiye kolayca ve hızlıca ulaşabilmektedirler. Onlar için çevrimiçi ortamlarda tanımadıkları insanlarla iletişim kurmak sorun oluşturmamaktadır. Dijital içerik oluşturmak ve başkalarıyla paylaşmak kolaydır. Yeni bir bilgiyi öğrenirken geçirdikleri süreçler de değişim göstermektedir. Değişen bu özellikler;

- Bilgiye hızla erişmeyi istemek
- Metin yerine grafiği tercih etmek
- Bir makaleyi baştan sona doğrusal bir biçimde okumak yerine kapsül halinde rastgele okumayı tercih etmek
- Ciddi çalışmalar yerine oyunları tercih etmek
- Bilişsel yapıları sıralı değil paralel olması
- Aynı anda birçok işi yapmak istemek
- Keşfederek öğrenmeyi istemek şeklinde sıralanmaktadır (Bilgiç vd., 2011).

Bu sıralamadan yola çıkaran bilgiyi öğrenme ve üretme süreçlerinin önceki nesillerden tamamen farklılaştığını, bilgiye hızlı erişimin, içeriğin görsel olarak sunulmasının, öğrenirken eğlenmenin dijital yerliler için önemli olduğunu ve bu özelliklerle dijital göçmenlerden ayrıldığını söyleyebiliriz.

Dijital göçmenlerin ise teknolojik okuryazarlıkları dijital yerlilere göre daha düşüktür. İnternet ortamının evrenselleşmesinden önce dünyaya gelmiş ve modern teknolojilerle belli bir yaşın üzerindeyken tanışmış nesil olarak tanımlanabilmektedir. Teknoloji temelli öğrenmelerde güçlük yaşar ve dijital dünyanın araç gereçlerini kullanmada zorlanırlar (Prensky, 2001a).

“Dijital göçmenler bu teknolojilerin kullanıldığı ortamlara uyum sağlamaya çalışan ve kendisini teknolojinin gelişimi ile yeni bir süreç içerisinde bulan bir kuşaktan oluşmaktadır” (Bilgiç vd., 2011). Dijital göçmenlerin teknolojik araçlardan faydalanma amaçları temelde bilgi edinme gereksinimine dayanmaktadır. Ancak internetin ve bilişim

teknolojileri araçlarının hızla yaygınlaşması ile beraber son yıllarda eğlence, iletişim, günlük işlerde faydalanma gibi hizmetlerden de yararlanmaktadırlar. Dijital göçmenler için bu durum yeni kültürel yapının bir getirisi iken, dijital yerliler için bu bir yaşam biçimi ve günlük hayatlarının vazgeçilmezidir (Çetin ve Özgiden, 2013).

2.3.2. Dijital Ebeveyn

Dünyaya gelmiş bir çocuğun hem biyolojik hem de bilişsel, sosyal, duyuşsal yönlerden gelişebilmesinden sorumlu olan anne babası ebeveyn olarak tanımlanabilmektedir. Bu tanım ebeveynlerin üzerine düşen görevleri açıklamakta ve onlara farklı farklı roller yüklemektedir (Yurdakul vd., 2013).

Dijital dünya ile birlikte ebeveynlere yeni bir rol tanımlandığı da görülmektedir. Dijital dünyanın dijital ebeveyni olabilmek, çocuğu için her türlü teknolojik gelişmelere ve devamlı internete ulaşımını sağlamak olarak anlaşılmamalıdır (Akbaş ve Dursun, 2020). Evlerinde bilişim teknolojileri araçları ve internetten faydalanan çocukların, dijital ortamların risklerine karşı korunması ve bir rehber ihtiyaçlarının olması gerekliliği, dijital ebeveyn tanımı ve görevi olarak ebeveyn rolleri arasına eklenmiştir (Canbek ve Sağıroğlu, 2007). Sırakaya ve Seferoğlu (2018) dijital ebeveynlik kavramını; dijital dünyayı imkanları, riskleri ve ihtiyaçları çerçevesine tanıyan ve takip eden, çocuklarına da bu doğrultuda rehberlik edip riskler ve fırsatlar hakkında bilinçlendiren ebeveyn olarak tanımlamaktadır.

Yurdakul vd. (2013) dijital ebeveynlerin sahip olması gereken becerileri sanal ortamdaki olumsuzlukları fark etme, sanal ortamın risklerinin farkında olma, dijital teknolojilere karşı bağımlılık hakkında duyarlı olma, tehlikelere karşı tedbirli olma ve çocuklarının dijital ortamda zaman geçirirken neler yaptığını takip etme şeklinde sıralamaktadır. Yay (2019) ise doğru teknoloji kullanma rehberliğini, sanal dünyada gerekli önlemleri alabilmeyi ve en iyi rol model olma sorumluluklarını dijital ebeveynin temel görevi görmektedir.

2.4. Dijital Ebeveynlik Rolünün Önemi

Aile tanımı genellikle çocukları ve onların ebeveyni kabul edilen anne babalarından oluşmaktadır. Ebeveynlerin enerjilerinin büyük bir bölümünü çocuklarının korunmasına

ve güvende olmalarına harcarlar. Modern dünya da denilen günümüz şartlarında baktığımızda; anne babaların bunu dijital dünyada da yapmaya çalıştığını göstermektedir (Rode, 2009). Ebeveynler geçmiş yıllarda, çocuklarının sokakta neler yapıp nasıl olduğu merak ederken; günümüzde dijital dünyada neler yaptıklarını kontrol etmekte ve çocukları için kaygılanmaktadır (Akbaş ve Dursun, 2020). Çocuklar gelişim döneminde olmaları sebebiyle öz denetim becerileri henüz oluşmamıştır. Bu sebeple dijital dünyada kendilerini koruyabilmeleri için ebeveynlerine önemli görevler düşmektedir. Dijital ebeveyn rolünü benimseyebilmiş aile bireyleri teknolojik araç kullanımı ve interneti sınırsızca sunan ya da uzak tutan değil; uygun ve doğru kullanım alışkanlıklarını çocuklarına kazandırabilen anne babalardır (Özdalga, 2018). Ayrıca doğru teknoloji kullanımının çocukların gelişimine katkı sağladığı; bunun gerçekleşmesini etkileyen üç ana ögenin çocuk, aile ve anne babaların dijital teknolojilere yönelik yeterlik ve tutumu olduğu bilinmektedir (Kaya ve Bayraktar, 2021).

Ng (2012)'ye göre dijital yerlilerin pek çoğu dijital dünyayı nasıl kurallarına uygun ve faydalı şekilde kullanacağı konusunda yeterli donanım ve beceriye sahip değildir. Bu onları dijital yerlilikten çıkarmaz çünkü yeni teknolojileri hızlı ve kolayca kurcalayıp öğrenebildikleri bir gerçektir. Önemli olan tıpkı yeni doğan birine dilini nasıl konuşacağı ve mevcut araç gereçleri nasıl kullanılacağına öğretilmesi gibi; bu teknolojiler de öğretilmelidir. Öncelikle onların farklı öğrenme metotlarını tanımalı ve uygun ortamlar oluşturulmalıdır.

Amerikan Pediatri Akademisi'nin (2013) yayınladığı politika beyanında dijital dünyanın çocukların hayatında baskın bir güç oluşturduğuna değinilmektedir. Her birey için olumlu ve olumsuz yanları olmakla birlikte çocuklar için daha ciddi riskler taşımaktadır. İnternet ortamında şiddet, cinsel taciz, madde kullanımına özendirme, bağımlılık, obezite başlıca riskler olarak görülmektedir. Buna karşın ebeveynlerin çok azının çocuklarına rehberlik etme ve dijital dünyadaki hareketlerini kontrol edebilme becerilerine sahip olduğu düşünülmektedir.

Dijital dünya karşısındaki bir sorunun çözülebilmesinde aile bireylerine önemli görevler düşmektedir. Özellikle çocuklarına teknolojik araçları ve interneti kullanmada rehberlik eden ebeveynlerin sahip olması gereken beceriler vardır. Dijital teknolojilerin riskleri ve imkanları göz önüne alındığında, çocuğunun yaşına ve ihtiyaçlarına en uygun olanı belirlemek ve çocuğunun kullanımını düzenlemek ebeveynlerinin önemli yükümlülükleri

arasındadır (Kaya ve Bayraktar, 2021). Teknolojinin ebeveynleri rehberliğinde doğru ve yerinde kullanımı, çocukların gelişim yönlerinin pek çoğunu desteklemektedir (Akkoyunlu ve Tuğrul, 2002). Ayrıca kullanılan teknolojik araçlar sürekli değişkenlik göstermektedir. Tüm bu durumlar farklılaşan ve devamlık gerektiren bilgi ihtiyacını ortaya çıkarmaktadır. Bu bağlamda ailelerin ve özellikle ebeveynlerin eğitilmesi, bilgilerinin devamlı güncellenmesi önemlidir (Ocak, 2013).

2.5. Hayat Boyu Öğrenme Bağlamında Dijital Ebeveynlik

Bilgi artık bir toplum için hem hammadde hem de ortaya çıkan ürün konumundadır (Karabulut, 2015). Bilgi çağının gerisinde kalmamak, gelişmiş toplumları yakalayabilmek için bilgi ve teknoloji üretimi oldukça önemlidir. Felsefe olarak, yaşam boyu devam eden öğrenme ve bilgi edinme yolu ile değişim ve gelişime ayak uydurmak toplumsal gelişmişlik için kaçınılmazdır (Öğüt, 2003 akt. Karabulut, 2015).

Teknolojik gelişmelere paralel toplumsal değişmelerin meydana gelmesi ile aile bireyleri de çağın gereklilikleri doğrultusunda yenilenmelidir (Akbaş ve Dursun, 2020). Ebeveynler çocuklarını gelecek için hazırlamak istiyorsa dijital olarak kendini geliştirmelidir. Gerekirse kurslara katılmalı ve teknoloji okuryazarlık seviyesini üstte tutmalı, devamlı güncellemelidir. Gelişmeye hızla devam eden dijital dünya ile çocukları arasında ne ölçüde aracılık edebileceği ve çocuklarını teknolojileri akıllıca kullanmaya teşvik edebilmeleri ancak buna bağlıdır (Prensky, 2009).

Avrupa Birliği Komisyonu hayat boyu öğrenme felsefesine göre bireyde olması gereken yeterlilikleri 8 başlık altında sıralamıştır;

1. Okuryazarlık yeterliliği,
2. Çok dilde okuryazarlık yeterliliği,
3. Matematiksel bilimde, mühendislik ve teknoloji alanlarında yeterlilik,
4. Dijital yeterlilik,
5. Kişisel, sosyal yeterliliklere ve öğrenmeyi öğrenmek yeterliliğine sahip olmak,
6. Vatandaşlık yeterliliği,
7. Girişimcilik yeterliliği ve

8. Kültürel farkındalık ve ifade yetkinliğidir (European Commission, 2019).

Günümüz bilgi toplumlarında toplumu oluşturan her ferdin bu yeterliliklere sahip olması, insan kaynağının daha kaliteli yetiştirilebilmesi ve istihdamın geliştirilebilmesi açısından önemlidir (Bilasa ve Taşpınar, 2017).

Dijital yeterliliğe sahip olmak dijital teknolojileri ve interneti güvenli kullanmak, kullanırken sorumluluk almak anlamlarına gelmektedir. Bireyin bu yeterliliğe sahip olması için küçük yaştan itibaren doğru davranışlarını örnek alacağı, ona rehberlik eden anne babalar ile sağlanabileceğine inanılmaktadır. Bu sebeple anne babaların dijital ebevenlik becerilerine sahip olmaları ve kendilerini geliştirmeye devam etmeleri hem kendi dijital yeterlilikleri hem de çocuklarının dijital yeterlilik oluşturabilmesi açısından önemli görülmektedir.

2.6. İlgili Araştırmalar

İlgili literatür incelendiğinde, çalışmalarda dijital ebeveynlik farkındalığı ve dijital ebevenlik tutumları üzerine yoğunlaşıldığı görülmektedir. Çalışmaların genelinde dijital ebeveynlik farkındalık veya tutumlarının; ebeveynlik rolü, ebeveynin yaşı, ebeveynlerin eğitim düzeyi, ailenin ekonomik gelir düzeyi, günlük ve yıllık internet kullanım süreleri, ailedeki çocuk sayıları, çocukların yaşları ve cinsiyetleri gibi değişkenlere göre değişip değişmediğine dair çalışmalar yapılmıştır. Dijital ebeveynlik üzerine verilebilecek çeşitli eğitim etkinliklerinin dijital ebeveynlik becerilerine etkisini incelemiş çalışmalara da rastlanmıştır. Ayrıca dijital ebeveynlik tutum ve becerileri üzerine belli yıl ve kriterler kapsamında ilgili alan yazın taramalarının yapılarak düzenlendiği bilimsel yayınlar da mevcuttur.

Pekyürek (2022) ebeveynlerin dijital ebeveynlik yeterliklerinin artırılmasına yönelik e-içeriklerin geliştirilmesi konulu yüksek lisans tezinde; anne ve babaların dijital dünyanın tehlikeleri karşısında farkındalıklarının yükseltilmesi amacıyla ürettiği elektronik içeriklerin etkililiğini incelemiştir. Elektronik içeriklerin dijital ebeveynlik yeterliği, ebeveyn tutumları ve ebeveynlik arabuluculuğu üzerindeki etkilerini istatistiksel veriler ile ölçerek anne babaların ön test son test puanları arasında anlamlı bir fark olmasa bile; ebeveyn arabuluculuğunun etkililiği üzerinde katkısı olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Coşkunalp (2022) dijital ebeveynlik öz yeterliği ile çocuklarda problemli medya kullanımı arasındaki ilişkiyi incelediği yüksek lisans çalışmasında; çocuklarının yaşları 7 ile 10 arasında değişen 284 anne ve 87 baba ile çalışmıştır. Araştırmasında anne babaların dijital ebeveynlik öz yeterliği ile çocuklarının problemli medya kullanımı arasındaki ilişkiyi ölçekler yardımı ile sorgulamış; yaş, çocuk sayısı, ebeveyn rolü, çocuğun cinsiyeti gibi çeşitli değişkenlerin etkisi açısından incelemiştir. Genel çerçevede, anne babaların dijital ebeveynlik öz yeterliği düştükçe çocuklarda görülen problemli medya kullanımı davranışlarının arttığı sonucuna ulaşmıştır.

Arslan (2022) dijital ebeveynlik farkındalığı ve çocuklarda problemli medya kullanımı arasındaki ilişkiyi incelediği yüksek lisans çalışmasında, çocuklarının yaşları 4 ile 11 arasında değişen 232 ebeveyn ile çalışmıştır. Araştırmasında anne babaların dijital ebeveynlik farkındalığı ile çocuklarının problemli medya kullanımı arasındaki ilişkiyi ölçekler yardımı ile incelemiş ve ebeveyn rolü, çocuğun cinsiyeti, çocuk sayısı, ailenin gelir düzeyi, ebeveynlerin çalışma durumları gibi çeşitli değişkenlerin etkisi açısından incelemiştir. Çalışması kapsamında aileye ait bazı demografik değişkenlerin çocukların problemli medya kullanımı davranışlarına etki ettiği sonucuna ulaşırken, genel çerçeve dijital ebeveynlik farkındalığı düşük ebeveynlerin çocuklarının daha fazla problemli medya kullanım davranışı gösterdiği sonucuna ulaşmıştır.

Kopuz vd. (2022) dijital ebeveynlik tutumu ile çocukların güvenli internet kullanımları arasındaki ilişkinin incelenmesi üzerine yaptıkları çalışmalarında, yaşları 9 ile 14 arasında değişen 487 çocuk ve anne - babası ile çalışmıştır. Ebeveyn rolü, ebeveyn eğitim seviyesi, ebeveynin yaşı, ebeveynin sahip olduğu dijital araç çeşitliliği gibi çeşitli değişkenlerin dijital ebeveynlik tutumlarına olan etkisinin ve dijital ebeveynlik tutumu ile çocukların güvenli internet kullanımı arasındaki ilişkinin sonuçlarını çeşitli ölçekler kullanarak araştırmışlardır. Yaş, eğitim düzeyi ve ebeveynin sahip olduğu dijital çeşitliliğinin dijital ebeveynlik tutumuna etki edebildiği sonucuna ulaşmışlardır. Çocuklarının güvenli internet kullanımı konusunda ise dijital ebeveynlik tutumunun çocuğun dijital dünyanın imkanlarına erişimine olumlu etkisi olduğu, çocuğun karşılaşabileceği risk etkenlerine ise etki etmediği sonucuna ulaşmışlardır.

Bostancı ve Çakır (2022) erken çocukluk çağında çocuğu olan ebeveynlerin, çocuklarına medya kullandırmadaki aracılıkları ve dijital ebeveynlik farkındalıklarının incelenmesi konulu bilimsel çalışmasında; okul öncesi dönemindeki 457 çocuğun anne babası ile

çalışmıştır. Ebeveyn rolü, yaşı, eğitim seviyesi, günlük internet kullanma süresi gibi çeşitli değişkenlerin dijital ebeveynlik farkındalıklarına olan etkisini ölçekler yardımıyla ölçmüş; ebeveyn rolü, yaşı ve günlük internet kullanma süresine göre anlamlı farklar olduğunu tespit etmişlerdir. Ayrıca anne babaların dijital ebeveynlik farkındalıkları ile çocuklarına medya kullandırma aracılığı arasında anlamlı bir ilişki olduğunu ortaya koymuşlardır.

Şahin Konaş (2021) deney ve kontrol grubu kullanarak, dijital hikâye geliştirme etkinliklerinin ebeveynlerin dijital ebeveynlik ve teknoloji kullanım tutumlarına etkisini incelediği yüksek lisans çalışmasında nicel ve nitel araştırmanın bir arada yürütüldüğü karma desen kullanmıştır. Araştırma sonucunda, deney ve kontrol gruplarını karşılaştırdığında; dijital hikâye geliştirme etkinliklerinin, ebeveynlerde dijital ebeveynlik farkındalığını artırdığı sonucunu ortaya çıkarmıştır.

Erden ve Uslupehlivan (2021) çalışmalarında bebeklik ve erken çocukluk dönemi gelişim ve dijital ebeveynlik konularını ele alan bir kaynak taraması yapmışlardır. Anne babalarla yapılan çalışmalara dayanarak, özellikle erken yaş döneminde anne babaların dijital teknolojileri kısıtlayıcı tutum sergiledikleri söylenmektedir. Dijital teknolojilerin faydaları ve olanakları göz önüne alındığında; bu durumun tam tersine, anne babaların dijital ebeveyn rollerinin farkına varmaları ve bu sorumluluğa uygun hareket etmelerinin çocuklar açısından daha verimli olacağına dikkat çekilmektedir.

Kaya ve Bayraktar (2021) araştırmalarında Türkiye’de yapılan dijital ebeveynlik çalışmalarının içerik analizini yapmıştır. 30.01.2021 tarihine kadar YÖK Ulusal Tez Merkezi ve ULAKBİM TRDizin web adresinde yayınlanan dijital ebeveynlik, teknoloji kullanımı, ebeveynlerin tutumları gibi konuları temel alan 48 araştırmayı incelemiş; betimsel ve grafiksel olarak analiz etmişlerdir.

Hark Söylemez (2021) çalışmasında 2013 -2021 yılları arasında, Google Scholar’da yayınlanmış 15 makale ve 4 lisansüstü tez çalışmasının yer aldığı bilimsel araştırmaları yayın türü, yayın yılı, amaçları, araştırma yöntemleri, kullanılan örneklemeler, veri analiz yöntemleri gibi çeşitli değişkenler açısından gruplandırmış ve betimsel, grafiksel analizlerini ortaya koymuştur.

Manap (2020) doktora çalışmasında anne babalarda dijital ebeveynlik farkındalığını incelemiştir. Araştırmacı nitel görüşmeler yolu ile içerik analizini yapmış ve dijital

ebeveynlik farkındalığının boyutlarını belirlemiştir. Sonrasında bu dört boyuta (olumsuz model olma, dijital ihmal, verimli kullanım, risklerden korunma) bağlı olarak Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeği' ni geliştirmiş ve farklı değişkenler (cinsiyet, eğitim seviyesi, aile içindeki rolü, yaş, mobil cihaz kullanım süresi, çocukta algılanan internet bağımlılığı) açısından incelemiştir. Ebeveynlerin eğitim seviyelerinin artması ile olumsuz model olma düzeyinin de arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmacı çalışmasında ebeveynlerin dijital araçları verimli kullanma, çocuklarını dijital dünyanın risk ve tehlikelerinden koruyabilme konularında kendini geliştirebilecekleri eğitimlere katılmalarının faydalı olacağı görüşüne yer vermektedir.

Konok vd. (2020) tarafından yapılan araştırmada Macar ailelerindeki çocukların mobil teknolojileri kullanımı ile ebeveynlerinin dijital ebeveyn tarzı arasındaki ilişkiyi; ebeveynlerin eğitim seviyesi, ebeveynlerin tutumu, dijital teknolojilerin zararları ve yararlarıyla ilgili olan inançları, mobil cihaz deneyimleri, ebeveynin eğitim düzeyi, çocukların yaş ve cinsiyet değişkenleri gibi etkenler üzerinden incelenmektedir. Çalışmada çocukları 0 ile 10 yaş aralığında olan 1270 ebeveyn çevrimiçi ortamda düzenlenen Dijital Çocuk Anketi'ne katılmıştır. Bulgularda ebeveynlerin %66'sı, mobil teknoloji kullanımının çocuklarını hem olumlu hem de olumsuz yönde etkileyebileceği düşüncesindedir. Çocukların mobil teknolojileri kullanırken olumlu veya olumsuz seviyede etkilenmesini; ebeveynlerinin rol model olmasının, ebeveynlerinin dijital ebeveynlik stilinin, ebeveynlerin eğitim seviyesinin, çocukların mobil teknolojiler ile tanışma yaşının etkilediği görülmektedir.

Durak (2019) yüksek lisans çalışmasında Nikken & Jansz (2014)'ın "Parental Mediation of Young Children's Internet Use Scale" isimli ölçeğin Türkçe uyarlaması olan "Çocukların İnternet Kullanımında Ebeveyn Arabuluculuğu Ölçeği"ni geliştirmiştir. Buradaki amacı; anne babaların hayat boyu öğrenme bağlamında, çocukların internet kullanımında ebeveyn arabuluculuğunun çeşitli değişkenlere göre değişimini incelemektir. Çalışmasında anne babaların çocuklarının internet kullanımındaki arabulucuk seviyelerinin ebeveynin yaşı, eğitim düzeyi, internet kullanım deneyimi etkenlerine göre farklılık gösterdiği sonuçlarına ulaşmıştır. Ayrıca çalıştığı bu ölçek uyarlaması ile, Türkiye'de yapılabilecek araştırmalar için kullanılabilecek bir ölçeği literatüre kazandırmıştır.

Guven (2018) ortaokul velilerinin çocuklarını dijital vatandaşlık sorumluluklarına uygun yetiştirebilmek üzerine deneyimlerine ait görüşleri nitel bir çalışmada incelemiştir. Araştırma sonuçlarında 10 tema elde etmiştir. Bunlar sağlıklı bir yaşam tarzını sürdürmedeki zorluklar, teknolojik cihazlarla öğrenmenin eğitimsel faydaları, basılı öğrenmeye karşı dijital öğrenmeye ilişkin sorular, teknoloji hakkında karışık duygular, ebeveynliğin ağırlığı, sürekli iletişimin önemi, çocukları yetişkinliğe hazırlamak, çocukları sorumlu tutmak, güvenin önemi ve erken yaşta eğitim verilmesidir.

Özdalga (2018) ebeveynleri bilgilendirmek üzerine yayınladığı bültende, teknolojik aletler ve internetin çocuklar ve gençler üzerindeki yarar ve zararlarını değerlendirmekte ve dijital dünyada nasıl ebeveynler olunması gerektiğine dair ipuçları vermektedir. Çocuğa tüm teknolojik imkanları sunmak ya da kısıtlamak, uzak tutmak şeklindeki iki ucun da onlara zarar verebileceğinden bahsetmekte; aile içi iletişime ve ebeveynlerin bu konudaki rehberliğinin önemine dikkat çekmektedir.

Yaman (2018) doktora çalışmasında Türkiye’deki anne babaların dijital ebeveynlik öz yeterliklerini incelemek üzerine bir ölçek geliştirmiş ve uygulamıştır. Ebeveynlerin kendileri ile ilgili dijital ebeveynlik öz yeterlik algılarının anne ya da baba olma, sahip olunan çocuk sayısı, eğitim seviyesi, yaşı, sosyo-ekonomik düzeyi ve internet kullanım oranı değişkenlerine bağlı olarak ele almıştır. Araştırmaya göre, anne babaların eğitim düzeyleri arttıkça dijital ebeveynlik öz yeterlik algı düzeyleri de artmaktadır. Bu durum yetişkinlerin eğitimine önem verilmesi gerektiği görüşü ile örtüşmektedir.

Kaya vd. (2018); Türkiye’de, 6-18 yaş aralığında çocukları olan anne babaların, çocuklarının dijital teknolojileri kullanmalarına karşı tutumlarının değerlendirilmesine imkan veren bir ölçek geliştirmişlerdir. Ölçek verilerine göre ebeveynlerin, çocuklarının dijital teknolojileri kullanımına ilişkin; sağladığı imkanlar doğrultusunda olumlu, tehdit ve riskleri karşısında olumsuz tutum sergiledikleri araştırmalar ile örtüştüğü görülmektedir.

Clarkson ve Zierl (2018) çalışmalarında, dijital dünya ile ilgili hazırlanan pek çok eğitim programının riskleri tanıtma ve olumsuzluklardan korunma noktalarına odaklandığına değinmektedir. Dijital dünya hakkındaki bu genel yargıyı kırmak amacıyla “e-Ebeveynlik Programı: Yüksek Teknolojili Çocuklar” eğitimini planlamış ve yaşları 9 ile 14 arasında değişen çocukların ebeveynlerine dijital dünyanın çocukların büyüme ve gelişmelerini destekleyici yönde olumlu etkilerini anlatmışlardır. 3 yıl boyunca toplamda

48 binden fazla aileye e-posta yolu ile ulaşmış, dijital medya üzerine olumlu veriler paylaşmış ve dönütler toplamışlardır. Yaptıkları bu çalışma ile dijital dünyanın sunduğu imkanlardan faydalanmanın önemi hakkında farkındalık meydana getirdikleri sonucuna ulaşmışlardır.

Livingstone vd. (2018)'nin 2018 yılı Güvenli İnternet Günü için hazırladıkları raporda, 0-17 yaş arası çocuğu olan ebeveynlere dijital dünyayı nasıl ve ne için kullandıklarına dair bir anket uygulamışlardır. Ebeveynlerin büyük çoğunluğu, çocuklarıyla birlikte dijital teknolojileri kullanmaktan mutludur. Dijital dünya kendileri ve çocuklarının hayatını kolaylaştırmak adına çok önemlidir. Ancak bir sorun ya da riskle karşılaştıklarında bazen kendilerini eksik gördüklerini belirtmektedirler. Kendilerini geliştirmek ve yenilemek için öğrenmeye çabaladıkları görülmektedir. Buna rağmen rapora göre ebeveynlerin güvenilir buldukları destek ve tavsiye kaynağı sayısı oldukça azdır.

Acar (2015) yüksek lisans tezinde, ilk veya ortaöğretime devam eden öğrencisi olan anne babaların, kendileri ile çocuklarının dijital okuryazarlıklarına ilişkin görüşlerini incelemiştir. Kendi dijital okuryazarlık değerlendirme ölçeğini oluşturarak nicel bir çalışma yapmıştır. Araştırmanın en genel sonucu, anne babaların kendi dijital okuryazarlık seviyelerini çocuklarınınkinden daha yüksek olarak değerlendirmiş olmasıdır. Araştırmacı bu sonucundan yola çıkarak, çocuklarının doğru beceri ve yeterlikleri kazanabilmesi konusunda anne babalara önemli görevler düştüğünü söylemektedir.

Eşgi (2014), Young (1998) tarafından geliştirilen “Parent- Child Internet Addiction Test, PCIAT20” ölçeğinin Türkçe uyarlaması olan “Aile- Çocuk İnternet Bağımlılık Ölçeği” çalışmasını ortaya koymuştur. Çalışma grubunda Tokat ili merkezinde, 8-17 yaşları arasındaki 480 çocuğun ebeveynleri yer almaktadır. Ailelere çocuklarının internet bağımlılık düzeylerini belirlemek üzerine sorulan sorular ve bu sorulara verilen cevaplar doğrultusunda, ebeveynlerin tutum ve önerilerinin, çocukların dijital teknolojileri ve interneti kullanımlarındaki önemli etkisinden bahsedilmektedir.

Ocak (2013) Aile Eğitim Programları kapsamında hazırladığı kitapta aile, internet ve dijital dünya konularını ele almaktadır. Yeni dünyada meydana gelen hızlı toplumsal değişimler karşısında aile yapısının desteklenmesi ve dijital dünyada karşılaştıkları sorunlar karşısında eğitim yoluyla başa çıkabilmelerini sağlamanın önemli olduğunu

vurgulamaktadır. Bu bağlamda çalışmasında; dijital yerli, dijital göçen, dijital okur yazarlık, dijital imkanlar gibi kavram ve konuları ele alırken; verdiği örnek olaylar ve olaylar karşısındaki yorum ve önerileri ile aileleri eğitmeyi hedeflemektedir.



3. MATERİYAL VE METOT

Bu bölümde sırasıyla; araştırmanın modeli, çalışma grubu, verilerin toplanması süreci, verilerin analizi ve geçerlik güvenirliği çalışmalarına yer verilmektedir.

3.1. Araştırma Modeli

Dijital ebeveynlik becerilerine yönelik veli ve öğretmen görüşlerinin incelendiği bu araştırmada bilimsel araştırma yöntem ve tekniklerinden nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırma yöntemi, bireylerin düşünce ve davranışları üzerine; gözlemlene, yüz yüze görüşme gibi tekniklerle bilgi toplamak olarak tanımlanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2004). Karasar (2014)'a göre nitel araştırma, yüz yüze gerçekleşen sözlü bilgi toplama yöntemidir. Gerçek ortamda var olan bir durumun verilerinin derinlemesine incelenerek tanımlanabilmesi için araştırma deseni, durum çalışması olarak tasarlanmıştır. Creswell (2007) durum çalışmasını; gözlem, görüşme, yüz yüze iletişim gibi veri toplama yöntemleri ile bir durumu detaylarıyla inceleyebilmek ve derinlemesine bilgi toplayabilmek olarak açıklamaktadır.

3.2. Çalışma Grubu

Çalışma grubu araştırmanın Batı Karadeniz Bölgesi'nde yer alan Bartın ili Merkez ilçesinde Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı okullarda, 2022 – 2023 eğitim – öğretim yılı birinci döneminde, çocukları ilköğretim ya da ortaokula okula giden ve çalışmaya katılmaya gönüllü ebeveynler ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada amaçlı örnekleme ile seçilen 25 veli ve ölçüt örnekleme ile seçilen 25 öğretmen olmak üzere toplamda 50 kişinin görüşleri yer almaktadır.

Anne babalardan gönüllü olan katılımcılar, amaçlı örnekleme yöntemi ile seçilmiştir. Amaçlı örnekleme; konu hakkında yeterli bilgi birikimine sahip olduğu düşünülen (akıllı telefon, tablet, bilgisayar temel düzeyde kullanabilen) ve olguların keşfedilmesinde görüşlerinin yararlı olacağı düşünülen katılımcıların seçilmesidir (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Anne babalardan oluşan katılımcılara ait demografik bilgi tablosu Tablo3.1'de verilmiştir.

Tablo 3.1: Anne babalara ait demografik bilgiler

Kod	Ebeveynlik rolü	Eğitim düzeyi	Mesleği	Yaşı	Ailedeki çocuk sayısı	Kaç yıldır internet kullanıyor	Günlük İnternet kullanımı süresi	Gelir durumu
V1	Anne	Doktora	Akademisyen	35-45 arası	1	16 yıl ve daha fazla	5-7 saat	20.000 ve daha fazla
V2	Baba	Lisans	Müfettiş	25-35 arası	1	16 yıl ve daha fazla	1-3 saat	20.000 ve daha fazla
V3	Anne	Lise	Ev Hanımı	35-45 arası	1	6-10 yıl	1-3 saat	20.000 ve daha fazla
V4	Baba	Lisans	Memur	25-35 arası	1	16 yıl ve daha fazla	1-3 saat	10.000 - 14.999 tl
V5	Anne	Yüksek Lisans	Biyolog	35-45 arası	1	16 yıl ve daha fazla	3-5 saat	0 - 5999 tl
V6	Anne	Lisans	Öğretmen	25-35 arası	1	16 yıl ve daha fazla	3-5 saat	6000 - 9999 tl
V7	Baba	Lisans	Öğretmen	45-55 arası	2	16 yıl ve daha fazla	1-3 saat	10.000 - 14.999 tl
V8	Anne	Lisans	Hemşire	25-35 arası	2	6-10 yıl	1-3 saat	15.000 - 19.999 tl
V9	Anne	Ortaokul	Ev Hanımı	25-35 arası	2	0-5 yıl	1 saat	6000 - 9999 tl
V10	Baba	Ortaokul	Güvenlik Görevlisi	25-35 arası	3	11-15 yıl	3-5 saat	6000 - 9999 tl
V11	Baba	Lisans	Memur	45-55 arası	2	6-10 yıl	1-3 saat	10.000 - 14.999 tl
V12	Baba	Yüksek Lisans	Okul Müdürü	35-45 arası	1	11-15 yıl	7 saatten fazla	15.000 - 19.999 tl
V13	Anne	Lisans	Muhasebeci	35-45 arası	1	16 yıl ve daha fazla	3-5 saat	20.000 ve daha fazla
V14	Anne	Yüksek Lisans	Memur	25-35 arası	2	6-10 yıl	1-3 saat	6000 - 9999 tl
V15	Baba	Lisans	Avukat	35-45 arası	3	16 yıl ve daha fazla	3-5 saat	15.000 - 19.999 tl
V16	Anne	Lisans	Ev Hanımı	35-45 arası	2	11-15 yıl	3-5 saat	15.000 - 19.999 tl
V17	Baba	Lise	Hizmetli	45-55 arası	3	6-10 yıl	1 saat	6000 - 9999 tl
V18	Anne	Lisans	Öğretmen	35-45 arası	3	16 yıl ve daha fazla	1 saat	10.000 - 14.999 tl
V19	Anne	Ön Lisans	Fotoğrafçı	35-45 arası	1	16 yıl ve daha fazla	1-3 saat	0 - 5999 tl
V20	Baba	Ön Lisans	Eczane Teknikeri	35-45 arası	1	16 yıl ve daha fazla	3-5 saat	6000 - 9999 tl
V21	Anne	Ortaokul	İşçi	25-35 arası	2	6-10 yıl	5-7 saat	10.000 - 14.999 tl
V22	Baba	Lise	İşçi	35-45 arası	2	11-15 yıl	1-3 saat	10.000 - 14.999 tl
V23	Anne	Ortaokul	Ev Hanımı	45-55 arası	3	6-10 yıl	1-3 saat	6000 - 9999 tl
V24	Baba	Ön Lisans	İşçi	25-35 arası	2	6-10 yıl	1-3 saat	6000 - 9999 tl
V25	Baba	Doktora	Akademisyen	35-45 arası	2	11-15 yıl	1-3 saat	15.000 - 19.999 tl

Tablo3.1'e göre; katılımcıların ebevenylik rolleri incelendiğinde (13) anne ve (12) baba olduğu görülmektedir. Katılımcılar eğitim düzeyleri olarak (4) ortaokul, (3) lise, (3) ön lisans, (10) lisans, (3) yüksek lisans ve (2) doktora mezunudur. Meslekleri açısından incelendiğinde (2) akademisyen, (1) avukat, (1) biyolog, (1) eczane teknikeri, (4) ev hanımı, (1) fotoğrafçı, (1) güvenlik görevlisi, (1) hemşire, (1) hizmetli, (3) işçi, (3) memur, (1) muhasebeci, (1) müfettiş, (1) okul müdürü ve (3) öğretmen bulunmaktadır. Yaş aralıklarına göre incelendiğinde 25-35 yaş arasında (9), 35-45 yaş arasında (12), 45-55 yaş arasında (4) katılımcı bulunmaktadır. Ailedeki çocuk sayılarına göre 1 çocuğu olan (10), 2 çocuğu olan (10) ve 3 çocuğu olan (5) katılımcı vardır. Katılımcıların (1) tanesi 0-5 yıldır, (8) tanesi 6-10 yıldır, (5) tanesi 11-15 yıldır ve (11) tanesi de 16 yıl ve daha fazla zamandır internet kullanmaktadır. Aylık gelir durumları incelendiğinde ise 0-5.999 lira aralığında (2), 6.000-9.999 lira aralığında (8), 10.000-14.999 lira aralığında (6), 15.000-19.999 lira aralığında (5) ve 20.000 ve üzeri lira aralığında (4) katılımcı bulunmaktadır.

Öğretmenler arasından çalışma grubu seçilirken ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Katılımcıların öncesinde ortaya konmuş kriterleri karşılaması durumu ölçüt örnekleme yöntemi olarak tanımlanmaktadır (Baltacı, 2018). Araştırma için önem taşıyan kriterler araştırmacı tarafından belirlenmiştir. Bu kriterler seçilen ebeveynlerin çocuklarının ilkökul için sınıf öğretmeni, ortaokul için branş derslerinden herhangi birine girmiş olmalarıdır. Öğretmenlerden oluşan katılımcılara ait demografik bilgi tablosu Tablo 3.2'de verilmiştir.

Tablo 3.2: Öğretmenlere ait demografik bilgileri

Kod	Kademe	Branşı
Ö1	İlkokul	Sınıf
Ö2	İlkokul	Sınıf
Ö3	Ortaokul	Görsel Sanatlar
Ö4	İlkokul	Sınıf
Ö5	Ortaokul	Müzik
Ö6	İlkokul	Sınıf
Ö7	İlkokul	Sınıf
Ö8	İlkokul	Sınıf

Ö9	Ortaokul	Görsel Sanatlar
Ö10	İlkokul	Sınıf
Ö11	Ortaokul	Bilişim Teknolojileri
Ö12	Ortaokul	Bilişim Teknolojileri
Ö13	İlkokul	Sınıf
Ö14	Ortaokul	Matematik
Ö15	İlkokul	Sınıf
Ö16	İlkokul	Sınıf
Ö17	Ortaokul	Din Kültürü Ve Ahlak Bilgisi
Ö18	Ortaokul	Sosyal Bilgiler
Ö19	Ortaokul	Türkçe
Ö20	Ortaokul	Matematik
Ö21	Ortaokul	Sosyal Bilgiler
Ö22	Ortaokul	Bilişim Teknolojileri
Ö23	İlkokul	Sınıf
Ö24	Ortaokul	Din Kültürü Ve Ahlak Bilgisi
Ö25	İlkokul	Sınıf

Tablo 3.2 incelendiğinde; katılımcı öğretmenlerin kademelerine göre (12) İlkokul, (13) ortaokul öğretmeni olduğu görülmektedir. Ortaokul öğretmeni katılımcıların branşlarına göre dağılımı; (3) Bilişim Teknolojileri, (2) Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, (2) Görsel Sanatlar, (2) Matematik, (1) Müzik, (2) Sosyal Bilgiler ve (1) Türkçedir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırma verileri nitel araştırma yöntemlerinde kullanılan yarı yapılandırılmış görüşme formları ile toplanmıştır. Anne babalardan oluşan katılımcılar ve öğretmenlerden oluşan katılımcılar için ayrı ayrı olacak şekilde 2 farklı görüşme formu araştırmacı tarafından hazırlanmıştır. İç geçerliliği artırmak ve yöntemsel, teknik açıdan uygunluğunu kontrol edebilmek için; bir ölçme değerlendirme alanında, bir hayat boyu öğrenme ve yetişkin eğitimi alanında ve iki eğitim bilimleri alanında olmak üzere dört uzman görüşüne başvurulmuştur. Ayrıca bir veli ve bir öğretmen ile pilot görüşme yapılmıştır. Görüşler

ve görüşmelerin akabinde anne babaların dijital ebeveynlik becerilerine ilişkin görüşlerini daha detaylı elde edebilmek adına sorular ayrı ayrı soru maddelerine dönüştürülmüştür. Evet hayır gibi kısa cevaplara yol açabilecek sorular katılımcının fikirlerini ortaya koyabileceği şekilde düzenlenmiş ve son hali verilmiştir.

Anne babalardan oluşan katılımcılar için oluşturulan yarı yapılandırılmış görüşme formu iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde ebeveyn rolü, eğitim düzeyi, mesleği, yaşı, ailedeki çocuk sayısı, kaç yıldır internet kullandığı, günlük internet kullanım süresi ve ekonomik düzeyine ait bilgilerin istendiği sorular yer almaktadır. İkinci bölümde de katılımcıların dijital ebeveynlik konusuna ilişkin görüşleri ve sahip oldukları dijital ebeveynlik becerilerini belirlemek üzerine sorulan sorular yer almaktadır.

Öğretmenlerden oluşan katılımcılar için oluşturulan yarı yapılandırılmış görüşme formu da iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde öğretmenin çalıştığı kademe ve branşı sorulmuştur. İkinci bölümde ise öğretmenlerin dijital ebeveynlik konusundaki görüşleri ve öğretmenlere göre anne babaların sahip oldukları dijital ebeveynlik becerilerine ilişkin görüşleri sorulmuştur.

3.4. Verilerin Toplanması Süreci

Belirlenen anne babalar ile görüşmeler, yüz yüze görüşme tekniği kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Görüşme esnasında katılımcıların izni ile görüşmeler ses kaydına alınmış, araştırmacı tarafından yazıya geçirilmiştir. Görüşmeler ortalama 12 dakika sürmüştür. Gönüllü 4 katılımcı ile değerlendirme formunda yer alan sorular üzerine odak grup görüşmesi yapılmış, yine ses kaydı kullanılarak sonrasında araştırmacı tarafından yazıya geçirilmiştir.

Belirlenen öğretmenler ile gerçekleştirilen görüşmeler yüz yüze görüşme tekniği kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Görüşme esnasında katılımcıların izni ile görüşmeler ses kaydına alınmış, araştırmacı tarafından yazıya geçirilmiştir. Görüşmeler ortalama 10 dakika sürmüştür. Gönüllü 4 katılımcı ile değerlendirme forumunda yer alan sorular üzerine odak grup görüşmesi yapılmış, yine ses kaydı kullanılarak sonrasında araştırmacı tarafından yazıya geçirilmiştir.

Her iki grup için de ses kayıtları dinlenerek görüşmelerin ham halleri araştırmacı tarafından kelime düzenleme programında (Microsoft Office Word) yazıya geçirilmiştir. Tekrar tekrar dinlemeler yapılarak doğruluğu kontrol edilmiştir. Daha sonra tablolaştırma programında (Microsoft Office Excel), sütunlar halinde görüşme soruları yazılmış; ebeveyn katılımcılar V1, V2, V3 şeklinde, öğretmen katılımcılar Ö1, Ö2, Ö3 şeklinde alt alta sıralanarak verdikleri cevaplar iki ayrı tabloya aktarılmıştır. Görüşme metinlerinin hem ham halleri hem de araştırmacının düzenlemesi ile ortaya çıkan son halleri katılımcılara e-posta ya da mesaj yolu ile ulaştırılmış, onayları alınmıştır.

3.5. Verilerin Analizi

Yüz yüze görüşme yoluyla elde edilen ve metinsel düzenlemeleri araştırmacı tarafından yapılan nitel veriler içerik analiz yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir. Baltacı (2019) içerik analizini; araştırma problemine ait elde edilen verilerin sistematik yapılar haline dönüştürülerek anlamlı hale getirilme ve aralarındaki ilişkileri ortaya çıkarma çabası olarak tanımlamaktadır. Burada temel hedef verilerin kökenindeki kavramları ve bunlar arasında var olan anlamlı ilişkiyi ortaya koymaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2018).

İçerik analizi yönteminde toplanan veriler dört aşamada çözümlenir. İlk aşama elde gözlem, görüşme, belgelerin incelenmesi gibi nitel yöntemlerle elde edilen verilerin araştırmacı tarafından kodlanmasıdır. Araştırmacı verileri inceyerek anlamlı bölümlere ayırır. Bölümler verilerde sıkça tekrar eden bir sözcük ya da söz öbeğine karşılık gelmekte olup, bunlar araştırmacı tarafından kodlanır. İkinci aşamada araştırmacı kodları farklılıkları ve benzer özelliklerine göre bir araya getirir ve temaları oluşturur. Araştırmacının oluşturduğu temaların, araştırmanın verilerini anlamlı şekilde açıklayabilmesi önemlidir. Üçüncü aşamada araştırmacı temalarını sistematik hale getirir ve gerekli durumlarda kodlama ve temalarda düzenlemeye gider. Bu aşamada bilimsel dile uygun ve okuyucunun anlayabileceği şekilde düzenlenmiş ön bulgular ortaya çıkarılır. Dördüncü ve son aşamada ise araştırmacı, bulgular arasında neden sonuç ilişkisi kurarak, kendi görüş ve deneyimlerine yer vererek bulguları yorumlar (Baltacı, 2018).

Bu çalışmada, analiz işlemine geçilmeden önce metin haline getirilmiş kayıtlı veriler tablo düzenleme programına (Microsoft Office Excel) aktarılmıştır. Daha sonra

katılımcıların sorulara verdikleri cevapların ortak noktaları araştırmacı tarafından belirlenerek kodlanmıştır. Kodlanan veriler kendi içerisinde benzerlik ve farklılıklarına yönelik ilişkileri çerçevesinde temalaştırılmıştır. Elde edilen kodlar ve temalar süreç içerisinde verilere sık sık dönülerek düzenlenmiştir. Temalar düzenlenirken bir uzman değerlendirmesine başvurulmuş, karşılaştırma yapılmıştır. Son olarak elde edilen bulgular tablollaştırılmış, tablolarla ilgili açıklamalar düzenlenmiş ve çalışmanın bulgular bölümü oluşturulmuştur. Her bulgunun ardından katılımcıların deneyim ve görüşlerini olduğu gibi aktarabilmek adına doğrudan alıntılara yer verilmiştir. Araştırmada görüşlerine başvuru katılımcıların kimlik bilgilerini gizli tutmak amacıyla kodlama kullanılmıştır. Elde edilen sonuçların araştırmanın önemine olan etkisini aktarabilmek adına, her bulgu için araştırmacının deneyim ve çıkarımlarına da yer verilmiştir.

Araştırmanın güvenilirliği için sürecin her aşaması çalışma içerisinde ayrıntılı şekilde açıklanmıştır. Araştırmacının sürece hakimliğini artırabilmek adına nitel araştırma yöntemleri üzerine çeşitli bilimsel çalışmalar ve bilimsel araştırma üzerine kitaplar incelenmiştir. Geçerlik için ise; görüşmelerin metne çevirilmiş kayıtları katılımcılara ulaştırılmış, bulgular içerisinde katılımcıların doğrudan ifadelerine yer verilmiş, düzenlenmiş kod ve temalar bir uzman tarafından değerlendirilmiştir. Araştırmanın etik ilkelere uygunluğunu sağlamak amacı ile; gerekli kurum ve kuruluşlardan izin belgeleri alınmış olup çalışmada gönüllü olarak yer alan katılımcılardan katılımcı onam belgesi alınmış ve katılımcı özel bilgileri gizli tutularak V1, V2, Ö1, Ö2 gibi kodlamalar kullanılmıştır. Doğrudan aktarılan görüşlerde ise yine katılımcının kodu kullanılmış ve ifadeler mümkün olduğunca konu çerçevesine bağlı kalınarak aynen aktarılmaya çalışılmıştır.

4. BULGULAR VE TARTIŞMA

Bu bölümde, araştırma verilerinden ortaya çıkan bulgular 4 ana başlık altında incelenmiştir. Sırasıyla,

- Anne Babaların Dijital Ebeveynlik Konusundaki Görüşlerine İlişkin Bulgular
- Anne Babaların Kendi Dijital Ebeveynlik Becerilerine İlişkin Bulgular
- Öğretmenlerin Dijital Ebeveynlik Konusundaki Görüşlerine İlişkin Bulgular
- Anne Babaların Dijital Ebeveynlik Becerilerine İlişkin Öğretmen Görüşleri Üzerine Bulgular açıklanmış; görüşlerin ortak noktalarından yola çıkarak kodlamalar yapılmıştır.

4.1. Anne Babaların Dijital Ebeveynlik Konusundaki Görüşlerine İlişkin Bulgular

Yapılan görüşmelerde; şimdiye kadar dijital ebeveynlik kavramıyla hiç karşılaşmadığını söyleyen 9 (V3, V4, V5, V9, V10, V11, V21, V23, V24), daha önce duyduğunu söyleyen 16 (V1, V2, V6, V7, V8, V12, V13, V14, V15, V16, V17, V18, V19, V20, V22, V25) katılımcı olduğu görülmüştür. Her iki durumda da görüş bildiren toplamda (20) katılımcı olmuştur. Katılımcıların dijital ebeveynlik konusundaki görüşleri Tablo 4.1’de sunulmuştur.

Tablo 4.1: Anne babaların dijital ebeveynlik konusundaki görüşleri

Kodlar	Kişiler	n
Çocuğunu dijital dünyada kontrol etmek	V1, V7, V8, V12, V16, V17, V18, V21, V25	9
Çocuğunu dijital dünyada koruyucu önlemler almak	V1, V6, V9, V13, V14, V18, V19, V25	8
Çocuğuna dijital dünyada rehber olmak	V1, V2, V6, V12, V18, V20, V22, V25	8
Avantaj dezavantajlarını bilmek	V1, V2, V15, V18, V22, V24, V25	7
Dijital teknolojileri kullanmak	V1, V2, V10, V18, V25	5
Çocuğunun gelişim özelliklerine uygun hale getirmek	V1, V18, V25	3

Tablo 4.1’de ifade edildiği gibi anne babaların dijital ebeveynlik konusuna ilişkin görüşleri 6 kodda çözümlenmiştir. Çocuğunu dijital dünyada kontrol etmek (9) en sık tekrar eden koddur. Ardından çocuğunu dijital dünyada koruyucu önlemler almak (8), çocuğuna dijital dünyada rehber olmak (8), avantaj dezavantajlarını bilmek (7), dijital teknolojileri kullanmak (5) ve çocuğunun gelişim özelliklerine uygun hale getirmek (3) kodları dile getirilmiştir. Çocuğunu dijital dünyada kontrol etmek ile ilgili olarak bir katılımcı görüşü şöyledir;

“Çocukların internet kullanımına rehberlik ve takip etmektir.” (V12). Çocuğunu dijital dünyada koruyucu önlemler almak ile ilgili olarak bir katılımcı görüşü şöyledir;

“Dijital ebeveynlik çocuğumuzun güvenli bir şekilde internet kullanımını sağlamak, ulaşmak istediği verilere güvenli bir şekilde erişim sağlaması için önlem almaktır.” (V6). Çocuğuna dijital dünyada rehber olmak ile ilgili olarak bir katılımcı görüşü şöyledir;

“Çocuğuma yararlı faydalı bilgileri öğrenmeyi ve ona netten araştırma yapmayı öğretmek.” (V22). Avantaj dezavantajlarını bilmek ile ilgili olarak bir katılımcı görüşü şöyledir;

“Çocuklarımıza internetin sağladığı olumlu işlevsel etkileri sağlamak, olabilecek olumsuzlukları bilmek ve çocuklarımızı korumak görevidir.” (V15). Dijital teknolojileri kullanmak ile ilgili olarak bir katılımcı görüşü şöyledir;

“Çocuğumu internet ortamındaki zararlı içeriklerden koruyabilmek için teknolojik araç kullanmayı ve interneti doğru kullanmayı öğrenmektir”(V2). Çocuğunun gelişim özelliklerine uygun hale getirmek ile ilgili olarak bir katılımcı görüşü şöyledir;

“Dijital ebeveynlik dijital teknolojilerin avantajlarını çocuğun yaş ve gelişim düzeyine uygun olarak kullanırmak, ona o imkanı sağlamak, aynı zamanda bu teknolojilerle gelebilecek zararlara karşı bariyer oluşturmaktır.” (V1). Katılımcıların görüşleri genel olarak değerlendirildiğinde; anne babaların çoğunluğunun dijital ebeveynlik kavramını daha öncesinde duyduğu görülmüştür. Hiç duymamasına rağmen fikir yürüten katılımcılar da olmuştur. Bu durum evrensel manada yaygınlaşan dijital teknoloji ve internet kullanımıyla ilişkilendirilebilir. Verilen cevapların, çocuğunu dijital dünyada

kontrol etmek ve onu risklerden korumak kodlarında yoğunlaştığı görülmektedir. Ortaya çıkardığı bedensel ve ruhsal zararların fazla oluşu sebebiyle anne babaların korumacı bir tutum sergilediği düşünülebilir. Bununla beraber çocuğunun gelişim özelliklerine uygun hale getirmeye dikkat eden ve dijital dünyanın avantajlarına odaklanan katılımcı sayısı azdır. Bu durumun ise anne babaların dijital dünyayı az tanımaları ve özellikle küçük yaş gruplarında olumsuz etkilenme riskinin fazla olmasıyla ilişkili olabileceği düşünülmektedir. Anne babaların verdikleri cevaplar demografik özelliklerine göre incelendiğinde yaş ve eğitim seviyesi etkenleri dikkat çekmektedir. 45-55 yaş gurubundaki katılımcılar diğer katılımcılara göre görüş bildirmekte zorlanmış, görüşlerinde sadece çocuğunu dijital dünyada kontrol etmek üzerine yoğunlaştıkları görülmüştür. Eğitim seviyeleri kriterinde yapılan incelemelerde ise eğitim seviyesi arttıkça dijital ebeveynlik kavramı üzerine fikirlerin genel manada zenginleştiği gözlemlenmiştir.

4.2. Anne Babaların Kendi Dijital Ebeveynlik Becerilerine İlişkin Bulgular

Yapılan görüşmelerde anne babaların dijital ebeveynlik becerilerine ilişkin bulgular elde etmek amacıyla çeşitli sorular sorulmuştur. Bu sorulara verdikleri cevaplara göre ortaya çıkan sonuçlar;

- Anne Babaların Kullandıkları Dijital Araçlara Ait Bulgular
- Anne Babaların İnternet Kullanım Amaçlarına Ait Bulgular
- Dijital Teknolojiler ve İnternetin Çocuk İçin Avantajlarına Yönelik Anne Baba Görüşlerine Ait Bulgular
- Dijital Teknolojiler ve İnternetin Çocuk İçin Risklerine Yönelik Anne Baba Görüşlerine Ait Bulgular
- Çocuğunun Dijital Teknolojiler Ve İnternet Kullanımında Anne Babaları Örnek Aldığı Olumlu Durumlara Ait Anne Babaların Görüşlerine İlişkin Bulgular
- Çocuğunun Dijital Teknolojiler Ve İnternet Kullanımında Anne Babaları Örnek Aldığı Olumsuz Durumlara Ait Anne Babaların Görüşlerine İlişkin Bulgular
- Anne Babaların İnternetteki Etik Davranışlara Ait Görüşlerine İlişkin Bulgular
- Anne Babaların İnternetteki Davranışlarının İnternet Etik Kurallarına Uygunluğunu Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Bulgular

- Anne Babaların Çocuğuna Sağladığı Dijital Teknolojiler Ve İnternet Ortamını Güvenli Hale Getirmek İçin Aldığı Tedbirlere Yönelik Görüşlere İlişkin Bulgular
- Anne Babaların Aldığı Tedbirlerin Yeterli Olup Olmadığına Yönelik Görüşlere İlişkin Bulgular
- Anne Babaların Çocuğunun Dijital Teknolojiler Ve İnternet Kullanma Alışkanlıklarını Nasıl Takip Ettiğine Dair Görüşlere İlişkin Bulgular
- Anne Babaların Çocuğunun Dijital Teknolojiler Ve İnternet Kullanımında Nasıl Rehberlik Ettiğine Dair Görüşlere İlişkin Bulgular
- Anne Babaların Çocuğunun Dijital Teknolojiler Ve İnternet Kullanımında Yaptığı Rehberliği Geliştirmeye İhtiyaç Duyup Duymadığına Ait Görüşlere İlişkin Bulgular
- Anne Babaların Dijital Ebeveynlik Becerilerini Geliştirmek İle İlgili Yapılan Eğitim, Uygulama Veya Kaynaklardan Haberdar Olup Olmadığına Ait Görüşlerine İlişkin Bulgular alt başlıklarında sıralanmış ve açıklanmıştır.

4.2.1 Anne Babaların Kullandıkları Dijital Araçlara Ait Bulgular

Anne baba katılımcıların kullandıkları dijital teknolojilere ilişkin bulgular Tablo 4.2’de sunulmuştur.

Tablo 4.2: Anne babaların kullandıkları dijital teknolojiler

Kodlar	Kişiler	n
Akıllı Telefon	V1, V2, V3, V4, V5, V6, V7, V8, V9, V10, V11, V12, V13, V14, V15, V16, V18, V19, V20, V21, V22, V23, V24, V25	24
Bilgisayar	V1, V2, V4, V5, V6, V7, V8, V11, V12, V13, V14, V15, V16, V17, V18, V19, V20, V22, V25	19
Tablet	V1, V2, V6, V12, V13, V15, V22, V25	8
Akıllı Saat	V1, V3, V8, V15, V25	5

Görüşmelerden elde edilen sonuçlara göre; anne babalarda akıllı telefon kullanan (24), bilgisayar kullanan (19), tablet kullanan (9) ve akıllı saat kullanan (5) katılımcı bulunmaktadır. Katılımcıların çok yüksek oranda akıllı telefon kullandığı görülmüştür. Bu durum, akıllı telefon kullanmanın dijital çağda yaşamının hem bir gerekliliği hem de bir kolaylığı olması ile bağdaştırılabilir. Bilgisayar kullanan katılımcılar incelendiğinde, bilgisayar kullanmanın mesleki bir gereklilikten kaynaklandığı düşünülmektedir. Tablet

ve akıllı saat kullanan katılımcılarda ise genel çerçevede ekonomik durumlarının daha yüksek olması dikkat çekmektedir. Bu durum yaşam alanını daha konforlu hale getirmek olarak düşünülmektedir.

4.2.2 Anne Babaların İnternet Kullanım Amaçlarına Ait Bulgular

Anne baba katılımcıların internet kullanım amaçlarına ilişkin bulgular Tablo 4.3'te sunulmuştur.

Tablo 4.3: Anne babaların internet kullanım amaçları

Kodlar	Kişiler	n
Bilgiye Erişim	V1, V2, V3, V4, V5,V6, V7, V8, V9, V10, V11, V12, V13, V14, V15, V16, V17, V18, V19, V20, V21, V22, V23, V24, V25	25
İletişim	V1, V2, V3, V4, V5,V6, V7, V8, V9, V10, V11, V12, V13, V14, V15, V16, V17, V18, V19, V20, V21, V22, V23, V24, V25	25
Alışveriş-Bankacılık	V1, V2, V3, V4, V5,V6, V7, V8, V10, V11, V12, V13, V14, V15, V16, V18, V19, V20, V21, V22, V24, V25	22
Sosyal Medya	V1, V2, V3, V4, V5,V6, V8, V9, V10, V11, V12, V13, V14, V15, V16, V19, V20, V21, V22, V23, V25	21
Gündemi Takip Etme	V1, V2, V4, V6, V7, V8, V12, V13, V14, V15, V16, V17, V18, V19, V20, V21, V22, V23, V24, V25	20
Eğitim	V1, V2, V4, V5,V6, V7, V8, V12, V13, V14, V15, V16, V18, V19, V20, V25	16
Oyun-Eğlence	V2, V3, V4, V7, V8, V10, V13, V15, V17, V21, V23, V24, V25	13

Tablo 4.3 incelendiğinde anne baba katılımcıların internet kullanım amaçları şöyle sıralanmaktadır; bilgiye erişim (25), iletişim (25), alışveriş-bankacılık (22), sosyal medya (21), gündemi takip etme (20), eğitim (16) ve oyun-eğlence (13) şeklindedir. Katılımcıların tamamının internet kullanım amaçları arasında bilgiye erişim ve iletişim yer almaktadır. Dijital araçların bilgiye kolay ve hızlı erişim sağlaması ve aranan her şeyle ilgili kaynak bulabilmesi bunun sebebi olarak gösterilebilir. Dijital araçlar ve internet üzerinden yapılan iletişimin hem görsel, yazılı, işitsel olması hem de ucuza mal etmesi de iletişimde tercih edilmesinin sebebi olarak düşünülmektedir. Eğitimi tercih eden anne babaların eğitim seviyesi daha yüksek katılımcılar olduğu görülmüştür. Bunun eğitim aldıkça kendini geliştirmeye devam etme isteğinin artması ile ilişkili

olabileceğine inanılmaktadır. Oyun-eğlence amaçlı kullanım ise en az verilen cevap olup, bunu tercih edenlerin daha çok babalar olduğu görülmüştür. Babaların annelere oranla dijital oyun ilgisinin fazla olabileceği düşünülmektedir.

4.2.3 Dijital Teknolojiler ve İnternetin Çocuk İçin Avantajlarına Yönelik Anne Baba Görüşlerine Ait Bulgular

Dijital teknolojiler ve internetin çocuk için avantajlarına yönelik anne baba görüşlerine ilişkin bulgular Tablo 4.4’te sunulmuştur.

Tablo 4.4:Dijital teknolojiler ve internetin çocuk için avantajlarına yönelik anne baba görüşlerine ait bulgular

Kodlar	Kişiler	n
Derslerine yardımcı kaynak	V1, V2, V3, V4, V5,V6, V7, V8, V9, V10, V11, V12, V13, V14, V15, V16, V17, V18, V19, V20, V21, V22, V23, V24, V25	25
Bilgiye kolay ve hızlı erişim	V1, V2, V3, V4, V5,V6, V7, V8, V10, V11, V12, V14, V15, V16, V17, V18, V19, V20, V21, V22, V23, V25	22
İletişim	V2, V5, V6, V7, V8, V12, V16, V19, V20, V21, V23, V24, V25	13
Görsel, işitsel, uygulamalı ve çok çeşitli kaynak imkanı	V1, V2, V6, V7, V9, V12, V14, V15, V16, V20, V25	11
Zeka oyunları-Eğlence	V5, V6, V8, V13, V16, V17, V19, V20, V23, V24, V25	11
Kendini geliştirme	V1, V2, V5, V7, V12, V13, V22, V25	8
Deneyimlerini artırma	V1, V6, V16	3
Dil gelişimine destek	V1, V14, V25	3

Tablo 4.4 incelendiğinde anne baba katılımcıların dijital teknolojiler ve internetin çocuk için avantajlarına ait görüşlerinde; derslerine yardımcı kaynak (25), bilgiye kolay ve hızlı erişim (22), iletişim (13), görsel, işitsel, uygulamalı ve çok çeşitli kaynak imkanı (11), zeka oyunları – eğlence (11), kendini geliştirme (8), deneyimlerini artırma (3) ve dil gelişimine destek (3) kodları çözümlenmiştir. Derslerine yardımcı kaynak olması ile ilgili olarak iki katılımcı görüşü şöyledir;

“Derslerinde anlamadığı bir konu hakkında, farklı eğitimcilerin videoları ile destek olarak eksikliğini kapatıyor.” (V16).

“Derslerinde kolaylık sağlıyor, mesela dersinde bilemediğimiz bir şey olduğunda hemen bakabiliyoruz. EBA’dan ödev yapıyor, dersler için videolar koymuşlar.” (V3). Bilgiye kolay ve hızlı erişim ile ilgili olarak bir katılımcı görüşü şöyledir;

“İstediği her bilgiye hızlıca, her zaman ulaşabiliyor.” (V5). İletişim ile ilgili olarak iki katılımcı görüşü şöyledir;

“ Uzakta akrabalarımız var babaannesi dedesi, onlarla görüntülü görüşebiliyor. Arkadaşlarıyla karşılıklı satranç oynuyor, oyun oynayabiliyor.” (V8).

“Çocuğumuz akıllı saat kullanmakta, bu sayede onun güvenliği ve bize erişimini de sağlamış oluyoruz.” (V20). Görsel, işitsel, uygulamalı ve çok çeşitli kaynak imkanı ile ilgili olarak bir katılımcı görüşü şöyledir;

“Merak ettiği ve öğrenmek istediğine hem görsel hem uygulamalı içeriklerle, videolu anlatımlarla öğrenimini tamamlayabilir.” (V6). Zeka oyunları ve eğlence ile ilgili olarak bir katılımcı görüşü şöyledir;

“Uygun oyunlarla kelime bilgisini, matematiksel becerilerini, kodlama becerilerini geliştirir.” (V13). Kendini geliştirme ile ilgili olarak bir katılımcı görüşü şöyledir;

“Yararlı olarak kullanıldığında evrensel çapta bilgi edinmeyi sağlıyor. Çocuğun kendi hızında, ilgilerine göre kendini geliştirmesini kolaylaştırıyor.”(V12). Deneyimlerini artırma ile ilgili olarak bir katılımcı görüşü şöyledir;

“Merak ettiği ama tecrübe etmesi mümkün olmayan şeyler var mesela uzaya çıkmak. Uygulamalardan, videolardan bu hissi yaşayabiliyor.” (V16). Dil gelişimine destek ile ilgili olarak bir katılımcı görüşü şöyledir;

“Mesela ana dili İngilizce olan insanlarla İngilizce konuşarak kendini geliştirebiliyor.” (V1). Katılımcıların görüşleri genel olarak değerlendirildiğinde; tamamında derslerine yardımcı kaynak olması yer almaktadır. Bu durumun Covid-19 pandemisi esnasında derslerin çevrimiçi ortamlarda uzaktan yapılması ve EBA (Eğitimde Bilişim Ağı) platformunun yaygınlaşarak günümüzde de aktif olarak kullanılıyor olması ile ilişkili

olduğu düşünülmektedir. Bilgiye kolay ve hızlı erişim de en sık belirtilen görüşler arasındadır. Katılımcıların bilgiye hızlı erişimi, kendi internet kullanım amaçlarında da yüksek oranda seçtikleri bilinmektedir. İki durum birbiri ile örtüşmektedir. Bununla beraber dil gelişimine destek olması ve deneyimleri artırması en az belirtilen görüşlerdir. Bu durumun katılımcıların dijital teknolojiler ve internet kullanım amaçlarını derinlemesine bilmemesinden kaynaklanabileceğini düşündürmektedir. Bu konuda hem öğrencileri yönlendirme açısından öğretmenlere hem de çocuklarına rehberlik edebilmeleri açısından velilere yönelik dijital teknolojiler ve internetin olumlu amaçlarla kullanılabilmesi konulu eğitimler verilebilir. Kitle eğitimi açısından televizyon kanallarında zorunlu kamu spotlarının da dikkat çekebileceği düşünülmektedir.

4.2.4 Dijital Teknolojiler ve İnternetin Çocuk İçin Risklerine Yönelik Anne Baba Görüşlerine Ait Bulgular

Dijital teknolojiler ve internetin çocuk için risklerine yönelik anne baba görüşlerine ilişkin bulgular Tablo 4.5’te sunulmuştur.

Tablo 4.5: Dijital teknolojiler ve internetin çocuk için risklerine yönelik anne baba görüşlerine ait bulgular

Kodlar	Kişiler	n
Bağımlılık	V2, V5,V6, V7, V8, V9, V11, V13, V15, V16, V17,V18, V19, V21, V23, V24, V25	17
Zararlı – yanlış içerikler	V1, V2, V3, V5,V6, V8, V15, V20, V21, V22, V23, V24	12
Ruhsal zararlar	V1, V4, V6, V7,V8, V12, V13, V14, V16, V18, V19, V25	12
Gelişim özelliklerine uygun olmayan içerikler	V1, V3, V4, V5,V10, V14, V15, V20, V22	9
Siber zorbalık – olumsuz etkileşim	V1, V7, V9, V10, V12, V16, V20, V21	8
Bedensel zararlar	V6, V7, V8, V13, V14, V15, V25	7
Ders başarısında düşüş	V2, V17, V21, V22	4
Dolandırıcılık	V10, V24	2

Tablo 4.5 incelendiğinde anne baba katılımcıların dijital teknolojiler ve internetin çocuk için risklerine ait görüşlerinde; bağımlılık (17), zararlı yanlış içerikler (12), ruhsal zararlar (12), gelişim özelliklerine uygun olmayan içerikler (9), siber zorbalık-olumsuz etkileşim (8), bedensel zararlar (7), ders başarısında düşüş (4) ve dolandırıcılık (2) kodları çözümlenmiştir. Bağımlılık ile ilgili olarak bir katılımcı görüşü şöyledir;

“Bağımlılık yaptığını düşünüyorum. Elinden almasan kaç saat oynadığını fark etmiyor.” (V9). Zararlı-yanlış içerikler ile ilgili olarak bir katılımcı görüşü şöyledir;

“Çocuğumun gelişimini kötü etkileyecek, kültürümüze örfümüze uymayan insanlarla dolu internet. Youtuber’lar var, Tiktok ya da Youtube’da zararlı şeyler çok fazla. Bunlara özeniyor. Giyimi, kuşamı, konuşmasını kötü etkiliyor.” (V22). Ruhsal zararlar ile ilgili iki katılımcı görüşü şöyledir;

“Oyun oynamayı teknoloji aletlerden tercih etmesi sosyalleşmesini engelliyor, kurallı oyun oynamayı bilmemesine sebep oluyor.” (V25)

“Özellikle oyun ya da sosyal medyaya kendilerini fazla kaptırabilirler. Bu ortamlarda siber zorbalığa, pedofiliye maruz kalabilirler. Sosyal medya yüzünden kendini beğenmeyen çocuklarla doldu etraf. Korkabilir, strese girer, yalnızlaşır.” (V7). Gelişim özelliklerine uygun olmayan içerikler ile ilgili olarak bir katılımcı görüşü şöyledir;

“İnternet sitelerinde yaşlarına uygun olmayan şeylerle karşılaşıyorlar.” (V10). Siber zorbalık-olumsuz etkileşim ile ilgili olarak bir katılımcı görüşü şöyledir;

“Sen çocuğunu korumaya çalışsan da etkileşim ortamında bu özeni göstermeyen ebeveynlerin çocukları maruz bırakıyor. Benim çocuğum Mona, Among Us gibi oyunları bilmez ama okulda duyuyor. Bunları arkadaşlarından duyup korktuğu, uyuyamadığı zamanlar oldu.” (V1). Bedensel zararlar ile ilgili olarak bir katılımcı görüşü şöyledir;

“Fiziksel olarak boynunda, gözlerinde ağrılar hastalıklar olabilir. Bunların beden gelişimini olumsuz etkileyeceğini düşünüyorum.” (V14). Ders başarısında düşüş ile ilgili olarak bir katılımcı görüşü şöyledir;

“Çok oyun oynaması derslerini etkiliyor. Ya ödevler yapılmıyor ya da ödevini yap sonra oyun denince ödeve özenmiyor.” (V17). Dolandırıcılık ile ilgili olarak bir katılımcı görüşü şöyledir;

“Arkadaşça yaklaşan kötü niyetli insanlar hem dolandırıcı olabilir hem de kötü niyetli olabilir. Çocukları ödül yoluyla kandırmak, onlardan özel bilgi almak daha kolay ” (V10). Katılımcıların görüşleri genel olarak değerlendirildiğinde; anne babalar, dijital teknolojiler ve internetin çocuklar açısından çeşitli riskler barındırdığını düşünmektedir. Çocuklar dijital teknolojiler ve internet ile fazla zaman geçirdiklerinde, bunun giderek bağımlılık haline dönüşmesinin anne babaları korkuttuğu anlaşılmaktadır. Ayrıca çocukları interneti süre kontrollü kullanmak isteseler bile gelişim özelliklerine uygun olmayan, yanlış ve zararlı içeriklerle karşılaşabileceği veya siber zorbalık ya da akranlarından olumsuz etkilenebileceği görüşleri de dile getirilen riskler arasındadır. Anne babalar tüm bunlar bir araya geldiğinde; çocuklarında bel, boyun eğriliği, göz, baş, kol ağrısı, obezite gibi fiziksel veya asosyalite, uyku problemi, öfke kontrol problemi, kaygı bozukluğu gibi ruhsal zararları da ortaya çıkabileceğini düşünmektedir. Güvenli internet paketleri hakkında anne babaların bilgilendirilmesinin yapıcı bir önlem olabileceği düşünülmektedir. Bağımlılıkla mücadele amacıyla anne babalar çocuklarıyla ilişkilerinde güvenilir, kontrollü ve iletişime açık olabilirler. Ayrıca anne babalar çocuklarına güvenli bir alan oluşturup korumaya çalışmakla beraber, çocuğun başına gelebilecek tehlikeler hakkında bilgilendirilmesini de sağlamalıdır. Böylece siber zorbalık, olumsuz etkileşim, dolandırıcılık gibi risklerin etkilerinin azaltılabileceği düşünülmektedir.

4.2.5 Çocuğun Dijital Teknolojiler Ve İnternet Kullanımında Anne Babaları Örnek Aldığı Olumlu Durumlara Ait Anne Babaların Görüşlerine İlişkin Bulgular

Çocuğun dijital teknolojiler ve internet kullanımında anne babaları örnek aldığı olumlu durumlara ait anne babaların görüşlerine ilişkin bulgular Tablo 4.6’da sunulmuştur.

Tablo 4.4: Çocuğunun dijital teknolojiler ve internet kullanımında anne babaları örnek aldığı olumlu durumlara ait anne babaların görüşlerine ilişkin bulgular

Kodlar	Kişiler	n
Araştırma yapma	V1, V2, V5,V4, V5, V10, V13, V14, V16, V20, V21, V23, V25	13
Faydalı yönlerini kullanma	V7, V8, V9, V12, V13, V15, V19, V24, V25	9
Kısıtlı zaman ayırma	V6, V7,V8, V12, V18, V20	6
İnterneti güvenli kullanma	V6, V21, V22	3
Gündemi takip etme	V11, V17	2
Faydalı oyunlar	V9	1
Sosyal medya kullanmama	V18	1

Tablo 4.6 incelendiğinde çocuğunun dijital teknolojiler ve internet kullanımında anne babaları örnek aldığı olumlu durumlara ait anne babaların görüşlerinde; araştırma yapma (13), faydalı yönlerini kullanma (9), kısıtlı zaman ayırma (6), interneti güvenli kullanma (3), gündemi takip etme (2), faydalı oyunlar (1), sosyal medya kullanmama (1) kodları çözümlenmiştir. İnternette araştırma yapmak ile ilgili olarak bir katılımcı görüşü şöyledir;

“Bilemediğimiz bir şey olduğunda girip ben de bakıyorum ve bunu çocuğuma yapmasını ben söylüyorum.” (V3). Faydalı yönlerini kullanma ile ilgili olarak bir katılımcı görüşü şöyledir;

“Konu hakkında bilgisi olmadığında, danışarak ve işlevsel olabilecek şekilde kullanmaya gayretli oluşu.” (V15). Kısıtlı zaman ayırma ile ilgili olarak bir katılımcı görüşü şöyledir;

“Zaman ayırma konusunda ona az vakit ayırmasını söyleyip, bizler de onun yanında internetle ya da telefonla fazla vakit geçirmiyoruz. Böylece söylediğimiz şeyle yaptığımız şeyin celismemesini sağlıyoruz.” (V6). İnterneti güvenli kullanma ile ilgili olarak bir katılımcı görüşü şöyledir;

“Kötü reklamlara, bilmediği sitelere girmemesini söyledim. Ben de tanımadığım insanlarla konuşmam, kötü sitelere girmem. Ona da öyle öğretmeye çalışıyorum.” (V22). Gündemi takip etme ile ilgili olarak bir katılımcı görüşü şöyledir;

“Oğlum benimle beraber habere bakıyor. Sporu takip ediyoruz.” (V17). Faydalı oyunlar ile ilgili olarak bir katılımcı görüşü şöyledir;

“Birlikte yararlı olan şeyler yaparız. O bana öğretiyor ben de güzel örnek olmak isterim. Mesela birlikte Kelime Oyunu oynuyoruz.” (V9). Sosyal medya kullanmama ile ilgili olarak bir katılımcı görüşü şöyledir;

“Sosyal medya kullanmayışımdır. Fotoğraf çekme, paylaşma yapıp onu özendirmiyorum.” (V18). Katılımcıların görüşleri genel olarak değerlendirildiğinde; dijital teknoloji ve internet kullanımında çocuklarının örnek aldığı olumlu yönleri olarak internette araştırma yapmayı gördüğü anlaşılmaktadır. Anne babalar merak ettiklerini araştırmak ya da kendileri için olumlu şekilde faydalanmak amacıyla internet kullanmayı çocuklarına öğretmeye çalıştıkları ve bu konuda rol model oldukları düşünülmektedir.

4.2.6 Çocuğunun Dijital Teknolojiler Ve İnternet Kullanımında Anne Babaları Örnek Aldığı Olumsuz Durumlara Ait Anne Babaların Görüşlerine İlişkin Bulgular

Çocuğunun dijital teknolojiler ve internet kullanımında anne babaları örnek aldığı olumsuz durumlara ait anne babaların görüşlerine ilişkin bulgular Tablo 4.7’de sunulmuştur.

Tablo 4.5: Çocuğunun dijital teknolojiler ve internet kullanımında anne babaları örnek aldığı olumsuz durumlara ait anne babaların görüşlerine ilişkin bulgular

Kodlar	Kişiler	n
İnternette çok zaman geçirme	V1, V2, V4, V11, V15, V19, V22, V25	8
Sürekli telefonla olma	V9, V11, V14, V19, V21	5
Sosyal medya kullanma	V2, V4, V16, V19	4
Oyun oynama	V5, V24	2

Tablo 4.7 incelendiğinde çocuğunun dijital teknolojiler ve internet kullanımında anne babaları örnek aldığı olumsuz durumlara ait anne babaların görüşlerinde; internette çok zaman geçirme (8), sürekli telefonla olma (5), sosyal medya kullanma (4), oyun oynama (2) ve sürekli iletişim içinde olma (1) kodları çözümlenmiştir. Ayrıca olumsuz örnek oluşturmadığını düşünen (9) katılımcı vardır. İnternette çok zaman geçirme ile ilgili olarak bir katılımcı görüşü şöyledir;

“Akşamları elime aldığında o da geliyor yanıma. Ben de bakacağım diyor. Ya ben de bırakıyorum, ya da o da benimle video izliyor.” (V11). Sürekli telefonla olma ile ilgili olarak bir katılımcı görüşü şöyledir;

“Gereğinden uzun süre telefona zaman harcadığımda aynı şekilde uzun zaman ekran başında kaldığını gözlemliyorum.” (V15). Sosyal medya kullanma ile ilgili olarak bir katılımcı görüşü şöyledir;

“Çocuğumun bir şarkı grubunun sayfası var bende kendi fotoğrafımı paylaşmıyorum diyor. Fırsat buldukça orayla zaman öldürüyor. Ben de kızamıyorum çünkü sosyal medyada ben de zaman geçiriyorum ve çocuğum derslerini de yapıyor.” (V4). Oyun oynama ile ilgili olarak bir katılımcı görüşü şöyledir;

“Ben değil ama babası oyun oynamayı çok sevdiği için çocuğum da oyun oynamayı seviyor diye düşünüyorum.” (V5). Sürekli iletişim içinde olma ile ilgili olarak bir katılımcı görüşü şöyledir;

“Çok fazla telefondan görüşme yapmam. O da görüntülü görüşmeleri Whatsapp'tan mesaj göndermeyi çok yapıyor.” (V10). Katılımcıların verdikleri cevaplar genel olarak değerlendirildiğinde, internette çok zaman geçirme en sık tekrar eden kod olarak görülmüştür. Katılımcıların görüşlerinden yola çıkarak, olumsuz durumlara verilen diğer örneklerin temelinde de özellikle çocuklarla aynı ortamdayken dijital teknolojiler ve internete fazla zaman ayırmanın yer aldığı düşünülmektedir. Verilen cevapların aksine olumsuz örnek olmadığını düşünen katılımcılar da vardır. Böyle düşünen katılımcıların görüş ve tutumları göz önüne alındığında; bazı anne babalar için dijital teknoloji ve

internet kullanımı konusunda hassas olup, çocuğuna olumsuz örnek oluşturacağı ortamlardan kaçındığı düşünülmektedir. Fakat genel çerçevede çocukların yaş grubu itibariyle koyulan kurallara uymasının ve kendi dijital araçlarının olmamasının aile içinde çatışma ortamı oluşturmadığı düşünülmektedir.

4.2.7 Anne Babaların İnternetteki Etik Davranışlara Ait Görüşlerine İlişkin Bulgular

Anne babaların internetteki etik davranışlara ait görüşlerine ilişkin bulgular Tablo 4.8’de sunulmuştur.

Tablo 4.6: Anne babaların internetteki etik davranışlara ait görüşlerine ilişkin bulgular

Kodlar	Kişiler	n
Kişilik haklarına saygı	V1, V3, V5, V6, V7, V8, V9, V10, V12, V13, V14, V15, V16, V18, V19, V20, V23	17
Toplumsal ahlak kurallarına uyma	V2, V3, V4, V6, V7, V8, V10, V11, V12, V16, V20, V22, V24, V25	14
Yanlış bilgi paylaşmama	V1, V5, V7, V14, V15, V16, V17, V21, V23, V25	10
Yasal olmayan şeyler yapmama	V9, V15, V16, V19, V20	5
Ayrımcılık söylemlerinden kaçınma	V1, V25	2
Özel bilgi paylaşmama	V13, V15	2

Tablo 4.8 incelendiğinde anne babaların internetteki etik davranışlara ait görüşlerinde; kişilik haklarına saygı (16), toplumsal ahlak kurallarına uyma (14), yanlış bilgi paylaşmama (10), yasal olmayan şeyler yapmama (5), ayrımcılık söylemlerinden kaçınma (2) ve özel bilgi paylaşmama (2) kodları çözümlenmiştir. Kişilik haklarına saygı ile ilgili iki katılımcı görüşü şöyledir;

“Çevrimiçi oynadıkları oyunlarda siber zorbalığa izin vermemek.” (V1).

“İnsanlar birbirlerinin paylaşımlarına yorum falan yaptıklarında gerçek hayatta gibi nazik, kibar, düzgün, edepli olmalılar. Kimsenin görüntüsüyle ya da yazdığıyla dalga

geçmemeliler.” (V3). Toplumsal ahlak kurallarına uyma ile ilgili olarak bir katılımcı görüşü şöyledir;

“Toplumsal ahlakımıza uygun içerikler paylaşmalılar.Ahlaki değerlerimize uygun olmayan sayfalar, içerikler herkesin ulaşabileceği durumda. Bunun da daha sıkı denetlenmesi gerekiyor diye düşünüyorum.” (V14). Yanlış bilgi paylaşmama ile ilgili olarak bir katılımcı görüşü şöyledir;

“Haberlerin doğru yapılması, insanları kandırmamak.” (V17). Yasal olmayan şeyler yapmama ile ilgili olarak iki katılımcı görüşü şöyledir;

“Etik davranışlar deyince kişilik haklarına saygı başta gelse de, yasal olmayan davranışlardan kaçınma ve doğruluğundan emin olunmayan bilgiyi paylaşmama da önemlidir. Yasal olmayan kavramının içerisine; başkasının sözü, içeriği, dijital ürünü, üretilen yazılımlar da girmektedir. Ücretlendirmeden kaynaklı korsana yönelim vardır ve bunun etik olmadığına da bilinmesi gerekir.” (V15).

“Birinin fotoğrafını ona sormadan kopyalamamak.” (V16). Ayrımcılık söylemlerinden kaçınma ile ilgili bir katılımcı görüşü şöyledir;

“İnsanları ayırıcı küçük düşüren kelimelerin kullandığı içeriklerin olmaması.” (V25). Özel bilgi paylaşmamak ile ilgili olarak bir katılımcı görüşü şöyledir;

“Kimlik numarası, ev adresi ya da başkasının adres, telefon numarası gibi özel bilgileri paylaşmaktan kaçınılması gereklidir.” (V13). Katılımcıların görüşleri genel olarak değerlendirildiğinde; anne babaların internet ortamlarında da her bireyin haklarının olduğu ve dijital iz bırakırken ahlaki değerlere bağlı kalınması gerektiğine inandığı düşünülmektedir. Özel bilgilerin gizliliği, illegal yolları kullanmama, ayrımcılık, ırkçılık gibi söylemlerden kaçınma gibi görüşleri çoğunlukla anneler dile getirmiştir. Annelerin çocuklarını takip etme konusunda daha hassas olduğunu düşünülmektedir. Genel çerçevede katılımcıların internet etiği konusunda az bilgiye sahip olabileceği düşünülmektedir.

4.2.8 Anne Babaların İnternetteki Davranışlarının İnternet Etik Kurallarına Uygunluğunu Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Bulgular

Anne babaların internetteki etik davranışlarının internet etik kurallarına uygunluğuna ait görüşlerine ilişkin bulgular Tablo 4.9’da sunulmuştur.

Tablo 4.9: Anne babaların internetteki etik davranışlarının internet etik kurallarına uygunluğuna ait görüşlerine ilişkin bulgular

Kodlar	Kişiler	n
İnternet etik kurallarına uyarım	V1, V2, V3, V4, V5, V6, V7, V8, V9, V10, V11, V12, V13, V14, V15, V16, V17, V18, V19, V20, V21, V22, V23, V24, V25	25

Tablo 4. 9’da yer alan anne babaların internetteki davranışlarının internet etik kurallarına uygunluğu hakkındaki görüşleri incelendiğinde; tüm katılımcıların internetteki davranışlarının etik kurallara uygun bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır. Konu ile ilgili olarak anne baba görüşlerinin bazıları şöyledir;

“Ben birinin sözünü bile kullansam mutlaka tırnak içine alır kaynak belirtirim.” (V1)

“İnternet kullanırken etik olmayan bir şey yaptığımı düşünmüyorum.” (V3)

“İnternetteki etik kurallara uyduğumu son derece saygılı olduğumu düşünüyorum.” (V18)

“Ben kötü şeyler yazmam, paylaşmam. Birine yorum yaparken güzel şeyler yazarım.” (V21)

“İnterneti kullanırken diğer kişileri de düşünerek hareket etmeye çalışıyorum.” (V25).

Katılımcıların görüşleri genel olarak değerlendirildiğinde; anne babaların gerçek hayatta olduğu gibi internet ortamında da birbirlerine saygılı ve hoşgörülü olduğu düşünülmektedir. Paylaşımlarında ve dijital izlerinde örf ve adetlerine bağlı kalmaya önem verdikleri görülmektedir. Ancak belirtilen görüşlerden yola çıkarak; anne babaların bilerek ya da bilmeyerek etik olmayan davranışlar sergileyebileceği düşünülmektedir. Bunun önlenmesi adına içerik ve yazılımların yasal yollarla elde edilmesi, özel bilgi veya içerik paylaşılması, paylaşımlarda çocuk hakları, insan

hakları sözleşmelerine dikkat edilmesi gibi detaylar hakkında bilgi almaları gerektiği düşünülmektedir.

4.2.9 Anne Babaların Çocuğuna Sağladığı Dijital Teknolojiler Ve İnternet Ortamını Güvenli Hale Getirmek İçin Aldığı Tedbirlere Yönelik Görüşlere İlişkin Bulgular

Anne babaların çocuğuna sağladığı dijital teknolojiler ve internet ortamını güvenli hale getirmek için aldığı tedbirlere yönelik görüşlere ilişkin bulgular Tablo 4.10’da sunulmuştur.

Tablo 4.7: Anne babaların çocuğuna sağladığı dijital teknolojiler ve internet ortamını güvenli hale getirmek için aldığı tedbirlere yönelik görüşlere ilişkin bulgular

Kodlar	Kişiler	n
Süre kısıtlaması koymak	V1, V2, V3, V4, V5,V6, V7, V8, V9, V10, V11, V12, V13, V14, V15, V16, V17, V18, V19, V20, V21, V22, V23, V24, V25	25
Kişisel dijital aracının olmaması	V1, V3, V4, V5,V6, V7, V8, V9, V11, V12, V13, V14, V16, V17, V18, V19, V20, V21, V23, V24, V25	21
Dijital izlerini kontrol etmek	V1, V2, V5, V6, V7, V8, V12, V14, V16, V18, V19, V23, V25	13
Koruyucu-engelleyici programlar kullanmak	V1, V2, V4, V5, V6, V8, V12, V16, V18, V20, V25	11
Karşılıklı güven ortamı sağlamak	V1, V3, V5, V8, V15, V16, V19, V20, V25	9
Yasaklamak	V9, V10, V17, V22	4

Tablo 4.10 incelendiğinde anne babaların çocuğuna sağladığı dijital teknolojiler ve internet ortamını güvenli hale getirmek için aldığı tedbirlere yönelik görüşler; süre kısıtlaması koymak (25), kişisel dijital aracının olmaması (21), dijital izlerini kontrol etmek (13), koruyucu-engelleyici programlar kullanmak (11), karşılıklı güven ortamı sağlamak (9) ve yasaklamak (4) kodları şeklinde çözümlenmiştir. Süre kısıtlaması koymak ile ilgili iki katılımcı görüşü şöyledir;

“Telefon süresi var, o kadar kullanıyor. Ödevlerini bitirirse alabiliyor telefonu.” (V21).

“Benim eski telefonumu internete girerken ya da oyun oynarken o kullanıyor ama tabi saati dolunca alıyorum elinden” (V23). Kişisel dijital aracının olmaması ile ilgili bir katılımcı görüşü şöyledir;

“Benim telefonumu kullandığı için takibi kolay oluyor. Neler izlediğine neler oynadığına bakıyorum.” (V14). Dijital izlerini kontrol etmek ile ilgili bir katılımcı görüşü şöyledir;

“İzlediğini videoları ve oynadığı oyunları takip ediyorum.” (V12). Koruyucu-engelleyici programlar kullanmak ile ilgili bir katılımcı görüşü şöyledir;

“Koruyucu, engelleyici programlar kullanıyorum. Böylece oyun oynarken reklam açılmıyor. Videolarda da eğer bir sorunla karşılaşırsak kanalı engelliyoruz Youtube Kids'de.” (V2). Karşılıklı güven ortamı sağlamak ile ilgili bir katılımcı görüşü şöyledir;

“Olabilecek ya da karşılaşılabileceği sıkıntılı konularla ilgili onunla konuşuyorum. İyi de kötü de bilsin, başına her şey gelebilir benimle her zaman paylaş biz senin yanındayız diyorum.” (V15). Yasaklamak ile ilgili bir katılımcı görüşü şöyledir;

“Ona uygun olmayan oyunlara ya da videolara yasak koyuyorum. Kurallara uyduğu zaman telefonla oynayabileceğini biliyor.” (V9). Katılımcıların görüşleri genel olarak değerlendirildiğinde; anne babaların tamamının çocuklarına süre kısıtlaması koyarak tedbir aldığı görülmektedir. Çocukların büyük çoğunluğunda kendi dijital araçlarının olmamasının süreyi kontrol etmeyi ve dijital izlerini takip etmeyi kolaylaştırdığı düşünülmektedir. Görüşlerden yola çıkarak; karşılıklı güven ortamı sağlamak için çabalayan anne babaların büyük çoğunluğunun, koruyucu – engelleyici programlar kullanarak ve dijital izlerini takip ederek çocuklarına güvenmeyi seçtiği söylenebilir. Yasaklama koyan anne babaların ise uzun iletişim kanalları yerine daha katı ve net kurallar uyguladığı düşünülebilir.

4.2.10 Anne Babaların Aldığı Tedbirlerin Yeterli Olup Olmadığına Yönelik Görüşlere İlişkin Bulgular

Anne babaların aldığı tedbirlerin yeterli olup olmadığına yönelik görüşlerine ilişkin bulgular Tablo 4.11’de sunulmuştur.

Tablo 4.8: Anne babaların aldığı tedbirlerin yeterli olup olmadığına yönelik görüşlerine ilişkin bulgular

Kodlar	Kişiler	n
Aldığı tedbirler yeterlidir	V1, V2, V3, V4, V5, V6, V7, V8, V12, V13, V14, V17, V18, V20, V21, V23, V24, V25	18
Aldığı tedbirler yeterli değildir	V9, V10, V11, V15, V16, V19, V22	7

Tablo 4.11'deki anne babaların aldığı tedbirlerin yeterli olup olmadığına yönelik görüşlere incelendiğinde; (18) katılımcı aldıkları tedbirlerinin yettiğini belirtmiştir. Diğer (7) katılımcı da aldıkları tedbirlerin yetmediğini belirtmiştir. Aldıkları tedbirlerin yettiğini söyleyen bazı katılımcıların görüşleri şöyledir;

“Evet yetiyor, şimdi daha ilkokulda sorun olmadı. Yeter bu kadar deyince bazen küsüyor ama dinliyor bizi.” (V17)

“Yetiyor ama büyüdüğünde zor olacak. Çünkü 2 çocuğum daha var büyük, onların telefonlarına bakmama falan izin vermezler. Ne yaptıklarını bilmem. Öyle olduğunda aklım kalıyor.” (V23)

“Çocuklarla ilişkimiz iyi sorun yok yani.” (V24). Aldıkları tedbirlerin yetmediğini söyleyen bazı katılımcıların görüşleri şöyledir;

“Gizli gizli de oyun oynayabiliyorlar. Ben işe daldığımda süresini geçirebiliyor.” (V9)

“Arkadaşlarıyla mesajlaştığını söylüyor soru sorduğunu söylüyor ama ben gözümle görmediğim için emin olamıyorum.” (V10)

“Hayır, kesinlikle yeterli değil. Ben ne kadar takipte kalsam da ekranda aniden çıkan reklamlar ve paylaşımlar merak duygularından dolayı farklı durumlara getirebiliyor.” (V16).

“Yetmediğini düşünüyorum. Çünkü oyun oynarken falan da kötü reklamlar ya da videolar çıkabiliyor.” (V11). Katılımcıların verdikleri cevaplar genel olarak değerlendirildiğinde; büyük çoğunluğun aldığı tedbirleri yeterli bulduğu görülmüştür. Bu durumun çocukların yaşlarının küçük olması sebebiyle genel olarak kurallara uyması ve

ailelerin daha kontrol sahibi olması ile ilgili olabileceği düşünülmektedir. Bazı katılımcılar görüşlerinde, şu an için yeterli olduğu ancak çocukların yaşları büyüdükçe kaygılarının artacağı yönündeki cevaplarının bu düşüncüyü destekler nitelikte olabileceğine inanılmaktadır. Yetmediğini düşünen bazı anne babalar için dijital dünyanın riskleri karşısında fazla kaygılarının olduğu söylenebilir. Güvenlik tedbirlerini artırıcı bilgilendirmelerin kaygıları azaltılabileceğine inanılmaktadır. Bazı anne babalar için ise çocuklarıyla iletişim ve güven ortamı konusunda kendilerini geliştirmesi gerektiği düşünülmektedir. Aile içi iletişim eğitimlerinin bu durumu destekleyeceğine inanılmaktadır.

4.2.11 Anne Babaların Çocuğunun Dijital Teknolojiler Ve İnternet Kullanma Alışkanlıklarını Nasıl Takip Ettiğine Dair Görüşlere İlişkin Bulgular

Anne babaların çocuğunun dijital teknolojiler ve internet kullanma alışkanlıklarını nasıl takip ettiğine yönelik görüşlere ilişkin bulgular Tablo 4.12’de sunulmuştur.

Tablo 4.9: Anne babaların çocuğunun dijital teknolojiler ve internet kullanma alışkanlıklarını nasıl takip ettiğine dair görüşlere ilişkin bulgular

Kodlar	Kişiler	n
Süre belirlemesi yaparak	V1, V2, V3, V4, V5,V6, V7, V8, V9, V10, V11, V12, V13, V14, V15, V16, V17, V18, V19, V20, V21, V22, V23, V24, V25	25
Kişisel dijital aracının olmaması	V1, V3, V4, V5,V6, V7, V8, V9, V11, V12, V13, V14, V16, V17, V18, V19, V20, V21, V23, V24, V25	21
Dijital izlerini kontrol etmek	V1, V2, V5, V6, V7, V8, V12, V14, V15, V16, V18, V19, V23, V25	14
Gözlem – iletişim kurarak	V1, V3, V7, V9, V10, V11, V13, V14, V18, V20, V21, V23, V24, V25	14
Refakat ederek	V4, V10, V17	3

Tablo 4.12 incelendiğinde anne babaların çocuğunun dijital teknolojiler ve internet kullanma alışkanlıklarını nasıl takip ettiğine yönelik görüşler; süre belirlemesi yaparak (25), kişisel dijital aracının olmaması (21), dijital izlerini kontrol etmek (14), gözlem – iletişim kurarak (14) ve refakat ederek (3) kodları şeklinde çözümlenmiştir. Süre kısıtlaması koymak ile ilgili iki katılımcı görüşü şöyledir;

“Kullanma sürelerimiz var. Ders durumu ve okul zamanlarına göre birlikte karar vererek planladık.” (V1).

“Günde 1 saat süresi var. Süresi bittiyse ya da dersi varsa telefonu alamaz” (V9). Kişisel dijital aracının olmaması ile ilgili bir katılımcı görüşü şöyledir;

“Kendi telefon ya da tableti yok. Lazım olduğunda akşamları benim telefonumu alıyor. Ya da evde laptop var, oradan oynadığı oyunlar var, EBA ödevlerine falan bakıyor bilgisayardan. Araçlar ona ait olmadığı için eşimle takip etmemiz kolay oluyor.” (V18). Dijital izlerini kontrol etmek ile ilgili olarak iki katılımcı görüşü şöyledir;

“Okuldan sonra yanıdayım zaten, çalışmıyorum. Yanımda bakıyor telefona, odasında olsa da sesini açtırıyorum telefonun. Pek anlamam aslında ama ablası var evde. Ona diyorum bir bak ne oyun oynuyor, takip ediver diye. Yotube Kids’i falan kızım kuruverdi. O takip ediyor.” (V23).

“Benim telefonumu süreli kullanıyor ve ne ile, nasıl zaman geçirdiğini kontrol ederek takipte olmaya çalışıyorum. Yüklelediği oyunları inceliyorum. Arada sırada Youtube geçmişine bakıyorum. İnternet arama geçmişine bakıyorum. Tüm işlerini benim telefonumdan hallettiği için takibim altında.” (V16). Gözlem – iletişim kurmak ile ilgili olarak iki katılımcı görüşü şöyledir;

“O oyun oynarken ya da video izlerken nelere baktığına ben de bakıyorum. Soru soruyorum uğraştığı şeylerle ilgili.” (V11).

“Zaten kızım ile iletişim halinde olduğum için o neler yaptığını bana söylüyor.” (V3). Refakat etmek ile ilgili olarak bir katılımcı görüşü şöyledir;

“Çalıştığım için hanımı uyarıyorum. Bilgisayardan dersi olduğunda yanında dur diyorum. Ya da ne oynuyorsa video izliyorsa sesini sen de duy diyorum.” (V17). Katılımcıların verdikleri cevaplar genel olarak değerlendirildiğinde; tüm anne babaların süre belirlemesi yaptıkları görülmüştür. Çocukların büyük çoğunluğunun kendine ait dijital aracı yoktur ve bu durumun anne babaların takibini kolaylaştırdığı düşünülmektedir. Görüşlerde; çocuklarının dijital izlerini takip ettiklerini belirten anne babaların eğitim seviyesinin, çocuklarını gözlem yoluyla takip ettiğini söyleyen anne babaların eğitim seviyesine göre genelde daha yüksek olduğu görülmüştür. Buradan yola

çıkarak eğitim seviyesinin yükselmesinin dijital okur yazarlık becerilerine olumlu etki ettiğine inanılmaktadır. Çocuklarının dijital teknolojileri kullanımında refakat edildiğini belirten katılımcıların tamamının çalışan babalar olduğu görülmüştür. Babalar, kendilerinin değil, evde çocukla olan kişilerin refakat ettiklerini belirtmişlerdir. Genel çerçevede; anne babaların dijital okur yazarlık becerilerini geliştirmelerinin, çocuklarının takibinde faydalı olacağına inanılmaktadır.

4.2.12 Anne Babaların Çocuğunun Dijital Teknolojiler Ve İnternet Kullanımında Nasıl Rehberlik Ettiğine Dair Görüşlere İlişkin Bulgular

Anne babaların çocuğunun dijital teknolojiler ve internet kullanımında nasıl rehberlik ettiğine dair görüşlere ilişkin bulgular Tablo 4.13’te sunulmuştur.

Tablo 4.10: Anne babaların çocuğunun dijital teknolojiler ve internet kullanımında nasıl rehberlik ettiğine dair görüşlere ilişkin bulgular

Kodlar	Kişiler	n
Çocuğumla konuşarak	V1, V2, V3, V4, V5, V6, V7, V8, V9, V10, V11, V12, V13, V14, V15, V16, V17, V18, V19, V20, V21, V22, V23, V24, V25	25
Olumlu ve olumsuz etkilerini anlatarak	V1, V2, V3, V4, V5, V6, V7, V8, V9, V10, V11, V12, V13, V14, V15, V16, V17, V18, V19, V20, V21, V22, V23, V24, V25	25
Rol model olmaya çalışarak	V1, V6, V14, V16, V19, V25	6

Tablo 4.13’ te yer alan anne babaların çocuğunun dijital teknolojiler ve internet kullanımında nasıl rehberlik ettiğine dair görüşleri incelendiğinde tüm katılımcıların çocuklarıyla konuşarak, olumlu ve olumsuz etkilerini çocuklarına anlatarak rehberlik yaptığı görülmüştür. Bununla beraber çocuğuna rol model olmaya çalıştığını söyleyen (6) katılımcı vardır. Çocuklarıyla konuşarak, olumlu ve olumsuz etkilerini çocuklarına anlatarak rehberlik yaptığı belirten bazı katılımcı görüşleri şöyledir;

“İyi veya kötü şeylerle her zaman karşılaşabileceğini önemli olan şeyin bunu saklamadan bizimle paylaşması olduğunu söylüyoruz. Görevlerimiz olduğunu, öğrenci olarak çocuğumun da önce görevlerini yerine getirmesi gerektiği ile ilgili konuşuyoruz.”
(V2).

“Fazla zaman geçirmemesi gerektiğini söylüyorum. Zararlı olmayan, yaşına uygun şeylere bakmasını söylüyorum.” (V3).

“Daha çok konuşarak. Faydalı ve zararlı yönlerini elimden geldiğince anlatıyorum. Karşılaştıkları bir sıkıntı olursa anneleri veya benimle paylaşmalarını söylüyorum.” (V7).

“Kendine ve derslerine faydalı olacak şekilde kullanması adına tavsiyeler veriyorum. Oyun da oynayabileceğini ama bunun ona fayda getirmeyeceğini söylüyorum. Yine de eğlenmesini yanlış bulmuyorum. Doğrusunu, yanlışını anlatıyorum yani.” (V11).

“Yanlış bir şey görürse bana söylemesini söylüyorum. Önce ders çalışması gerektiğini, derslerinin çok önemli olduğunu söylüyorum. Arkadaşları bazen korkutucu videolardan falan bahsediyormuş, Tiktok'tan bahsediyormuş bana anlatıyor. Ben de bunların kötü olduğunu zarar vereceğini söylüyorum. O arkadaşlarının annelerini de uyarmak istiyorum ama yapmıyorum. Sadece öğretmenine söyledim.” (V21). Çocuğuna rol model olmaya çalıştığını söyleyen bazı katılımcıların görüşleri şöyledir;

“Aslında sistematik bir rehberlik yapmıyorum. Kurallar ve sınırlar koyuyorum ve bu sınırları ihlal etmemeye çalışıyoruz. Onun dışında beni sürekli elimde telefonla görmesin diye elime telefon almak yerine işlerle meşgul oluyorum, aile kitap okuma saatleri yapıyoruz.” (V1).

“Oluşabilecek riskleri anlatıyoruz, zamanını verimli kullanmasının ne kadar önemli olduğundan bahsediyorum, güvenli siteleri birlikte inceliyoruz. Çocukların yanında telefonumu elime çok almamaya çalışıyorum. Model derdindeyim çünkü ileride kontrol etmem zorlaşacak. Dijital araçları kullanma bilincinin küçük yaşta kazanılması gerektiğini düşünüyorum.” (V6).

“Oğlumla ara ara telefon, internet kullanmak üzerine konuşuyorum. Zararlı sitelerde neler olabileceğini anlatıyorum. O ders çalışırken ben de telefon, televizyon yerine resim yapıyorum, ev işlerini hallediyorum. Örnek olmaya çalışıyorum.” (V19).

“Onunla sohbet ederek. Olumsuz durumları anlatarak, olumlu katkılarını paylaşarak. Dijital araçları kullanırken; ne kadar süre kullandığım, onlarla neler yaptığım konusunda model olarak.” (V25). Katılımcıların verdikleri cevaplar genel olarak

değerlendirildiğinde; tüm anne babaların çocuklarıyla konuşarak rehberlik yapmaya çalıştıkları görülmüştür. Anne babalar dijital dünyanın avantaj ve risklerini çocuklarına anlatarak, herhangi bir olumsuzluk karşısında çocuklarının kendileriyle bu durumu paylaşmasının öneminden bahsederek; bildiklerini ve tecrübelerini çocuklarına aktarmak ve çocuklarıyla iletişimde kalmak amacıyla çabaladıkları söylenebilir. Rol model olmak konusuna değinen katılımcıların ise büyük çoğunluğunun anneler olduğu gözlemlenmiştir. Annelerin çocukların yetiştirilmesi konusundaki tutumlarını, babalara göre daha fazla davranışlarında göstermeye çalıştığı söylenebilir. Genel çerçevede anne babalar dijital dünyayı ne kadar tanırsa çocuklarına rehberlik etmelerinin de aynı oranda kolaylaşacağına inanılmaktadır. Bu noktada anne babaların dijital ebeveynlik becerilerini geliştirmeleri ve kendilerini yenilikler karşısında güncel tutmalarının önemli olduğu söylenebilir.

4.2.13 Anne Babaların Çocuğunun Dijital Teknolojiler Ve İnternet Kullanımında Yaptığı Rehberliği Geliştirmeye İhtiyaç Duyup Duymadığına Ait Görüşlere İlişkin Bulgular

Anne babaların çocuğunun dijital teknolojiler ve internet kullanımında yaptığı rehberliği geliştirmeye ihtiyaç duyup duymadığına dair görüşlere ilişkin bulgular Tablo 4.14'te sunulmuştur.

Tablo 4.11: Anne babaların çocuğunun dijital teknolojiler ve internet kullanımında yaptığı rehberliği geliştirmeye ihtiyaç duyup duymadığına dair görüşlere ilişkin bulgular

Kodlar	Kişiler	n
İhtiyaç duyuyorum	V1, V5, V6, V8, V9, V10, V14, V16, V19, V20, V21, V22, V24, V25	14
İhtiyaç duymuyorum	V2, V3, V4, V7, V11, V12, V13, V15, V17, V18, V23	11

Tablo 4.14'te yer alan anne babaların çocuğunun dijital teknolojiler ve internet kullanımında yaptığı rehberliği geliştirmeye ihtiyaç duyup duymadığına yönelik görüşler incelendiğinde; katılımcılardan (14)'ü ihtiyaç duyduğunu belirtmiştir. Diğer (11)

katılımcı da ihtiyaç duymadığını belirtmiştir. Yaptığı rehberliği geliştirmek istediğini söyleyen bazı katılımcıların görüşleri şöyledir;

“Duyuyorum. Bu yüzden de dijital ebeveynlik ile ilgili kitaplar okuyorum. Günlük bilgi veren uzmanları takip ediyorum.” (V1)

“Gelişen teknolojinin yeniliklerinden kısa zamanda haberdar olmak için verilebilecek aile içi seminer ve eğitimlere katılım sağlamak isterim. Bunun okullarda daha sık yapılmasının gerektiğini düşünüyorum. Teknolojiyi iyi kullanamayan ebeveynler çocuklarına rehberlik edemedikleri gibi onların güvenliğini de sağlayamazlar.” (V6)

“İnternette yapılabileceklerle ilgili bilgimi artırmak isterim. Çocuğum gibi düşünebilmek, teknolojik hayata bakabilmek ve sonrasında karşılaşabileceği sorunları tahin edip önlem alabilmek isterdim. İlerde bizi nelerin beklediğini bilmemek beni korkutuyor.” (V8)

“Özellikle derslerini çok bilmediğim için telefon ona lazım mı değil mi bilemiyorum. Derslerini bilmesem bile telefonu daha güvenilir yapmak için bir şeyler öğrenmek isterim.” (V9)

“Faydalı olacaksa çocuğuma isterim tabi.” (V21)

“Olsa güzel olurdu yani. İsterim, hem ben de öğrenirim. Ben sadece haberlere bakarım, iletişim demiştim. Oyun, eğlence var yaptığım ama başka yapılacak bir sürü şey varmış ve bilmiyorum.” (V24). Yaptığı rehberliği geliştirmeye ihtiyaç duymadığını söyleyen bazı katılımcıların görüşleri ise şöyledir;

“Hayır, şimdiye kadar duymadım. Kurallara uyduğu sürece sorun olacağını sanmıyorum. Hem koyduğumuz kurallar hem de onunla iletişimimiz iyi olduğu için internet ortamında sorun yaşamadık.” (V2)

“Hiç öyle bir şey düşünmedim.” (V3)

“Yeterli olduğumu düşünüyorum. İletişimimiz iyi, çocuğum benim kurallarına uyuyor.” (V12)

“Hayır, ihtiyacım yok. Bilmediğim bir şey olursa ablaları var kızlarım, onlar büyük. Onlara soruyorum.” (V17)

“İhtiyaç duymuyorum. Bilmediğim bir şeyse ablasına soruyoruz.” (V23). Katılımcıların verdikleri cevaplar genel olarak değerlendirildiğinde; çocuklarına yaptığı rehberliği geliştirmek isteyen velilerin yarısından fazla olduğu görülmüştür. Bu anne babalardan bazıları dijital ebeveynlik becerilerini geliştirmek üzerine kitaplar okuduklarını, eğitimlere katıldıklarını, çeşitli sayfa ve uzmanları takip ettikleri gözlemlenmiştir. Bazılarının ise kendi dijital araç kullanımları dışında tecrübeleri olmadıkları gözlenmiştir. Bu iki grup arasında; kendi başına gelişim sağlamaya çalışan katılımcıların eğitim seviyesinin, faydalı bir eğitim var ise katılımı diyen katılımcılara oranla eğitim seviyelerinin yüksek olduğu görülmüştür. Yaptığı rehberliği geliştirmeye ihtiyaç duymayan katılımcıların ise yüksek oranda babalar olduğu gözlenmiştir. Çocuk büyüme konusunda; annelerin babalara göre daha gelişmeye açık olduğu söylenebilir. Genel çerçevede; medya desteğinin artırılarak ailelerin dijital ebeveynlikte kendilerini geliştirmeye yönelik imkanlardan haberdar edilmesinin faydalı olacağına inanılmaktadır.

4.2.14 Anne Babaların Dijital Ebeveynlik Becerilerini Geliştirmek İle İlgili Yapılan Eğitim, Uygulama Veya Kaynaklardan Haberdar Olup Olmadığına Ait Görüşlerine İlişkin Bulgular

Anne babaların dijital ebeveynlik becerilerini geliştirmek ile ilgili yapılan eğitim, uygulama veya kaynaklardan haberdar olup olmadığına ait görüşlerine ilişkin bulgular Tablo 4.15’te sunulmuştur.

Tablo 4.12: Anne babaların dijital ebeveynlik becerilerini geliştirmek ile ilgili yapılan eğitim, uygulama veya kaynaklardan haberdar olup olmadığına ait görüşlerine ilişkin bulgular

Kodlar	Kişiler	n
Haberdardır	V1, V2, V5, V6, V7, V8, V12, V13, V14, V15, V16, V18, V19, V20, V25	15
Haberdar değildir	V3, V4, V9, V10, V11, V17, V21, V22, V23, V24	10

Tablo 4.15’te yer alan anne babaların dijital ebeveynlik becerilerini geliştirmek ile ilgili yapılan eğitim, uygulama veya kaynaklardan haberdar olup olmadığına ait görüşleri incelendiğinde; katılımcılardan (15)’i haberdar olduğunu belirtmiştir. Diğer (10)

katılımcı da haberdar olmadığını belirtmiştir. Haberdar olduğunu söyleyen bazı katılımcıların görüşleri şöyledir;

“Haberdarım aslında ama ayrıca eğitim almak da isterim. Çocuğum büyüdükçe onu kontrol etmemin zorlaşacağını biliyorum. Eşim de ben de nasıl davranmamız gerektiğini bilmeliyiz diye düşünüyorum.” (V5).

“İnternetten kendim araştırıyorum. Takip ettiğim sayfalar, kanallar var. Youtube kanallarında bazen eğitimler oluyor, onları izliyorum.” (V7).

“İnternetten takip ettiğim sosyal medya sayfaları var. Kendim araştırıyorum bazen. Bununla ilgili kitaplar çıktığını gördüm ama daha okuma fırsatım olmadı.” (V8).

“Evet bu konuyla ilgili bir seminere katılmışım. Mesela “Güvenli İnternet” i orada öğrendim. Tekrar olduğunda katılmak isterim.” (V12).

“Evet. Yeşilay Market’in kitapları var, onları incelemiştim. Öğretmenimiz söylemişti.” (V13).

“Kitap okudum bununla ilgili. Örnek verebiliyorsam Dijital Dünyada Çocuk Yetiştirmek’ ti kitabın adı. İnternetten araştırıyorum. Takip ettiğim, İstagram sayfaları olan uzmanlar var.” (V19).

“Haberdar olmaya çalışıyorum. İnternet üzerinden kitaplar aracılığıyla öğrenmeye çalışıyorum. Okulda ya da üniversite bu konu ile ilgili eğitimlere katılmaya çalışıyorum.” (V25). Haberdar olmadığını söyleyen bazı katılımcıların görüşleri ise şöyledir;

“Hayır, haberdar değilim. Hiç denk gelmedim böyle eğitime.” (V3).

“Yok bilmiyorum” (V10).

“Haberdar değilim. Ben kendim de çok kullanmıyorum. İşten güçten vakit kalmıyor zaten.” (V11).

“Hiç haberim olmadı. Okulda bilgisayar öğretmeni var. Onun hazırladığı panoyu görmüştüm, dijital ebeveynlik kelimesini oradan okudum. Eğitimden bilgim yok.” (V17).

“Değilim. İşte yoğun çalışıyorum, fırsatım olmadı daha” (V21). Katılımcıların verdikleri cevaplar genel olarak değerlendirildiğinde; eğitim, uygulama veya kaynaklardan haberdar olduğunu söyleyen anne baba sayısının yarıdan fazla olduğu görülmüştür. Görüşler incelendiğinde haberdar olduğunu söyleyen anne babaların büyük çoğunluğunun eğitim seviyelerinin, haberdar olmadığını söyleyen anne babalara göre daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Ayrıca yaşı diğer katılımcılara göre yüksek olan anne babaların büyük çoğunluğunun da; kendilerini geliştirme, eğitim uygulamaları takip etme konusunda diğer katılımcılardan geri kaldığı söylenebilir.

4.3. Öğretmenlerin Dijital Ebeveynlik Konusundaki Görüşlerine İlişkin Bulgular

Yapılan görüşmelerde öğretmenlerin dijital ebeveynlik konusundaki görüşlerine ilişkin bulgular elde etmek amacıyla çeşitli sorular sorulmuştur. Bu sorulara verdikleri cevaplara göre ortaya çıkan sonuçlar;

- Öğretmenlerin Dijital Ebeveynlik Kavramına İlişkin Düşüncelerine Ait Bulgular
- Öğretmenlerin Dijital Ebeveynlik Becerilerine İlişkin Görüşlerine Ait Bulgular alt başlıklarında sıralanmış ve açıklanmıştır.

4.3.1 Öğretmenlerin Dijital Ebeveynlik Kavramına İlişkin Düşüncelerine Ait Bulgular

Öğretmenlerin dijital ebeveynlik kavramına ilişkin düşüncelerine ait görüşleri Tablo 4.16’da sunulmuştur.

Tablo 4.13: Öğretmenlerin dijital ebeveynlik kavramına ilişkin düşüncelerine ait bulgular

Kodlar	Kişiler	n
Çocuğunu dijital dünyada kontrol etmek	Ö1, Ö2, Ö4, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15, Ö16, Ö18, Ö19, Ö20, Ö21, Ö22, Ö24, Ö25	21
Çocuğunu dijital dünyada koruyucu önlemler almak	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö6, Ö8, Ö10, Ö12, Ö13, Ö16, Ö17, Ö18, Ö20, Ö22, Ö23, Ö25	16
Çocuğuna dijital dünyada rehber olmak	Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö17, Ö18, Ö20, Ö21, Ö22, Ö23, Ö24	16

Avantaj dezavantajlarını bilmek	Ö3, Ö4, Ö6, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö18, Ö19, Ö22, Ö24	12
Dijital teknolojileri kullanmak	Ö1, Ö3, Ö4, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö18, Ö19, Ö21, Ö22	11
Çocuğunun gelişim özelliklerine uygun hale getirmek	Ö4, Ö12, Ö13, Ö18, Ö19, Ö22, Ö23	7

Tablo 4.16’de ifade edildiği gibi öğretmenlerin dijital ebeveynlik konusuna ilişkin görüşleri 6 kodda çözümlenmiştir. Çocuğunu dijital dünyada kontrol etmek (21) en sık tekrar eden koddur. Ardından çocuğunu dijital dünyada koruyucu önlemler almak (16), çocuğuna dijital dünyada rehber olmak (16), avantaj dezavantajlarını bilmek (12), dijital teknolojileri kullanmak (11) ve çocuğunun gelişim özelliklerine uygun hale getirmek (7) kodları dile getirilmiştir. Çocuğunu dijital dünyada kontrol etmek ile ilgili olarak iki katılımcı görüşü şöyledir;

“Velinin çocuklarını internet kullanımında nasıl vakit geçirdiğinin, neler yaptığının takip edebilmesi becerilerine sahip olması.” (Ö15).

“Çocuklarını dijital ortamda kontrol edebilen anne baba olarak ifade edilebilir.” (Ö20). Çocuğunu dijital dünyada koruyucu önlemler almak ile ilgili olarak iki katılımcı görüşü şöyledir;

“Anne babanın çocuğunu dijital ortamdaki tehlikelerden koruması ve önlem alması.” (Ö1).

“Çocukların internetten olumlu şekilde faydalanmalarını sağlamak için onları tehlikelerinden korumak.” (Ö20). Çocuğuna dijital dünyada rehber olmak ile ilgili olarak iki katılımcı görüşü şöyledir;

“Çocuklara sanal dünyada rehberlik etmek.” (Ö23).

“Anne babaların dijital teknoloji ve internet kullanımında çocuklarına doğru rehberlik etmeleri.” (Ö11). Avantaj dezavantajlarını bilmek ile ilgili olarak iki katılımcı görüşü şöyledir;

“Dijital platformların faydalarından ve risklerinden haberdar olarak gerekli koşullarda yararlanabilmesi için çocuklarımızın yanında olmak” (Ö4).

“Velinin akıllı telefon, tablet gibi araçları kullanırken ya da internette gezinirken çocuğunu koruyabilecek bilgiye sahip olması ve ona rehberlik edebilecek düzeyde dijital dünyanın fayda ve zararlarını bilmesi” (Ö22). Dijital teknolojileri kullanmak ile ilgili olarak iki katılımcı görüşü şöyledir;

“Dijital ebeveynlik dijital dönemin sunduğu imkanları kendinin de kullanarak; çocuğunun güvenli ve kontrollü bir şekilde faydalanmasını sağlayabilmektir.” (Ö6)

“Velinin çocuğunun nelerle ilgilendiğini, ne yaptığını öğrenmeye çalışması için için teknolojiyi aktif kullanması gerekli. Bu da dijital ebeveynlik demek olur.” (Ö19). Çocuğunun gelişim özelliklerine uygun hale getirmek ile ilgili olarak iki katılımcı görüşü şöyledir;

“Çocuğun ihtiyacına yönelik sunulabilecek dijital imkanlardan(yaşına uygun eğitici video vb.) haberdar olan ve imkanları çocuğuna uygun halde sunan ebeveynlik görevidir.” (Ö13).

“Ayrıca velinin, özellikle çocuğunun yaşına ve gelişim özelliklerine uygun tedbirler almaları.”(Ö22). Katılımcıların verdikleri cevaplar genel olarak değerlendirildiğinde; tüm öğretmenlerin dijital ebeveynlik kavramı hakkında bilgiye sahip oldukları görülmüştür. Verilen cevaplarda odaklanılan nokta çocuğunlukla çocuğunu dijital dünyada kontrol etmek üzerinedir. Öğretmenlerin anne babalardan; çocuklarını dijital dünyanın tehlikeleri karşısında korumalarını ve gerekli tedbirleri almalarını beklediği söylenebilir. Ancak öğretmenlerin de veliler gibi dijital dünyanın faydaları yönlerine daha az değindiği gözlemlenmiştir. Bu bağlamda öğretmenlerin de dijital teknolojiler ve internetin faydalı amaçlarla kullanımı konusunda bilgilerinin artırılmasının, dijital dünyanın sadece bir tehdit gibi görülmesinin önüne geçeceğine inanılmaktadır.

4.3.2 Öğretmenlerin Dijital Ebeveynlik Becerilerine İlişkin Görüşlerine Ait Bulgular

Öğretmenlerin dijital ebeveynlik becerilerine ilişkin düşüncelerine ait görüşleri Tablo 4.17’de sunulmuştur.

Tablo 4.14: Öğretmenlerin dijital ebeveynlik becerilerine ilişkin görüşlerine ait bulgular

Kodlar	Kişiler	n
Dijital dünyada kontrolü sağlamak	Ö1, Ö2, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15, Ö16, Ö18, Ö19, Ö20, Ö21, Ö22, Ö24, Ö25	22
İletişimde olmak - Dijital dünyada rehber edebilmek	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö17, Ö18, Ö20, Ö22, Ö23, Ö24, Ö25	19
Çocuğunu dijital dünyada koruyucu önlemler almak	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö6, Ö7, Ö8, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö16, Ö17, Ö18, Ö20, Ö21, Ö22, Ö23	18
Avantaj dezavantajlarını bilmek	Ö1, Ö3, Ö4, Ö6, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15, Ö17, Ö18, Ö19, Ö21, Ö22, Ö23, Ö24	17
Dijital teknolojileri kullanmak	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö6, Ö7, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö18, Ö19, Ö22, Ö24	14
Çocuğunun gelişim özelliklerine uygun hale getirmek	Ö4, Ö8, Ö11, Ö12, Ö13, Ö18, Ö19, Ö22, Ö23	9
İnternet etik değerlerine uymak	Ö11, Ö12, Ö17, Ö22	4

Tablo 4.17’de ifade edildiği gibi öğretmenlerin dijital ebeveynlik becerilerine ilişkin görüşleri 7 kodda çözümlenmiştir. Dijital dünyada kontrolü sağlamak (22) en sık tekrar eden koddur. Ardından iletişimde olmak - dijital dünyada rehber edebilmek (19), çocuğunu dijital dünyada koruyucu önlemler almak (18), avantaj dezavantajlarını bilmek (17), dijital teknolojileri kullanmak (14), çocuğunun gelişim özelliklerine uygun hale getirmek (9) ve internet etik değerlerine uymak (4) kodları ile çözümlenmiştir. Dijital dünyada kontrolü sağlamak ile ilgili olarak iki katılımcı görüşü şöyledir;

“İnternette çocuğunun kimlerle konuştuğunu, hangi uygulamaları kullandığını, hangi sitelere girdiğini kontrol edebilmektir.” (Ö9).

“Çocuğunun internet kullanımlarını takip ederek kontrolü elinde tutmak. Yani süre belirlemek olabilir, kullanacağı telefonu takip edip girdiği sitelere bakmak, oynadığı oyunları ya da hangi videoları izlemiş onları takip etmek olabilir.” (Ö24). İletişimde olmak - dijital dünyada rehber edebilmek ile ilgili olarak iki katılımcı görüşü şöyledir;

“Öğrencinin kullandığı dijital ortamları bilip kullanabilmek konusunda örnek olmak. Yol yordam göstermek ve bunun için tabi çocuğuyla konuşması, ilgili alakalı olması da gerekli diye düşünüyorum.” (Ö4).

“Çocuğuna zaman ayırmak, onun internette neler yaptığının farkında olup doğru olanı göstermek ebeveynlerin sahip olması gereken becerilerdir. Dijital ebeveyn kendisi teknoloji kullanırken örnek olan, telefon yerine çocuğuna zaman ayıran ve bunun önemini çocuğuna hissettiren anne babadır bence.” (Ö20). Çocuğunu dijital dünyada koruyucu önlemler almak ile ilgili olarak iki katılımcı görüşü şöyledir;

“İyi bir medya okur yazarı olup olumsuz olabilecek yanlarını tanıma ve böylece çocuğa güvenli bir internet ortam sağlayabilme.” (Ö6). Avantaj dezavantajlarını bilmek ile ilgili olarak bir katılımcı görüşü şöyledir;

“İnternetin faydalarını bilip çocuğuna öğretmek, risklerini bilip çocuklarını koruma yollarını da bilmek ve son olarak da çocuğuyla doğru ilişkiler kurarak ona internet kullanımında örnek olmak diye özetleyebiliriz.” (Ö11). Dijital teknolojileri kullanmak ile ilgili olarak bir katılımcı görüşü şöyledir;

“Teknolojiden haberdar olma, aktif kullanma. Kendini geliştirmeye devam etme. Dijital beceriler arasında teknolojik alet dediğimiz tableti, akıllı telefonu, bilgisayarı kullanma da olmalı.” (Ö19). Çocuğunun gelişim özelliklerine uygun hale getirmek ile ilgili olarak bir katılımcı görüşü şöyledir;

“Çocuğun yaşına uygun eğitim içerikli videoların, internet vb araçların nasıl kullanılması gerektiğini bilen ve uygun kullama becerilerine sahip olmalıdır.” (Ö13). İnternet etik değerlerine uymak ile ilgili olarak bir katılımcı görüşü şöyledir;

“İnsanların toplumsal kurallarının ve haklarının olduğunu ve internet kullanırken de bunlara saygı duymamız gerektiğini çocuğuna öğretmeli.” (Ö17).

“İnternet etiğini anne babalar bilmeli. Çocuğuna insanlara internet kullanırken de saygılı, hoşgörülü olması gerektiğini; korsan yayın çoğaltmanın ya da çalmanın suç olduğunu çocuğuna anlatmalı ve kendi de bu konuda örnek olmalı.” (Ö22). Katılımcıların verdikleri cevaplar genel olarak değerlendirildiğinde; dijital dünyada kontrolü sağlamanın en sık terar edilen kod olduğu görülmüştür. Öğretmenler, anne babalardan çocuklarının internet kullanım sürelerini, internette hangi sitelere girip neler yaptıklarını, iletişimde oldukları kişileri takip ve kontrol etmeleri gerektiğine değindikleri gözlemlenmiştir. Dijital dünyada kontrolü sağlamak, çocuğunu

koruyabilmek ve çocuğuna rehber olabilmek cevapları; sınıf öğretmenlerinin büyük çoğunluğu tarafından dile getirilmektedir. İlkokul seviyesinde çocukların çok daha küçük yaşta olması ve daha fazla aile kontrolüne ihtiyaç duyması, bu durumun sebebi olarak düşünülmektedir. Ayrıca internet etik değerlerine uymak hakkında görüş bildiren katılımcıların büyük çoğunluğunun Bilişim Teknolojileri branşında olan öğretmenler olduğu görülmüştür. Bu durumun mesleki bilgilerinden kaynaklı olabileceğine inanılmaktadır. İnternet kullanımında etik ve ahlaki değerlere uymanın diğer dijital ebeveynlik becerileri kadar önemli olduğu düşünülmektedir. Bu sebeple tüm branştan öğretmenlerin dijital ebeveynlik becerilerini tanınması gerektiğine inanılmaktadır. Böylece mesleki anlamda ve velilerine rehberlik edebilmek anlamında gelişim gösterecekleri düşünülmektedir.

4.4. Öğretmen Görüşlerine Göre Velilerin Dijital Ebeveynlik Becerilerine İlişkin Bulgular

Yapılan görüşmelerde velilerin dijital ebeveynlik becerileri konusundaki öğretmen görüşlerine ilişkin bulgular elde etmek amacıyla çeşitli sorular sorulmuştur. Bu sorulara verdikleri cevaplara göre ortaya çıkan bulgular;

- Öğretmen Görüşlerine Göre Velilerin Dijital Teknolojiler Ve İnternetin Doğru Kullanımı Konusunda Çocuklarına Yaptığı Rehberliğe İlişkin Bulgular
- Öğretmen Görüşlerine Göre Velilerin Eğitim Düzeyi ve Ekonomik Durumunun Dijital Ebeveynlik Becerilerine Etkisine İlişkin Bulgular
- Öğretmen Görüşlerine Göre Velilerin Çocuklarına Dijital Teknolojiler Ve İnternetin Doğru Kullanımında Yaptığı Rehberliği Geliştirmesine İlişkin Bulgular
- Öğretmen Görüşlerine Göre Öğretmenlerin Dijital Ebeveynlik Becerilerini Geliştirmek İle İlgili Yapılan Eğitim, Uygulama Veya Kaynaklardan Haberdar Olup Olmadığına İlişkin Bulgular
- Öğretmen Görüşlerine Göre Öğretmenlerin Anne Babaları Bilgilendirmek İçin Bir Eğitim Almaya İhtiyaç Duyup Duymadığına İlişkin Bulgular alt başlıklarında sıralanmış ve açıklanmıştır.

4.4.1 Öğretmen Görüşlerine Göre Velilerin Dijital Teknolojiler Ve İnternetin Doğru Kullanımı Konusunda Çocuklarına Yaptığı Rehberliğe İlişkin Bulgular

Öğretmen görüşlerine göre velilerin dijital teknolojiler ve internetin doğru kullanımı konusunda çocuklarına yaptığı rehberliğe ilişkin bulgular Tablo 4.18’de sunulmuştur.

Tablo 4.15: Öğretmen görüşlerine göre velilerin dijital teknolojiler ve internetin doğru kullanımı konusunda çocuklarına yaptığı rehberliğe ilişkin bulgular

Kodlar	Kişiler	n
Yeterli değildir	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20, Ö21, Ö22, Ö23, Ö24, Ö25	24
Yeterlidir	Ö7	1

Tablo 4.18’de yer alan velilerin dijital teknolojiler ve internetin doğru kullanımı konusunda çocuklarına yaptığı rehberlik hakkındaki öğretmen görüşleri incelendiğinde; katılımcılardan 24’ünün velilerinin yaptığı rehberliği geliştirmeye ihtiyaçları olduğu sonucuna ulaşılmıştır. 1 katılımcı velilerinin yaptığı rehberlik çalışmalarını yeterli bulduğu görüşünü bildirmiştir. Velilerinin yaptığı rehberliği geliştirmeye ihtiyaçları olduğu ile ilgili olarak öğretmen görüşlerinin bazıları şöyledir;

“Çocuklarını yeterince kontrol edemediklerini düşünüyorum. Ellerinden geleni yapan çok velim var aslında ama kendilerini geliştirmeliler. Çünkü çocuklar dijital araçları anne babalarından daha iyi biliyor, daha fazla kullanıyor.” (Ö1).

“Farkında değiller ne yaptıklarının diye düşünüyorum. Yani her veli için böyle söylemem doğru olmaz ama temelde 2 problem görüyorum. İlki çocuklarına ödül olarak telefon tablet veriyorlar. İkincisi de sen kitabını oku sen ödevini yap diyorlar ama kendilerinin elinde telefon var. Çocuklar anne babalarının yaptıkları paylaşımları, oynadıkları oyunları söylüyorlar. Belki ilkokulda çocuğunu kontrol etmek kolay ama yaşı büyüdüğünde ve kendi telefonu olduğunda örnek alacağı kişiler belli.” (Ö3).

“Yapılan rehberlikler veli özelliklerine göre değişiyor. Çocuklar belli bir yaşa gelene kadar korumak da aslında kolay. Süre bitti, ver tableti diyorsun tamam. Genelde velilerimde gördüğüm şey süreli kullandırma, çocuğun kendi telefon tabletinin olmaması. Ama özellikle babaların elinden telefon düşmüyor. Anneler çocuklarıyla fotoğraf video çekip paylaşmanın derdinde. Gelecekte de çocukları onlar gibi olacak.” (Ö11).

“Velilerin dijital teknolojileri ve interneti kullanma konusunda yeterli bilgiye sahip olduklarını düşünmüyorum.” (Ö23).

“Malesef yetersizler. Çünkü çocuklarını takip edemiyorlar. İnterneti ne amaçla kullandıklarından çoğu velinin haberi yok.” (Ö24).

“Bir kesim sert kurallar koyarak internet kullanımını aza indirmeye çalışıyor. Bir başka kesim modern aile kavramını çevresine göstermek amaçlı çocuğa çeşitli kısıtlamalar getiriyor, ancak bu kısıtlamalar sözde kalıyor. Bir başka kesim endişe düzeyini en üst seviyeye çıkarıp çeşitli kaynaklardan duyduklarını, okuduklarını çocuğunun ruhsal durumunu düşünmeden uygulamaya çalışıyor. Bir başka kesim ise aile içindeki bağlılık, anlayış ve hoşgörü çerçevesinde dijital güvenliği sağlayarak çocuğuna rehberlik ediyor.” (Ö25). Velilerinin yaptığı rehberliği geliştirmeye ihtiyaçları olmadığı ile ilgili olarak bir öğretmen görüşü şöyledir;

“Çocuklarına güvenli bir internet ortamı sağladıklarını düşünüyorum. Yaşın küçük olması, anne babanın sözünün dinlenmesini kolaylaştırıyor. Öğrencilerim veli kontrolünde ve süreli telefon, tablet alıyorlar. Ancak çocuklarına yeterli zamanı ve ilgiyi ayırmadıkları zaman çocuk kendini oyuna verebiliyor.” (Ö7). Katılımcıların verdikleri cevaplar genel olarak değerlendirildiğinde, öğretmenlerin büyük çoğunluğunun velilerinin yaptığı rehberliği geliştirmelerine ihtiyaçları olduğu düşüncesinde olduğu görülmüştür. Öğretmenlerin görüşlerine göre, Veliler arasında çocuğuna güvenli ve kontrollü internet ortamı sağlayan da kontrol edemeyen bilinçsiz veliler de olduğu gözlemlenmiştir. Öğretmenlere göre velinin özellik ve becerileri nasıl olursa olsun, dijital dünya bağlamında kendilerini geliştirmeye devam etmeleri gerektiği görüşü hakimdir. Öğretmenlerin görüşlerinde, velilerin çocuklarına rol model olmasını beklediği gözlemlenmiştir. Velilerin dijital ebevenylik becerilerini geliştirmeleri için

farklılıklarının artması gerektiği düşünülmektedir. Bu noktada medya desteği, kamu spotları, ücretsiz eğitimlerin olumlu etki edeceğine inanılmaktadır.

4.4.2 Öğretmen Görüşlerine Göre Velilerin Eğitim Düzeyi ve Ekonomik Durumunun Dijital Ebeveynlik Becerilerine Etkisine İlişkin Bulgular

Bu bölümde, araştırma verilerinden ortaya çıkan bulgular 2 ana başlık altında incelenmiştir. Sırasıyla,

- Öğretmen Görüşlerine Göre Velilerin Eğitim Düzeyinin Dijital Ebeveynlik Becerilerine Etkisine İlişkin Bulgular
- Öğretmen Görüşlerine Göre Velilerin Ekonomik Durumunun Dijital Ebeveynlik Becerilerine Etkisine İlişkin Bulgular

4.4.2.1 Öğretmen Görüşlerine Göre Velilerin Eğitim Düzeyinin Dijital Ebeveynlik Becerilerine Etkisine İlişkin Bulgular

Öğretmen Görüşlerine Göre Velilerin Eğitim Düzeyinin Dijital Ebeveynlik Becerilerine Etkisine İlişkin Bulgular Tablo 4.19’da sunulmuştur.

Tablo 4.16: Öğretmen görüşlerine göre velilerin eğitim düzeyinin dijital ebeveynlik becerilerine etkisine ilişkin bulgular

Kodlar	Kişiler	n
Etki etmektedir	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20, Ö21, Ö22, Ö23, Ö24, Ö25	25

Tablo 4.19’da yer alan velilerin eğitim düzeyinin dijital ebeveynlik becerilerine etkisi üzerine öğretmen görüşleri incelendiğinde, tüm katılımcılar eğitim seviyesi arttıkça dijital ebeveynlik becerilerinin de arttığı görüşünü belirtmiştir. Bu konu hakkında katılımcı görüşlerinden bazıları şöyledir;

“Eğitim düzeyi düşük olan velilerin çocuklarında internetin zararlarını daha fazla görebiliyorsunuz. Aile çocuğunun internette ne yaptığını bile bilmiyor. Bir de eğitim

düzeyi iyi olmasına rağmen ilgisiz anne babalar var. Çocuğun telefonu tableti var ve anne babayla değil bu aletlerle zaman geçiriyor.” (Ö1).

“En önemli faktör bence eğitim. Eğitim seviyesi ne kadar düşükse internet kullanımında çok yanlışlar yapıldığını düşünüyorum. Anne baba kendisi dijital aletleri kullanmakta zorlanıyor. İnternette neler yapıldığı hakkında fikirleri dar ya da çocuklarını koruma konusunda neler yapabileceğini bilmiyor. Ama eğer veli çocukla ilgiliyse okula gelip gitmelerinden çocukların öz bakımından bu anlaşıyor, o zaman çocuklar internet konusunda da daha güvende oluyorlar bence. Yani velinin çocukla iletişimi ve çocuğuyla ilgilenmesi de önemli.” (Ö5).

“Velide eğitim seviyesi düştükçe çocuklarda internet ve dijital araçların olumsuz etkilerini görmek artıyor. Çünkü ailenin tamamında bilinçsiz kullanım ortaya çıkıyor. Çocuk sözde 1 saat telefona bakabilecek. Bu 1 saatte babası gibi sadece oyun oynayıp oyunda hakaretler edebiliyor, öfkelenip vurup kırabiliyor. Annenin saatlerce televizyon izlediği gibi saatlerce Youtube’da videolar izleyebiliyor.” (Ö7).

“Eğitim durumu yüksek veliler daha bilinçli bir şekilde bu durumu kontrol edebilirken diğerleri maalesef kontrol edemiyor. Eğitilmiş velilerin çoğu güvenlik tedbirlerini tanıyor, uyguluyor. Çocuğunun yanında ona örnek olacak davranışlar sergilemeye çalışıyor. İnternet kullanma alışkanlıkları daha faydalı şeyler üzerine.” (Ö24).

“Eğitilmiş velinin dijital becerileri fazla bunu kabul ediyorum. Ama ilgili anne baba olmak başka bir şey. Veli ilgiliyse çocuğunu bir şekilde takip ediyor. Bilmiyorsa bize soruyor ya da gelip paylaşıyor. Çocuğunu süre kısıtlamasıyla, ona telefon almayarak, interneti kullanırken yanında durarak onu kontrol ediyor.” (Ö22). Katılımcıların cevapları genel olarak değerlendirildiğinde, öğretmenlerin tamamı eğitim düzeyinin artmasının dijital ebeveynlik becerilerini olumlu yönde etkilediği görüşündedir. Ancak görüşlere göre, eğitim seviyesi yüksek olup dijital araç kullanan ya da avantaj dezavantajları, içeriklerin çocuğa uygunluğu gibi detayları bilmesine rağmen ilgisiz anne babaların da var olduğu düşünülmektedir. Öğretmenler, eğitim seviyesi etkili olsa da dijital ebeveyn rolünü yerine getirebilen anne babaların ilgili anne babalar olduğunu düşünmektedir. Bu bağlamda anne babalara hem aile içi iletişim hem de dijital

ebeveynlik becerilerini geliştirebilmeleri için eğitimler verilmesinin önemli olduğuna inanılmaktadır.

4.4.2.2 Öğretmen Görüşlerine Göre Velilerin Ekonomik Durumunun Dijital Ebeveynlik Becerilerine Etkisine İlişkin Bulgular

Öğretmen görüşlerine göre velilerin ekonomik durumunun dijital ebeveynlik becerilerine etkisine ilişkin bulgular Tablo 4.20’de sunulmuştur.

Tablo 4.17: Öğretmen görüşlerine göre velilerin ekonomik durumunun dijital ebeveynlik becerilerine etkisine ilişkin bulgular

Kodlar	Kişiler	n
Etki etmektedir	Ö1, Ö5, Ö9, Ö10, Ö12, Ö13, Ö14, Ö16, Ö18, Ö20, Ö21	11
Etki etmemektedir	Ö2, Ö3, Ö4, Ö6, Ö7, Ö8, Ö11, Ö15, Ö17, Ö19, Ö22, Ö23, Ö24, Ö25	14

Tablo 4.20’de yer alan velilerin ekonomik durumunun dijital ebeveynlik becerilerine etkisi üzerine öğretmen görüşleri incelendiğinde; (11) katılımcı ekonomik durumun dijital ebeveynlik becerilerine etki ettiği görüşünü belirtmiştir. (14) katılımcı ise ekonomik durumun dijital ebeveynlik becerilerine etki etmediği görüşünü belirtmiştir. Ekonomik durumun dijital ebeveynlik becerilerine etki ettiği hakkında bazı katılımcı görüşleri şöyledir;

“Belki ekonomik durumu yoksa teknolojik cihaza erişimi azalıyor diyebilirim çocuk için. Kendi telefonu, tableti olmuyor; evde bilgisayar, internet olmuyor. Bu da aslında çocukları risklerden koruyor. Ama aynı zamanda sanal alemde tecrübesiz de bırakıyor.” (Ö1).

“Ekonomik düzey arttıkça da her teknolojiyi, son teknolojiyi alalım diye düşünüyor veliler. Çocuğun kendi tableti, kendi akıllı saati vs. türlü türlü araca sahip. Doğru amaçlarla kullanılabilirse tabi ki de faydaları var fakat o yaşlarda çocukların bunlardan ziyade arkadaş, aileye ihtiyacı var. Ekonomik durum olumlu etkiler demek istiyorum fakat velinin çocuğuyla iletişimi, paylaşımları, örnek oluşu burada çok önemli.” (Ö12).

“Maddi geliri kısıtlı olan bir aile istese de uygun becerilere sahip olsa da çocuğunu dijital ortamlardan yararlandıramayabiliyor. Ekonomik durumun artmasının olumlu etki ettiğini düşünüyorum.” (Ö13).

“Ekonomik durumu iyi olmayan ailelerin çoğunda anne evde. Belki teknolojik imkanları daha kısıtlı oluyor ama anne çocukla daha ilgili. Çocuğun derslerine, kişisel bakımına, takibine ait her şey kontrol altında. Ekonomik durum arttığında anne de çalışıyorsa çocuk daha başıboş gibi. Ailede birbirlerine ayırdıkları zaman kısıtlı. Çocuk da internete, oyuna sarılabiliyor böyle olduğunda. Ekonomik durumu iyi ve çocuğuyla ilgilenen bilinçli aileler hayalimdeki. Böyle olanlar var ve bu çocuklar diğer gruplara göre en şanslıları bence.” (Ö20). Ekonomik durumun dijital ebeveynlik becerilerine etki etmediği hakkında bazı katılımcı görüşleri şöyledir;

“Çok düşük ekonomik durumda olup çocuğu için imkanlar sağlamaya çalışan veliler oluyor. Parasal sıkıntısı olmadığı halde çocuğunun internette ne yaptığıyla ilgilenmeyen veli de var. Ekonomik durum fark etmiyor önemli olan ilgili anne baba.” (Ö4).

“Ekonomik durum ciddi bir etki etmiyor diye düşünüyorum. Ekonomik durumu olmayan aileler de bile akıllı telefon var artık. Okullar, kütüphaneler dijital imkanları, internet imkanlarını sunuyor. Önemli olan eğitilmiş ve bilinçli olunması.” (Ö11).

“Ailenin ekonomik durumu anne babanın dijital becerilerini etkilemez diye düşünüyorum. Eğitilmiş bir aile ise çocuğuna nasıl davranması gerektiğine dikkat eder, onu takip eder, olumlu olacak imkanlara bir şekilde eriştirir. Burada paranın yapacağı tek şey çocuğa telefon, bilgisayar imkanı sunmak olur. Önemli olan aile bu araçlardan nasıl yararlanıyor sorusu.” (Ö23). Katılımcıların verdikleri cevaplar genel olarak değerlendirildiğinde, ekonomik durumun dijital ebeveynlik becerilerine etki etmediğini söyleyen öğretmen sayısının etki ettiğini söyleyen öğretmen sayısına göre fazla olduğu görülmüştür. Etki ettiği yönündeki görüşlerde; ekonomik durumun az olmasının, çocuğun dijital imkanlarının azalacağı ve böylece risklerden korunacağı düşüncesinde veya ekonomik durum arttıkça ailenin dijital imkanlarının fazla olacağı ve böylece deneyimlerinin de artacağı yönünde olmak üzere iki sonuca vardığı gözlemlenmiştir. Etki etmediği yönündeki görüşlerde ise yüksek ekonomik durumun sağlayacağı imkanların dijital ebeveynlik becerilerine etki etmeyeceği, eğitilmiş ve ilgili anne

babaların çocukları için faydalı olabilecek imkanları zaten oluşturabileceği yönünde düşünceler yer aldığı gözlemlenmiştir. İki grubun görüşleri beraber ele alındığında; anne babanın çocuklarıyla yeterince ilgilenebilen, çocuk yetiştirme konusunda bilinçli ebeveynler olmalarının en önemli değişken olacağına inanılmaktadır.

4.4.3 Öğretmen Görüşlerine Göre Velilerin Çocuklarına Dijital Teknolojiler Ve İnternetin Doğru Kullanımında Yaptığı Rehberliği Geliştirmesine İlişkin Bulgular

Öğretmen görüşlerine göre velilerin çocuklarına dijital teknolojiler ve internetin doğru kullanımında yaptığı rehberliği geliştirmesine ilişkin bulgular Tablo 4.21’de sunulmuştur.

Tablo 4.18: Öğretmen görüşlerine göre velilerin çocuklarına dijital teknolojiler ve internetin doğru kullanımında yaptığı rehberliği geliştirmesine ilişkin bulgular

Kodlar	Kişiler	n
Eğitim almalıdır	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20, Ö21, Ö22, Ö23, Ö24, Ö25	25
Çocuğuyla iyi iletişim kurmalıdır	Ö5, Ö7, Ö18, Ö19, Ö24, Ö25	6

Tablo 4.21’de yer alan velilerin çocuklarına dijital teknolojiler ve internetin doğru kullanımında yaptığı rehberliği geliştirmek üzerine öğretmen önerileri incelendiğinde tüm katılımcıların velilerin nitelikleri nasıl olursa olsun kendini geliştirmeye devam etmek adına eğitim almaları gerektiği düşüncesi gözlemlenmiştir. Bununla velinin çocuğuyla iletişiminin iyi olması için uğraşılması gerektiğini söyleyen (6) katılımcı vardır. Velilerin nitelikleri nasıl olursa olsun kendini geliştirmeye devam etmek adına eğitim almaları gerektiğini belirten bazı katılımcı görüşleri şöyledir;

“Ebeveynlerin eğitim durumları ne olursa olsun hem kendisi hem çocuğu için kendini geliştirmeli ve yetiştirmelidir. Bu konuda verilen seminerlere, kurslara katılım sağlanmalı hatta ebeveynlik kursları açılıp zorunluluk getirilebilir. Devlet, politika olarak bu konuda daha etkili çalışmalar yapmalı. Eğitimler var ama toplumun büyük bir kısmı bundan habersiz. Aileler kendilerindeki eksiklerin farkında değil.” (Ö3).

“Eğitim almaları şart. Ama sorun şurada, eğitimi alacak olanlar da bilinçli veliler. Biz okulda eğitim verecek olsak gelecek velilerim bellidir. Zaten bir şeyler biliyordur. kendisini geliştirmek için gelmesi tabiki güzel bir şey. Ama kendi yetersizliğini fark etmeyen veliler var. Onlara zorunluluk altında bir eğitim olmalı.” (Ö4).

“Veliler çocuklar gibi değil. Onlara kısa ve etkili bilgiler, işlerine yarayacak şeyler vermelisin. İşin hikayesiyle ilgilenecek vakitleri ve dikkatleri yok. Onlara uygulamalı şekilde, örnek olaylar üzerinden eğitim seminerleri düzenlenebilir. Doğrusu ve yanlış gösterilebilir. El broşürleri ya da dergiler hazırlanıp okullarda dağıtılabilir.” (Ö13).

“Yetişkinlere yönelik eğitimler planlanmalı. Kurs gibi ya da isteğe bağlı olursa ona yine ilgili anne babaların katılacağına eminim. Televizyon aracılığı ile dijital ebeveynliğin önemi üzerine hap bilgiler verilir, dikkat çekilir; sonra zorunlu eğitime tabi tutulabilirler. Bir de benim isteğim bunu herhangi bir öğretmenin vermemesi üzerine. Benim branşım Bilişim Teknolojileri ama çocuklara anlattığım gibi velilere anlatamıyorum. Onların sorumlulukları, meslekleri, hayattan beklentileri farklı farklı. Gerçek uzmanlara ihtiyaç olduğuna inanıyorum.” (Ö22). Velilerin çocuklarıyla iletişimlerinin iyi olması gerektiğini belirten iki katılımcı görüşü şöyledir;

“Çocuklarıyla iletişimlerini kuvvetli tutmalılar ki çocuk internet ya da teknoloji kullanımında yaşadığı olumsuzlukları ailesiyle paylaşsın. Veli kendisi örnek davranışın ki çocuk zorbalık ya da sahtekarlık yapmanın yanlış olduğunun farkında olsun. Faydalı yönlerine odaklansın. Aileye bunun farkına varacakları etkili yöntemler bulunması lazım. Bizim toplumun en etkili silahı bana sorarsanız televizyon. Ona doğru eğitim aracı görevi yüklenmeli.” (Ö19).

“Çocukları ile kaliteli zaman geçirmelerini öneririm. Kaliteli zaman derken herkes çocuğu ile kaliteli zaman geçirdiğini düşünür. Ancak bir günde ne kadar süre ilgilerini gözlerinin içine bakarak onlara veriyorlar. Toplasanız bu süre 15 bilemediniz 30 dk kadardır. Çünkü ailelerin çalışma yükü ağır. Kaliteli zaman geçiren aileler çocuğunun hangi sosyal araçları kullandığını, ne tür internet akımlarını takip ettiğini, dijital güvenliğini koruyabildiğini, ona yoksunluk çektiirmeden bilir ve rehberlik ederler. Gerisi dijital dünya üzerine alınacak eğitimlerle hallolur.” (Ö25). Katılımcıların verdikleri cevaplar genel olarak değerlendirildiğinde, velilerin çocuklarına karşı ilgili ve

iletiřimleri kuvvetli anne babalar olması gerektięi dūřūncesi dikkat çekmektedir. Tūm ōęretmenler eęitim dūzeyi nasıl olursa olsun her anne babanın dijital ebeveynlik anlamında kendini geliřtirmeye devam etmesi gerektięine inanmaktadır. Bunun ūzerine verdikleri ōneriler; yetiřkin eęitim yōntem ve tekniklerine uygun, uygulama ve ōrnek olaylar ūzerine kurulu, alanında uzman kiřiler tarafından verilecek, zorunlu tutulabilecek eęitimlerin verilmesi ūzerine olduęu gōzlemlenmiřtir. Ayrıca pek çok gōrūřte medya desteęinin artırılarak velilerde dijital ebeveynlik farkındalıęının artırılabilceęine inanılmaktadır.

4.4.4 Őęretmen Gōrūřlerine Gōre Őęretmenlerin Dijital Ebeveynlik Becerilerini Geliřtirmek İle İlgili Yapılan Eęitim, Uygulama Veya Kaynaklardan Haberdar Olup Olmadığına İlişkin Bulgular

Őęretmen gōrūřlerine gōre ōęretmenlerin dijital ebeveynlik becerilerini geliřtirmek ile ilgili yapılan eęitim, uygulama veya kaynaklardan haberdar olup olmadıęına iliřkin bulgular Tablo 4.22’de sunulmuřtur.

Tablo 4.19: Őęretmen gōrūřlerine gōre ōęretmenlerin dijital ebeveynlik becerilerini geliřtirmek ile ilgili yapılan eęitim, uygulama veya kaynaklardan haberdar olup olmadıęına iliřkin bulgular

Kodlar	Kişiler	n
Haberdardır	Ő1, Ő2, Ő3, Ő4, Ő5, Ő6, Ő7, Ő8, Ő10, Ő11, Ő12, Ő15, Ő16, Ő17, Ő18, Ő19, Ő20, Ő21, Ő22, Ő23, Ő25	22
Haberdar değildir	Ő9, Ő14, Ő24	3

Tablo 4.22’de yer alan ōęretmenlerin dijital ebeveynlik becerilerini geliştirmek ile ilgili yapılan eğitim, uygulama veya kaynaklardan haberdar olup olmadığına ait gōrūřleri incelendiğinde; (22) katılımcı haberdar olduğunu belirtmiştir. Dięer (3) katılımcı da haberdar olmadığını belirtmiştir. Haberdar olduğunu ōŵleyen bazı katılımcıların gōrūřleri řŵyledir;

“Youtube kanallarında da dijital ebeveynlik ūzerine uzmanların videoları var. Gūvenli internet uygulamaları var, onları velilerimle de paylařmıřtım.” (Ő2).

“Evet haberdarım. Siber zorbalık, aileler için dijital okuryazarlık gibi konularda Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının ve Milli Eğitim Bakanlığının vermiş olduğu seminerler, eğitimler var.” (Ö5).

“Evet, bakanlığın Aile Okulu Projesi’ nde bu konuya yer verildiğini biliyorum.” (Ö7).

“Velilerime Yeşilay Market’ i tanıttım. Orada konu ile ilgili dergiler ve kitaplar var.” (Ö15).

“Yaygın eğitim kapsamında halk eğitim kurslarının yapılmakta olduğunu biliyorum.” (Ö20).

“Üniversitelerin online kurslarını görüyorum. İnternette gezinirken rastladığım makaleler oluyor. Ayrıca "Güvenli İnternet" ve Dijital Çağda Çocuk Ve Ebeveyn Olmak" kitaplarını okudum. Yeşilay' ın ve TRT’ nin bu konuda kısa videolarını izledim. Okullarda güvenli internet kullanımı ile ilgili bilgilendirme ve panolarımız var.” (Ö25).
Haberdar olmadığını söyleyen katılımcıların görüşleri şöyledir;

“Haberdar değilim. Branş öğretmeniyim ve okulda sınıf rehberliğim de olmadığı için sadece alanımla ilgileniyorum.” (Ö9).

“Maalesef bir bilgim yok.” (Ö14).

“Bir bilgim yok. Herhangi bir eğitim ya da seminerle karşılaşmadım.” (Ö24).
Katılımcıların verdikleri cevaplar genel olarak değerlendirildiğinde, öğretmenlerin büyük çoğunluğunun dijital ebeveynlik üzerine yapılan eğitim, uygulama ve kaynaklardan haberdar olduğu görülmüştür. Haberdar olmadığını belirten katılımcıların ise branş öğretmeni olmaları dikkat çekmektedir. Bu noktada sınıf öğretmeni olmak ya da branş öğretmeni ise sınıf rehber öğretmenliği görevini yürütüyor olmak değişken olarak düşünülebilir. Aile ve öğrenci rehberliği ile ilgilenen öğretmenlerin konuya daha hakim olduğuna inanılmaktadır.

4.4.5 Öğretmen Görüşlerine Göre Öğretmenlerin Anne Babaları Bilgilendirmek İçin Bir Eğitim Almaya İhtiyaç Duyup Duymadığına İlişkin Bulgular

Öğretmen görüşlerine göre öğretmenlerin anne babaları bilgilendirmek için bir eğitim almaya ihtiyaç duyup duymadığına ilişkin bulgular Tablo 4.23'te sunulmuştur.

Tablo 4.20: Öğretmen görüşlerine göre öğretmenlerin anne babaları bilgilendirmek için bir eğitim almaya ihtiyaç duyup duymadığına ilişkin bulgular

Kodlar	Kişiler	n
İhtiyaç duymaktadır	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20, Ö21, Ö22, Ö23, Ö24, Ö25	25

Tablo 4.23'te yer alan öğretmenlerin anne babaları bilgilendirmek için bir eğitim almaya ihtiyaç duyup duymadığına ait görüşleri incelendiğinde, tüm katılımcıların ihtiyaç duyduğu sonucuna ulaşılmıştır. Konu ile ilgili bazı öğretmen görüşleri şöyledir;

“Veli toplantılarında bu konuya da her seferinde değiniyoruz. Tabi gerekli olduğunda yapılmalı. Bu alanda uzmanlaşmış kişilerden eğitim almayı isterim ben. Kendim için de , velilerim için de.” (Ö7).

“Kendimi geliştirmek için tabi ki isterim. Konu benim alanımla ilgili olsa da anne babaları eğitebilmek başka bir olay. Önce bunu öğrenmem gerekli.” (Ö11).

“Kesinlikle. Velilerin ve öğrencilerimin bu konuda detaylı bir eğitime ihtiyaçları var. Kendimce bir kaç konu üzerinde dursam da dijital ebeveynlik becerileri hakkında bilgim olmadığı için yeterli olmuyor.” (Ö13).

“Ben eğitime tabiki ihtiyaç duyarım ama velilere anlatabildiğimize olan inancım az. Çünkü biz çocuklar için öğretmeniz ve veliler için daha işi bilen, hem veliye anlatmayı bilen hem de dijital ebeveynlik konusunu tüm hatlarıyla bilen kişiler olsa daha etkili olur.” (Ö15).

“Velilere okulda bu konuyla ilgili eğitim verilebilir fakat gerçekten eğitime ihtiyacı olan veliler katılmıyor. Sorunlar var olmaya devam ediyor. İlgili anne baba zaten rehberlik

etmenin farkında, gerektiğinde bizimle iletişime geçiyor. Diğer veliler için daha farklı yöntemlere ihtiyaç olduğunu düşünüyorum.” (Ö19). Katılımcıların verdikleri cevaplar genel olarak değerlendirildiğinde, öğretmenlerin görüşleri anne babaları bilgilendirmek için bir eğitim almaya ihtiyaç duyduğu yönündedir. Öğretmenlerin hem kendi kişisel gelişimleri hem de öğrencilerine faydalı olması açısından böyle düşündükleri gözlemlenmiştir. Öğretmenler görüşlerinde dijital ebevenlik becerileri konusunda eğitim almanın yanında, yetişkinlere eğitim verebilmek becerileri üzerine eğitime ihtiyaçları olacağını da belirtmişlerdir. Yetişkin eğitimi yöntem ve tekniklerinin pedagojik yöntem ve tekniklerden farklı olması bu durumun sebebi olarak düşünülmektedir.

Bu araştırmada, ilk ve ortaokullarda çocuğu olan anne babaların ve öğretmenlerin “Dijital Ebevenlik Becerileri” konusundaki görüşleri değerlendirilmiştir. Elde edilen sonuçlar genel olarak değerlendirildiğinde anne babaların dijital teknoloji ve internet kullanımında dijital dünyanın risklerine karşı korumacı ve kontrolcü bir tutum sergiledikleri anlaşılmaktadır. Manap (2020)’ın çalışmasına göre çocuğu risklerden koruma alt boyutu ebeveynlerin verdiği cevaplarda yüksek bir orana sahiptir. Türkel (2021) ‘in de çalışmasında benzer bir sonuca ulaştığı görülmüştür. Bostancı ve Çakır (2022) çalışmasında anne babaların dijital ebevenlik farkındalık seviyelerinin ortalama üzerinde olduğu sonucuna varmış, yine de ebeveynlerin kendini geliştirmeye devam etmeleri gerektiğini savunmuşlardır. Sonuçları bu araştırmayı destekler niteliktedir. Bu çalışmayı desteklemeyen bir çalışmada da Guven (2018) dijital ebevenlik farkındalığı konusunda anne babaların yetersiz olduğu sonucuna varmıştır. Anne babaların farkındalıkları arttıkça çocuklarının dijital becerilerinin bundan olumlu etkileneceği bilinmektedir (Kaya vd., 2018). Ebeveynlerin dijital dünyanın olanak ve risklerini derinlenmesine tanınmalarının onların rollerini kolaylaştıracağına inanılmaktadır. Bu süreçte belli niteliklere sahip olsalar da dijital gelişmeye açık ve çocuğunun gelişimiyle ilgili olmaları önemli görülmektedir.

Bu araştırmada ebeveynlerin eğitim seviyelerinin yüksek olmasının dijital ebevenlik becerilerine olumlu etki ettiği sonucuna ulaşılmıştır. Benzer çalışmalarda Yaman (2018) anne babaların eğitim düzeyi arttıkça dijital ebevenlik öz yeterlik algılarının arttığı, Kopuz vd. (2022) de genç yaştaki ebeveynlerin dijital ebevenlik tutumlarının yüksek

olduğu sonucuna ulaşmıştır. Durak (2019) ise çalışmasında dijital ebeveynlik farkındalığının anne babanın eğitim düzeyi ile arasında anlamlı bir fark olduğu sonucuna ulaşmış; ilkökul eğitim düzeyindeki anne babaların en düşük puana sahip iken, ortaokul eğitim düzeyindeki anne babaların puanlarının lise, önlisans, lisans ve lisansüstüne göre daha yüksek puanlara sahip olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bununla beraber Manap (2020) ve Arslan (2022) çalışmalarında ebeveyn eğitim düzeyinin dijital ebeveynlik farkındalığına etki etmediği sonucuna ulaşmıştır. Coşkunalp (2022)'in araştırmasına göre de ebeveynlerin eğitim durumları dijital ebeveynlik öz yeterlik puanlarına etki etmemektedir. Yapılan bu çalışmada anne babanın eğitim düzeyinin dijital ebeveynlik becerilerine olumlu etki ettiği sonucuna ulaşılmıştır. Literatürde etki ettiği veya etki etmediği sonuçlarından her ikisi yer almaktadır. Farklı araştırma sonuçları olmasının, anne babaların eğitim düzeylerinden ziyade çocuklarıyla ilgili ve çocuk yetiştirme konusunda bilinçli ebeveynler olmalarının dijital ebeveynlik farkındalığına olumlu etki etmesi ile ilişkili olduğuna inanılmaktadır.

Bu çalışmada dijital ebeveynlik becerileri kapsamında, çocuklarına rol model olma konusunda annelerin babalara oranla daha bilinçli davrandığı saptanmıştır. Anne babaların rol modelliklerinin çocukların dijital teknoloji kullanımını olumlu ve olumsuz anlamda etkilediği bilinmektedir (Konok vd., 2020). Manap (2020) da araştırmasında babaların olumsuz model olma düzeylerinin annelere oranla yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Benzer şekilde Şahin Konaş (2021) 'ın araştırmasında da annelerin dijital ebeveynlik tutumu puanlarının babalardan yüksek olduğu sonucuna varıldığı görülmüştür. Dijital ebeveynlik öz yeterliklerinin ebeveynin cinsiyetine göre değişmediği sonucuna ulaşılan çalışmalar da vardır (Coşkunalp, 2022). Bostancı ve Çakır (2022)'in çalışmasında ise, erken çocukluk döneminde annelerin olumsuz model olma düzeyinin babalardan daha yüksek çıktığı sonucuna ulaşıldığı görüşülmüş olup araştırmacı bu durumun sebebi olarak annelerin çocuklarıyla daha fazla zaman geçirmeleri ve bu süreçte dijital araçları çocuklarını oyalamak için kullanmaları olabileceği gösterilmektedir.

Çalışmada anne babaların yetişkin öğretim – öğrenme yöntem ve tekniklerine uygun eğitimlerle dijital ebeveynlik becerilerini geliştirebileceği sonucuna varılmıştır. Pekyürek (2022) ve Şahin Konaş (2021) da çalışmalarında anne babalara yönelik dijital ebeveynlik

konulu çeşitli eğitim içeriklerinin öğrenmelere olumlu etki ettiği sonucuna ulaşmıştır. Özellikle dijital teknolojiler konusunda kendi beceri ve eksiklerinin farkederek ihtiyaç duydukları noktalarda eğitime başvurmaları gelişme göstermeleri açısından önemlidir (Erden ve Uslupehlivan, 2021). Bu araştırmaya göre aileler koruma ve tedbir alma konusunda kendini yeterli görse de avantajlar ve imkanlar konusunda yüzeysel bilgiye sahiptir. Korumacı oldukları kadar imkanları tanıtan olabilmeleri için önce kendilerini geliştirmeye yönelik bilgi almaya ihtiyaçları olduğuna inanılmaktadır. Clarkson ve Zierl (2018)'in; yapılan pek çok çalışmada dijital dünyanın olumsuz etkilerine odaklanılıyor ve dijital ebeveynlik becerileri eksik kalıyor düşüncesi ile başlattığı ve dijital teknoloji ve internetin olumlu kullanımı ile ilgili elektronik postalar ile ebeveynlere bilgi verdiği çalışmalarında, dijital ebeveynlik becerilerinin avantajlar noktasında da gelişme gösterdiği sonucu bu durumu destekler niteliktedir. Bununla beraber Livingstone vd. (2018) ise anne babaların çocuklarının dijital dünyada karşılaşabilecekleri riskler karşısında kendilerini yetersiz hissettikleri sonucuna varmışlardır. Bu çalışmada da çocukları büyüdüğünde alacağı tedbirlerin ve kendi koruma becerilerinin yetersiz kalabileceği düşüncesinde olan katılımcılar olduğu görülmüştür.

Ebeveynlerin dijital ebeveynlik farkındalığının artmasının, çocukların dijital teknolojiler ve internetin avantajlarından yararlanmalarını artıracakları anlaşılmıştır. Kopuz vd. (2022) de çocuklarının bilişsel ve davranışsal gelişimlerinin desteklenmesi için anne babaların avantajlar ve riskler karşısında yeterli dijital ebeveynlik becerilerine sahip olmaları gerektiğini belirtmektedir. Çocukların dijital okuryazarlıkları ile ilgili becerilerini geliştirebilmeleri konusunda ilk rehber anne baba olmalıdır ve bu sebeple anne babaların kendini yetiştirmesi, geliştirmesi gereklidir (Acar, 2015). Bir çocuğun dijital dünya ile arasındaki bağ ebeveynlerinin sorumluluğundadır. Anne babalar ne yasaklayan ne de serbest bırakan olmamalı, sorumlulukları bilerek hareket etmelidir (Erden ve Uslupehlivan, 2021).

Çalışmada aile içindeki iyi ilişkilerin, çocuklarıyla yeterince ilgilenen ebeveynlerin dijital ebeveynlik becerileri konusunda daha başarılı olacağı sonucuna varılmıştır. Bu durum Kay (2022)'ın anne baba ve çocuk arasındaki sağlıklı iletişimin çocuğun dijital teknoloji ve internetin risklerinden koruyacağı sonucu ile örtüşmektedir.

Öğretmenlerin dijital ebeveynliğe ilişkin görüşlerinden elde edilen sonuçlara göre dijital dünyada kontrolü sağlamanın önemli olduğu, anne babaların çocuklarının internet kullanım sürelerini, internette neler yaptıklarını, iletişimde oldukları kişileri kontrol etmeleri gerektiğini düşündükleri, çocuklarını korumaları ve çocuklarına rehber olmaları gerektiği görülmüştür. Öğretmenlerin dijital ebeveynlik kavramı hakkında bilgiye sahip oldukları sonucuna varılmıştır. Öğretmenlerin çocukların dijital dünyanın tehlikelerinden korunması için kontrol edilmesinin önemli olduğu ve velilerin gerekli tedbirleri almalarını bekledikleri sonucu anlaşılmıştır. Bu sonucu destekleyen bir çalışmada Karaboğa (2019) çocuklara dijital medya okuryazarlığı bilincinin okulda öğretmenler evde ise anne babalar tarafından kazandırılmasının önemli olduğunu belirtmiştir. Öğretmenler de veliler gibi dijital dünyanın faydaları yönlerine daha az değinmektedir. Öğretmenler, velilerinin yaptığı rehberliği geliştirmelerine ihtiyaçları olduğunu düşünmektedir. Velilerin bazıları güvenli ve kontrollü internet ortamı sağlarken bazıları kontrol edememektedir. Öğretmenler velilerin dijital dünya bağlamında kendilerini geliştirmeye devam etmeleri ve çocuklarına rol model olmaları, dijital ebeveynlik konusunda farklılıklarının medya desteği, kamu spotları, ücretsiz eğitimlerle artırılması gerektiği düşünülmektedir. Öğretmenlere göre eğitim düzeyinin artması dijital ebeveynlik becerilerini olumlu yönde etkilemektedir. Acar (2015)'ın çalışması da anne babaların dijital okuryazarlık becerileri de eğitim seviyeleri arttıkça artış göstermektedir. Ancak eğitim seviyesi yüksek, dijital araç kullanan ya da avantaj dezavantajları, içeriklerin çocuğa uygunluğu gibi detayları bilmesine rağmen ilgisiz anne babaların da olduğu, dijital ebeveyn rolünü yerine getirebilen anne babaların ilgili anne babalar olduğunu düşünmektedir. Bu sebeplerden dolayı aile içi iletişim ve dijital ebeveynlik becerilerine yönelik eğitimler verilmesini gerektiği belirtilmiştir. Ekonomik durum dijital ebeveynlik becerilerine etki etmediği görüşü dikkat çekmektedir. Ancak ekonomik durumun az olması dijital imkanları azalacağından çocukların risklerden korunacağı, ekonomik durum arttıkça ailenin dijital imkanlarla birlikte deneyimlerin de artacağı gibi iki farklı düşünce yer almıştır. İki grubun görüşleri beraber ele alındığında; anne babanın çocuklarıyla yeterince ilgilenebilen, çocuk yetiştirme konusunda bilinçli ebeveynler olmalarının en önemli değişken olacağı söylenebilir. Tüm öğretmenler eğitim düzeyi nasıl olursa olsun her anne babanın dijital ebeveynlik anlamında kendini geliştirmeye devam etmesi gerektiğine inanmaktadır. Bu sonucu destekleyen bir çalışmada Kopuz vd.

(2022) çocuklarını risklerden koruyabilmek ve aynı zamanda faydalı kullanmalarda rehber olabilmek için anne babaların eğitim almaları gerektiğine değinmektedir. Bu sonucu destekleyen bir çalışmaya göre ebeveynlerin erken yaşlardan itibaren çocuklarına başarılı bir rol model olabilmeleri için dijital medya okuryazarlığı ile ilgili eğitim almaları bir gerekliliktir. Karaboğa, (2019). Öneriler arasında yetişkin eğitim yöntem ve tekniklerine uygun, uygulama ve örnek olaylar üzerine kurulu, alanında uzman kişiler tarafından verilecek, zorunlu tutulabilecek eğitimler verilmeli, medya desteği ile velilerde dijital ebeveynlik farkındalığının artırılabilceğı yer almaktadır. Öğretmenler dijital ebeveynlik üzerine yapılan eğitim, uygulama ve kaynaklardan haberdardır. Ancak öğretmenin branşı bu konuda etkilidir. Aile ve öğrenci rehberliği ile ilgilenen öğretmenlerin konuya daha hakim olduğuna inanılmaktadır. Öğretmenler hem kendi kişisel gelişimleri hem de öğrencilerine faydalı olması açısından dijital ebevenylik becerileri ve yetişkin eğitimi becerilerine yönelik bir eğitim almaya ihtiyaç duymaktadır.

5.SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölüm içerisinde araştırma sonucunda elde edilen bulgulara ilişkin sonuç ve önerilere yer verilmiştir.

5.1. Sonuçlar

Dijital ebeveynlik becerilerine ilişkin veli ve öğretmen görüşlerinin incelendiği bu çalışmada aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir.

1. Anne babaların çoğunluğunun dijital ebeveynlik kavramını daha öncesinde duyduğu, çocuğunu dijital dünyada kontrol etmek ve onu risklerden korumak konularında yoğunlaştığı anlaşılmıştır.
2. Anne babaların internet kullanım amaçları arasında bilgiye erişim, iletişim, alışveriş-bankacılık, sosyal medya, gündemi takip etme, eğitim, oyun-eğlencenin yer aldığı, eğitim amaçlı kullanan anne babaların eğitim seviyesinin daha yüksek olduğu, oyun-eğlence amaçlı kullanım az olduğu ancak bunu tercih edenlerin daha çok babalar olduğu görülmüştür.
3. Anne babalar dijital teknolojiler ve internetin çocuklarına en büyük avantajının derslerine yardımcı kaynak olduğunu düşünmekte, bilgiye kolay ve hızlı erişim, iletişim, görsel, işitsel, uygulamalı ve çok çeşitli kaynak imkanı bulunması, zeka oyunları, eğlence, kendini geliştirme ve deneyimleri artırma olduğu, dil gelişimine destek olması ve deneyimleri artırmasının az düzeyde olduğu söylenebilir.
4. Anne babaların dijital teknoloji ve internet kullanımında çocuklarının örnek aldığı olumlu yönleri olarak internette araştırma yapmayı gördüğü sonucuna ulaşılmıştır.
5. Anne babalar, dijital teknolojiler ve internetin çocuklar açısından zararlı-yanlış içerikler, ruhsal zararlar, gelişim özelliklerine uygun olmayan içeriklerle karşılaşma, siber zorbalık-olumsuz etkileşim, bedensel zararlar, ders başarısında düşüş ve dolandırıcılık gibi çeşitli riskleri barındırdığını düşünmektedir. Çocuklar

dijital teknolojiler ve internet ile fazla zaman geçirdiklerinde, bunun giderek bağımlılık haline dönüşmesinin anne babaları tedirgin ettiği anlaşılmaktadır.

6. Anne babaların çocuklarla aynı ortamdayken dijital teknolojiler ve internete fazla zaman ayırdıkları, bazı anne babaların dijital teknoloji ve internet kullanımı konusunda hassas olduğu, çocuğuna olumsuz örnek oluşturacağı ortamlardan kaçındığı düşünülmektedir. Genel olarak çocukların yaş grubu itibariyle koyulan kurallara uymasının ve kendi dijital araçlarının olmamasının aile içinde çatışmaya neden olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

7. Anne babaların internet ortamlarında da her bireyin haklarının olduğu ve dijital iz bırakırken ahlaki değerlere bağlı kalınması gerektiğine inandığı anlaşılmıştır.

8. Anne babaların gerçek hayatta olduğu gibi internet ortamında da birbirlerine karşı saygılı ve hoşgörülü olduğu söylenebilir.

9. Anne babaların çocuklarına süre kısıtlaması koyarak dijital teknoloji ve internet kullanımlarında tedbir aldığı görülmüştür. Bununla beraber karşılıklı güven ortamı sağlamak için çabalayan anne babaların büyük çoğunluğunun, koruyucu–engelleyici programlar kullanarak ve dijital izlerini takip ederek çocuklarına güvenmeyi seçtiği, yasaklama koyan anne babaların ise uzun iletişim kanalları yerine daha katı ve net kurallar uyguladığı anlaşılmıştır.

10. Anne babaların büyük çoğunluğunun aldığı tedbirleri yeterli bulduğu, şu an için yeterli olduğu ancak çocukların yaşları büyüdükçe kaygılarının artacağı belirtilmiştir.

11. Çocuklarının dijital izlerini takip ettiklerini belirten anne babaların eğitim seviyesinin, çocuklarını gözlem yoluyla takip ettiğini söyleyen anne babaların eğitim seviyesine göre genelde daha yüksek olduğu görülmüştür.

12. Anne babaların çocuklarıyla konuşarak dijital teknoloji ve internet kullanımı hakkında rehberlik yapmaya çalıştıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bununla beraber rol model olmak konusunda çoğunluğunun anneler olduğu anlaşılmıştır.

13. Çocuklarına yaptığı rehberliği geliştirmek isteyen velilerin çoğunlukta olduğu, kendi başına gelişim sağlamaya çalışan katılımcıların eğitim seviyesinin,

faydalı bir eğitim var ise katılım diyen katılımcılara oranla daha yüksek olduğu görülmüştür. Yaptığı rehberliği geliştirmeye ihtiyaç duymayan katılımcıların çoğunluğu babalardır.

14. Öğretmenlerin dijital ebeveynlik kavramı hakkında bilgiye sahip oldukları, bu kavramı daha çok çocuğu dijital dünyada kontrol etmek ile ilgili olduğunu düşündükleri anlaşılmıştır.

15. Öğretmenlerin dijital ebeveynlik becerisini dijital dünyada kontrolü sağlamak, çocuğunu koruyabilmek ve çocuğuna rehber olabilmek şeklinde düşündükleri, internet etik değerlerine uyma konusunda görüş bildirilen öğretmenlerin Bilişim Teknolojileri branşında olduğu anlaşılmıştır.

16. Öğretmenler velilerinin yaptığı rehberliğin geliştirilmesi gerektiğini düşünmektedirler.

17. Öğretmenlere göre eğitim düzeyi dijital ebeveynlik becerilerini olumlu yönde etkilemektedir ancak eğitim seviyesi etkili olsa da dijital ebeveyn rolünü yerine getirebilen anne babaların ilgili anne babalar olduğunu düşündükleri anlaşılmıştır.

18. Öğretmenlere göre ekonomik durumun dijital ebeveynlik becerilerine etkisi bulunmamaktadır.

19. Öğretmenler eğitim düzeyi nasıl olursa olsun her anne babanın dijital ebeveynlik anlamında kendini ve çocuğuna yaptığı rehberliği geliştirmeye devam etmesi gerektiğine inanmaktadırlar.

20. Öğretmenlerin çoğu dijital ebeveynlik üzerine yapılan eğitim, uygulama ve kaynaklardan haberdardır.

21. Öğretmenlerin anne babaları bilgilendirmek için bir eğitim almaya ihtiyaç duyduğu, öğretmenlerin, dijital ebeveynlik becerileri konusunda eğitim almanın yanında, yetişkin eğitimi konusunda da eğitime ihtiyaçları olacağını düşünmektedirler.

5.2. Öneriler

5.2.1. Uygulamaya Yönelik Öneriler

1. Diğer illerde de benzer çalışmalar yapılarak ihtiyaç görülmesi durumunda dijital teknolojiler alanında uzman kişilerin ebeveynlere ve öğretmenlere eğitim verebilmesi ve yetişkin eğitimi alanında da becerilere sahip olmaları için yetişkin eğitimi anabilim dalları bulunan üniversiteler ile iş birliği yapılarak pedagojik formasyon benzeri andragojik formasyon eğitimleri açılabilir.
2. Ebeveynlere dijital ebeveynlik becerilerini geliştirmelerine yönelik planlanan eğitimlerin yetişkin öğrenme yöntem ve tekniklerine uygun çerçevede oluşturulmasına dikkat edilmelidir. Planlanan eğitimler ebeveynlerin dijital okur yazarlık seviyelerine, dijital araç kullanma deneyimlerine, çocuklarının yaş ve gelişim özelliklerine göre seviyelere ayrılabilir.
3. Diğer illerde de benzer çalışmalar yapılarak ihtiyaç görülmesi durumunda yetişkin eğitime yönelik, yetişkinlerin eğitim ve ihtiyaçlarına odaklı yetişkin eğitim okulları ya da programlar açılabilir.
4. Özellikle gelir düzeyi düşük ebeveynlerin dijital araç kullanma deneyimlerini artırabilmek adına okullardaki Bilişim Teknolojileri sınıfları akşam saatleri ya da tatil günlerinde halka açık tutulabilir.
5. Çocukların dijital teknoloji ve internet kullanımında annelerin babalara oranla daha hassas olduğu sonucuna dayanarak babalara yönelik farkındalık artırıcı çalışmalar yapılabilir.
6. Özellikle ergenlik dönemine yaklaşırken anne ve babalar için aile içi iletişimi güçlendirmeye yönelik ebeveyn-çocuk ilişkileri üzerine eğitimler merkeze erişim imkanı olmayan köy ve beldelerde artırılabilir.

5.2.2. Araştırmacılara Yönelik Öneriler

1. Dijital ebeveynlik becerilerine yönelik nicel ve nitel yöntemin bir arada kullanıldığı çalışmalar yapılabilir.

2. Dijital ebeveynlik becerilerine yönelik çalışmalar tüm yaş gruplarındaki çocukların ebeveynlerine yönelik planlanabilir.
3. Dijital ebeveynlik becerilerine yönelik çocukların da görüşlerine yer verilen araştırmalar planlanabilir.
4. Anne babaların dijital ebeveynlik rolü sorumlulukları sürecinde ortaya çıkan sorunların derinlemesine tespit edilebilmesi amacıyla deneysel çalışmalar planlanabilir.
5. Dijital ebeveynlik becerilerine etki ettiği düşünülen yaş, eğitim düzeyi, ekonomik durumu vb. gibi değişkenler artırılarak etki düzeyleri incelenebilir.
6. Yetişkinler nasıl öğrenmek istiyor sorusuna yönelik alanyazın taraması ve örneklem incelemeleri yapılabilir.

KAYNAKLAR

- Acar, Ç. (2015). Anne Ve Babaların İlkokul Ortaokul Ve Lise Öğrencisi Çocukları İle Kendilerinin Dijital Okuryazarlıklarına İlişkin Görüşleri. *Yüksek Lisans Tezi*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Akademisi, A. P. (2013). Children, Adolescents, and the Media. Amerika.
- Akbaş, Ö. Z., & Dursun, C. (2020). Teknolojinin aileye etkisi: değişen ailenin dijital ebeveyn ve çocukları. *Turkish Studies - Social*, 15(4), 2245-2265.
- Akkoyunlu, B., & Tuğrul, B. (2002). Okul öncesi çocukların ev yaşantısındaki teknolojik etkileşimlerinin bilgisayar okuryazarlığı becerileri üzerindeki etkisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2002(23), 12-21.
- Aksüt, M., & Batur, Z. (2007). İnternet perspektifinde ergenlerin sosyalleşme ve iletişim kurma süreci. *IX. Akademik Bilişim Konferansı* (s. 39-43). Kütahya: Dumlupınar Üniversitesi.
- Altunışık, R., Coşkun, R., & Yıldırım, E. (2019). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri SPSS Uygulamaları*. Sakarya: Sakarya Kitabevi.
- Anne-babalar için; dijital doğanları hayata hazırlama kılavuzu. (2017, 09 18). 12 29, 2021 tarihinde <https://digitalage.com.tr/>: <https://digitalage.com.tr/anne-babalar-icin-dijital-doganlari-hayata-hazirlama-kilavuzu/> adresinden alındı
- Aral, N., & Keskin, A. D. (2018). Examining 0-6 year olds' use of technological devices from parents' points of view. *Addicta: The Turkish Journal on Addiction*, 5(2), 317-348. doi:http://dx.doi.org/10.15805/addicta.2018.5.2.0054
- Arıcak, T. (2015). *Siber Âlemin Avatar Çocukları İnternet ve Gençlik İlişkisinin Bugünü ve Geleceği*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Arslan, S. (2022). Dijital Ebevenylik Farkındalığı ve Çocuklarda Problemli Medya Kullanımı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: İstanbul Aydın Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Ateş, M., & Saltalı, N. D. (2019). KKTC'de yaşayan 5-6 yaş çocukların tablet ve cep telefonu kullanımına ilişkin ebeveyn görüşlerinin incelenmesi. *Gazi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(1), 62-90.
- Babaoğlu, E., Çelik, E., & Nalbant, A. (2018). İdeal öğrenci velisi üzerine nitel bir çalışma. *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 51-65.
- Baker, Ö. E., & Kavşut, F. (2007). Akran zorbalığının yeni yüzü: siber zorbalık cyber bullying: a new face of peer bullying. *Eurasian Journal of Educational Research*, 31-42.
- Baltacı, A. (2018). Nitel araştırmalarda örnekleme yöntemleri ve örnek hacmi sorunsalı üzerine kavramsal bir inceleme. *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 231-274.

- Baltacı, A. (2019). Nitel araştırma süreci: nitel bir araştırma nasıl yapılır? *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(2), 368-388.
- Barkuş, F., & Koç, M. (2019). Dijital mahremiyet kavramı ve ilgili çalışmalar üzerine bir derleme. *Bilim, Eğitim, Sanat ve Teknoloji Dergisi (BEST Dergi)*, 35-44.
- Başhan, F. (2011). İnternetin çeşitli yönleriyle Türk toplumunca benimsenmesi: Karaman örneği. *Yüksek Lisans Tezi*. Karaman: Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Bilimsel Enstitüsü.
- Bayzan, Ş. (2009). Türkiye ve dünyada internet yasaklarına, sansüre ve zararlı içeriğe karşı yaptırım ve uygulamalara genel bir bakış. *11. Akademik Bilişim Konferansı*. Şanlıurfa: Harran Üniversitesi.
- Bilasa, P., & Taşpınar, M. (2017). Hayat boyu öğrenme kapsamında anahtar yeterliliklerin belirlenmesi: Türkiye için durum analizi. *Milli Eğitim Dergisi*, 46(215), 129-144.
- Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu*. (2021, 12 06). <https://internet.btk.gov.tr/>: <https://internet.btk.gov.tr/internetin-riskleri-ve-zararlari> adresinden alınmıştır
- Bilgiç, E. E. (2021, 11 19). <https://dijitalmedyavecocuk.bilgi.edu.tr/>. Dijital Medya ve Çocuk: <https://dijitalmedyavecocuk.bilgi.edu.tr/> adresinden alınmıştır
- Bilgiç, H. G., Duman, D., & Seferoğlu, S. S. (2011). Dijital yerlilerin özellikleri ve çevrim içi ortamların tasarlanmasındaki etkileri. (s. Akademik Bilişim'11 - XIII. Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri). Malatya: İnönü Üniversitesi.
- Bostancı, S., & Çakır, R. (2022). Erken çocukluk çağında çocuğu olan ebeveynlerin, çocuklarına medya kullandırmadaki aracılıkları ve dijital ebeveynlik farkındalıklarının incelenmesi. *Turkish Journal of Primary Education*, 7(2), 86-116.
- Canbek, G., & Sağıroğlu, Ş. (2007). Çocukların ve gençlerin bilgisayar ve internet güvenliği. *Politeknik Dergisi*, 33-39.
- Clarkson, A., & Zierl, L. (2018). An online parenting program grows digital parenting skills and parent-school connection. *Journal of Extension*(56 (5)).
- Coşkunalp, S. (2022). Dijital Ebeveynlik Öz Yeterliği ile Çocuklarda Problemlili Medya Kullanımı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Yüksek Lisans Tezi*. Konya: Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Creswell, J. W. (2016). *Research Design: Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods Approaches*. ((. S. Demir), Çev.) Ankara: Eğitim Kitap.
- Çelen, F. K., Çelik, A., & Seferoğlu, S. S. (2011). Çocukların internet kullanımları ve onları bekleyen çevrimiçi riskler. *XIII. Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri* (s. 645-652). Malatya: İnönü Üniversitesi.

- Çetin, M., & Özgiden, H. (2013). Dijital kültür sürecinde dijital yerliler ve dijital göçmenlerin Twitter kullanım davranışları üzerine bir araştırma. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 172-189.
- Digital 2021: The Latest Insights Into The "State of Digital"*. (2021, 11 17). <https://wearesocial.com>: <https://wearesocial.com/us/blog/2021/01/digital-2021-the-latest-insights-into-the-state-of-digital/> adresinden alınmıştır
- Durak, A. (2019). Ebeveyn Arabuluculuğunun Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Yüksek Lisans Tezi*. Bartın: Bartın Üniversitesi.
- Erden, M. K., & Uslupehlivan, E. (2021). Dijital çağda değişen ebeveynlik rolleri: teknoloji kullanımında anne babalar rehber mi engel mi olmalı? *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 21(51), 447-474. doi:10.21560/spcd.vi.671929
- Eşgi, N. (2013). Dijital yerli çocukların ve dijital göçmen ebeveynlerinin internet bağımlılığına ilişkin algılarının karşılaştırılması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(3), 181-194.
- Eşgi, N. (2014). Aile-çocuk internet bağımlılık ölçeği'nin türkçeye uyarlanması: geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 22(2), 807-839.
- European Commission, Directorate-General for Education, Youth, Sport and Culture. (2019). Key competences for lifelong learning. Lüksemburg: Publications Office of the European Union.
- Fritsch, T. (2010). Actor Models and Digital Natives: An Empiric Research Approach For Online Communities. *Yüksek Lisans Tezi*, 110. Almanya.
- Goodwin, K. (2018). *Dijital Dünyada Çocuk Büyütmek*. (T. Er, Çev.) İstanbul: Aganta Kitap Yayınevi.
- Google Dijital Ebeveynlik Eğitimi*. (2021, 11 20). <https://www.btkakademi.gov.tr>: <https://www.btkakademi.gov.tr/portal/course/google-dijital-ebeveynlik-9529#!about> adresinden alınmıştır
- Güven, G. C. (2018). The lived experiences of secondary school parents in raising responsible digital. *Doctoral Dissertation*. Lynchburg, ABD: Liberty University.
- Güler, H., Şahinkaya, Y., & Şahinkaya, H. (2017). İnternet ve mobil teknolojilerin yaygınlaşması: fırsatlar ve sınırlılıklar. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 187-207.
- Güler, N., Bayzan, Ş., & Güneş, A. (2016). İnternette çocuklara yönelik riskler ve ailelerin bilinçlendirme faaliyetlerindeki rolü. *10. Uluslararası Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Sempozyumu* (s. 1-11). Rize: Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi.
- Gürbüz, A., Kaptan, H., & Buldu, A. (2001). Yeni bir eğitim olgusu olarak web tabanlı eğitime kısa bir bakış. *Uluslar Arası Eğitim Teknolojileri Sempozyum ve Fuar Bildirileri*, (s. 28-29).

- Hark Söylemez, N. (2021). Dijital ebeveynlik ile ilgili olarak yapılan çalışmaların incelenmesi. *4.Uluslararası İnsan Çalışmaları Kongresi* (s. 11-25). Ankara: Bidge Yayınları.
- Hasebrink, U., Livingstone, S., & Haddon, L. (2008). *Comparing children's online opportunities and risks across Europe: Cross-national comparisons for EU Kids Online*. London.
- Hayat Boyu Öğrenme Strateji Belgesi. (2009). Milli Eğitim Bakanlığı.
- Jafari, K. K. (2021). Erken Çocukluk Dönemindeki Çocukların Zeka Düzeyleri ve Sosyal Becerileri ile Ailelerin Ebeveynlik ve Dijital Ebeveynlik Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Doktora Tezi*. Bursa: Bursa Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Karabacak, Z. İ., & Sezgin, A. A. (2019). Türkiye’de dijital dönüşüm ve dijital okuryazarlık. *Türk İdare Dergisi*, 91(488), 319-343.
- Karaboğa, M. T. (2019). Dijital medya okuryazarlığında anne ve baba eğitimi. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 14(20), 2042-2073. doi:10.26466/opus.601942
- Karabulut, B. (2015). Bilgi toplumu çağında dijital yerliler, göçmenler ve melezler. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11-23.
- Karahisar, T. (2014). İnternette çocukları bekleyen riskler ve medya okuryazarlığı. *The Turkish Online Journal of Design, Art and Communication*, 82-95.
- Karasar, N. (2011). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Kaşıkcı, D. N., Çağıltay, K., Karakuş, T., Kurşun, E., & Ogan, C. (2014). Türkiye ve Avrupa’daki çocukların internet alışkanlıkları ve güvenli internet kullanımı. *Eğitim ve Bilim*, 230-243.
- Kay, M. A. (2022). Erken Çocuklukta Dijital Oyun Bağımlılığının Yordayıcıları Olarak; Dijital Ebeveynlik, Aile İçi İlişkiler Ve Sosyal Yeterlilik. *Doktora tezi*. Malatya: İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Kaya, G. İ., Bayraktar, D. M., & Yılmaz, Ö. (2018). Dijital ebeveynlik tutum ölçeği: geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 149-173.
- Kaya, İ., & Bayraktar, D. M. (2021). Türkiye’de yapılan dijital ebeveynlik araştırmalarına yönelik bir içerik analizi çalışması. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(2), 1046-1082.
- Kidron, B., & Rudkin, A. (2017). *Digital Childhood: Addressing childhood development milestones in the digital environment*. University of Southampton Institutional Repository.

- Konok, V., Bunford, N., & Miklósi, Á. (2020). Associations between child mobile use and digital parenting style in Hungarian families. *Journal of Children and Media*, 14(1), 91-109. doi:10.1080/17482798.2019.1684332
- Kopuz, T., Turgut, Y. E., & Aktı Aslan, S. (2022, Aralık). Dijital ebeveynlik tutumu ile çocukların güvenli internet kullanımları arasındaki ilişki üzerine bir inceleme. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 123-153.
- Livingstone, S., Ross, A. B., Pavlick, J., & Ólafsson, K. (2018). *In the digital home, how do parents support their children and who supports them? Parenting for a digital future: survey report 1*. İngiltere: LSE Department of Media and Communications.
- Manap, A. (2020). Anne Ve Babalarda Dijital Ebeveynlik Farkındalığının İncelenmesi. *Doktora Tezi*. Malatya: İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Manap, A., & Durmuş, E. (2021). Dijital ebeveynlik farkındalığının çeşitli değişkenler, aile içi roller ve çocukta internet bağımlılığı açısından incelenmesi. *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 12(1), 141-156. doi:10.19160/ijer.837749
- Mertala, P. (2017). Digital technologies in early childhood education – A frame analysis of preservice teachers' perceptions. *Early Child Development and Care*, 189(8), 1228-1241. doi:DOI:10.1080/03004430.2017.1372756
- Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi (MEGEP). (2006). *Türkiye'nin başarısı için itici güç: Hayat boyu öğrenme politika belgesi*. Ankara.
- Muslu, G. K., & Bolışık, B. (2009). Çocuk ve gençlerde internet kullanımı. *TAF Preventive Medicine Bulletin*, 445-450.
- Ng, W. (2012). Can we teach digital natives digital literacy? *Computers and Education*, 1065-1078.
- Nikken, P., & Jansz, J. (2014). Developing scales to measure parental mediation of young children's internet use. *Learning, Media and technology*, 39(2), 252-266.
- Ocak, M. A. (2013). Aile ve İnternet. Ankara.
- Odabaşı, H., Çoklar, A. N., & Kabakçı, I. (2007). Yeni dünya: internet - ailelerin yeni dünyadaki sorumlulukları nelerdir? 8. *Aybastı-Kabataş Kurultayı*.
- OECD. (2016). *Türkiye – Ülke Notu – Beceriler Önemlidir: Yetişkin Becerileri Araştırmasının Kapsamlı Sonuçları*. TC Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı.
- Öğüt, A. (2003). *Bilgi Çağında Yönetim* (2. Baskı b.). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Özdalga, Ş. (2018, Şubat). Dijital çağda anne baba olmak. (G. Koleji, Dü.) İzmir.
- Özdemir, M. (2010). Nitel veri analizi: sosyal bilimlerde yöntem bilim sorunsalı üzerine bir çalışma. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(1), 323-343.

- Özkan, A., & Hira, İ. (2017). Dijital medya ve sosyalleşme: 6-12 yaş çocukların sosyalleşmesine dair ebeveyn görüşleri (İstanbul örneği). *Kesit Akademi Dergisi*, 245-270.
- Özsoy, D., & Atılğan, S. S. (2018). Kuzeydoğu Anadolu Bölgesi'ndeki 0-8 yaş grubu çocukların internet kullanımı ve bu kapsamda ebeveyn arabuluculuğu: nitel bir araştırma. *Selçuk İletişim*, 96-125.
- Pekyürek, M. F. (2022). Ebeveynlerin dijital ebeveynlik yeterliklerinin artırılmasına yönelik e-çeriklerin geliştirilmesi. *Yüksek Lisans Tezi*. Bartın: Bartın Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Prensky, M. (2001a). Digital natives, digital immigrants. *On the Horizon*, 1-5.
- Prensky, M. (2001b). Digital natives, digital immigrants part 2: do they really think differently? *On the Horizon*, 1-5.
- Prensky, M. (2004). The Emerging Online Life of the Digital Native. 1-14.
- Prensky, M. (2009). H. sapiens digital: from digital immigrants and digital natives to digital wisdom. *Innovate: Journal of Online Education*.
- Rode, J. A. (2009). Digital parenting: designing children's safety. *People and Computers XXIII Celebrating People and Technology*, 244-251.
- Sırakaya, M., & Seferoğlu, S. S. (2018). Çocukların çevrim-içi ortamlarda karşılaştıkları riskler ve güvenli internet kullanımı. A. İ. B. Akkoyunlu içinde, *Eğitim teknolojileri okumaları* (s. 185-202). Adapazarı: TOJET ve Sakarya Üniversitesi.
- Şahin Konaş, Z. (2021). Dijital Hikaye Geliştirme Etkinliklerinin Ebeveynlerin Dijital Ebeveynlik Ve Teknoloji Kullanım Tutumlarına Etkisinin İncelenmesi. *Yüksek Lisans Tezi*. Bartın: Bartın Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Taşçı, E. (2021, 12 05). *İstanbul Üniversitesi*. https://www.istanbul.edu.tr/tr/_:https://www.istanbul.edu.tr/tr/haber/turkiye-nufusunun-yuzde-77si-akilli-telefon-kullaniyor-67006B00640038004B0076003000310059002D00440039007900700046006200610041004F003200370077003200 adresinden alınmıştır
- Tokel, S., Başer, D., & İşler, V. (2013). Türkiye'deki ebeveynlerin çocuklarının internet ve sosyal paylaşım siteleri kullanımına yönelik bilgi seviyeleri ve algıları. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 225-236.
- TÜİK. (2021, 12 22). Çocuklarda bilişim teknolojileri kullanım araştırması. Türkiye İstatistik Kurumu.
- Türkel, N. (2021). Ebeveynlerin Sosyal Medya Bağımlılık Düzeyleri ile Dijital Ebeveynlik Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: Üsküdar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Ulusoy, A., & Bostancı, M. (2014). Çocuklarda sosyal medya kullanımı ve ebeveyn rolü. *International Journal of Social Science*, 559-572. doi:10.9761/JASSS2233

- Vikipedi. (2021, 12 5). https://tr.wikipedia.org/wiki/Anasayfa:https://tr.wikipedia.org/wiki/Dijital_D%C3%BCnya#Ortaya_%C3%A7%C4%B1k%C4%B1%C5%9F_adresinden_alınmıştır
- Vural şenel, B. (2020). Erken çocukluk döneminde çocuğu olan ebeveynlerin medya ve teknolojiye yönelik tutumlarının medya aracılık rolleri ile ilişkisi. *Yüksek Lisans Tezi*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- www.sdam.org.tr. (2020, 11 11). *Strateji Düşünce ve Analiz Merkezi*. 03 02, 2021 tarihinde <http://sdam.org.tr/haber/267-avantaj-ve-dezavantajlariyla-uzaktan-egitim/> adresinden alındı
- Yaman, F. (2018). Türkiye'deki ebeveynlerin dijital ebeveynlik öz yeterliklerinin incelenmesi. *Doktora Tezi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Yaman, F., Dönmez, O., & Kabakçı, I. (2016). *Dijital Dünyanın Ailesi: İnternetik Aile*. Ankara: Salmat Basım Yayıncılık.
- Yaman, F., Dönmez, O., Akbulut, Y., Yurdakul, I. K., Çoklar, A. N., & Güyer, T. (2019). Ebeveynlerin Dijital Ebeveynlik Yeterliklerinin Çeşitli Demografik Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 44(199), 149-172.
- Yay, M. (2019). *Dijital Ebeveynlik*. İstanbul: Yeşilay Yayınları.
- Yeygel, S., & Eğinli, A. T. (2009). Çocukların yeni oyuncağı: internet (çocukların internet kullanımına ilişkin bir araştırma). *Marmara İletişim Dergisi*, 159-183.
- Yıldırım, A., & şimşek, H. (2018). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Young, K. S. (1998). Internet addiction: The emergence of a new clinical disorder. *Cyberpsychology & Behavior*, 1(3), 237–244.
- Yurdakul, I. K., Dönmez, O., Yaman, F., & Odabaşı, H. F. (2013). Dijital ebeveynlik ve değişen roller. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 12(4), 883-896.
- Yüksek, S. (2021, 11 28). <https://www.cocuklasinema.com/>. Çocukla Sinema: <https://www.cocuklasinema.com/makale-detay/dijital-dunya-ve-cevrimici-riskleri-23> adresinden alınmıştır
- Zomer, N. R., & Kay, R. H. (2018). Technology use in early childhood education. *Journal of Educational Informatics*, 1(1), 1-25. doi:10.51357/jei.v1i1.45

EKLER

EK 1. Ebeveyn demografik bilgi formu

Değerli anne babalar; Bu anket Bartın Üniversitesi HBÖ ve Yetişkin Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Programında Doç. Dr. Gülsün ŞAHAN danışmanlığında yürütülen "Dijital ebeveynlik becerilerine yönelik veli ve öğretmen görüşlerinin değerlendirilmesi" başlıklı tez çalışmasında kullanılmak amacıyla hazırlanmıştır. Araştırmamın amacı; anne babaların ve çocuklarının öğretmenlerinin dijital ebeveynlik becerilerine yönelik görüşlerinden faydalananarak, durum değerlendirmesi yapmaktır. Anket 2 bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde katılımcılarla ilgili bazı demografik bilgiler istenmektedir. İkinci bölümde dijital ebeveynlik becerilerine yönelik sizin fikirlerinizin istendiğini açık uçlu sorular yer almaktadır. Vakit ayırdığınız için teşekkür ederim. Çiğdem GEDİK	
Bu bölümde demografik bilgilerinize yönelik sorular yer almaktadır.	
Ebeveynlik rolünüz (anne, baba) nedir?	☐ Anne ☐ Baba
Eğitim düzeyiniz nedir?	☐ İlkokul ☐ Ortaokul ☐ Lise ☐ Ön Lisans ☐ Lisans ☐ Yüksek Lisans
Mesleğiniz Nedir?	
Yaşınız?	☐ 25 yaş altı ☐ 25-35 arası ☐ 35-45 arası ☐ 45-55 arası ☐ 55 yaş üstü
Ailedeki çocuk sayısı kaçtır?	☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ve üzeri
Kaç yıldır internet kullanıyorsunuz?	☐ 0 - 5 yıl ☐ 6 - 10 yıl ☐ 11 - 15 yıl ☐ 16 yıl ve üzeri
Ortalama günlük internet kullanım süreniz ne kadardır?	☐ 1 saat ☐ 1-3 saat ☐ 3-5 saat ☐ 5-7 saat ☐ 7 saatten fazla
Gelir durumunuz nedir?	☐ 0 - 5999 TL ☐ 6000 - 9999 TL ☐ 10 000 - 14999 TL ☐ 15000 - 19999 TL ☐ 20000 TL ve üzeri

EK 2. Dijital ebeveynlik becerilerine yönelik anne - baba görüş formu

Bu bölümde dijital ebeveynlik becerilerine ilişkin sizin fikirlerinizin istendiğini açık uçlu sorular yer almaktadır.	
1. Dijital ebeveynlik kavramını duydunuz mu? Ebeveyn olarak dijital ebeveynlik kelimesi hakkında görüşleriniz nelerdir?	
2. Hangi dijital teknolojileri kullanıyorsunuz? ☐ Akıllı telefon ☐ Tablet ☐ Bilgisayar ☐ Diğer (yazınız)	
3. İnternet kullanım amaçlarınız nelerdir? ☐ Sosyal Medya ☐ Bilgiye Erişim ☐ Gündemi Takip Etme ☐ Eğitim	☐ Alışveriş - Bankacılık ☐ İletişim ☐ Oyun – Eğlence ☐ Diğer (yazınız)
4. Size göre dijital teknolojiler ve internetin çocuğunuz için avantajları nelerdir?	
5. Size göre dijital teknolojiler ve internetin çocuğunuz için riskleri nelerdir?	
6. Çocuğunuzun dijital teknolojiler ve internet kullanımında sizi örnek aldığı olumlu durumlar nelerdir? Örnek veriniz.	
7. Çocuğunuzun dijital teknolojiler ve internet kullanımında sizi örnek aldığı olumsuz durumlar nelerdir? Örnek veriniz.	
8. Size göre internette etik davranışlar neler olmalıdır?	
9. İnternetteki davranışlarınızın internet etik kurallarına uygunluğunu hakkındaki görüşleriniz nelerdir?	
10. Çocuğunuza sağladığınız dijital teknolojiler ve internet ortamını güvenli hale getirmek için aldığınız tedbirler nelerdir?	
11. Aldığınız tedbirlerin yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?	
12. Çocuğunuzun dijital teknolojiler ve internet kullanma alışkanlıklarını nasıl takip ediyorsunuz?	
13. Çocuğunuza dijital teknolojiler ve internet kullanımında nasıl rehberlik ediyorsunuz?	
14. Çocuğunuza dijital teknolojiler ve internetin doğru kullanımında yaptığınız rehberliği geliştirmeye ihtiyaç duyuyor musunuz? İhtiyaç duyduğunuz yönler nelerdir?	
15. Dijital ebeveynlik becerilerini geliştirmek ile ilgili yapılan eğitim, uygulama veya kaynaklardan haberdar mısınız? Örnek veriniz.	

EK 3. Dijital ebeveynlik becerilerine yönelik öğretmen görüş formu

Değerli öğretmenim; Bu anket Bartın Üniversitesi HBÖ ve Yetişkin Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Programında Doç. Dr. Gülsün ŞAHAN danışmanlığında yürütülen "Dijital ebeveynlik becerilerine yönelik veli ve öğretmen görüşlerinin değerlendirilmesi" başlıklı tez çalışmasında kullanılmak amacıyla hazırlanmıştır. Araştırmamın amacı; anne babaların ve çocuklarının öğretmenlerinin dijital ebeveynlik becerilerine yönelik görüşlerinden faydalanarak, durum değerlendirmesi yapmaktır. Ankette dijital ebeveynlik becerilerine yönelik sizin fikirlerinizin istendiğini açık uçlu sorular yer almaktadır. Vakit ayırdığınız için teşekkür ederim. Çiğdem GEDİK
1. Branşınız • İlkokul • Ortaokul (Branşınızı yazınız)
2. Öğretmen olarak dijital ebeveynlik kelimesi hakkında düşünceniz nedir?
3. Size göre dijital ebeveynlik becerileri nelerdir?
4. Velilerinizin dijital teknolojiler ve internetin doğru kullanımında konusunda çocuklarına yaptığı rehberlikle ilgili ne düşünüyorsunuz?
5. Sizce eğitim düzeyi ve ekonomik durumu velilerinizin dijital ebeveynlik becerilerini nasıl etkiliyor?
6. Velilerinizin çocuklarına dijital teknolojiler ve internetin doğru kullanımında yaptığı rehberliği geliştirmek için önerileriniz nelerdir?
7. Dijital ebeveynlik becerilerini geliştirmek ile ilgili yapılan eğitim, uygulama veya kaynaklardan haberdar mısınız? Örnek veriniz.
8. Velilerinizi bilgilendirmek için böyle bir eğitime ihtiyaç duyuyor musunuz?

EK 4. Etik kurul onay belgesi



T.C.
BARTIN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu



Sayı : E-23688910-050.01.04-2200115775
Konu : Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik
Kurulu Onay Belgesi

26.10.2022

Protokol No:	2022-SBB-0440
Araştırmanın Başlığı:	Dijital Ebeveynlik Becerilerine Yönelik Veli Ve Öğretmen Görüşlerinin Değerlendirilmesi
Proje Yürütücüsü:	Çiğdem GEDİK
Başvuru Formunun Geliş Tarihi:	05.10.2022
Karar Tarihi:	25.10.2022
Toplantı No:	24

Başvuru dosyasında etik sorun oluşturabilecek sorular/maddeler, süreçler ya da unsurlar bulunmadığından 25.10.2022 tarihli ve 24 numaralı toplantıda 2022-SBB-0440 numaralı başvuruya araştırma için ETİK KURUL ONAY belgesinin verilmesine karar verilmiştir.

Doç. Dr. Elif KARAHAN
Kurul Başkanı

Doç. Dr. Sedat Balyemez
Başkan yardımcısı

Doç. Dr. Melih Başkol
Üye

Doç. Dr. Sefer Yetkin Işık
Üye

Doç. Dr. Vahit Celal
Üye

Dr. Öğr. Üyesi Ferda
Karadağ
Üye

Dr. Öğr. Üyesi Hasan Basri
Kansızoğlu
Üye

Belge Doğrulama Kodu: ECHAMHIF

[Bu belge, güvenli elektronik imza ile onaylanmıştır.](http://abys.bartin.edu.tr/ERMS/Record/ConfirmationPage/Index)

Belge Takip Adresi: <http://abys.bartin.edu.tr/ERMS/Record/ConfirmationPage/Index>

Adres: Ağıdaç Mahallesi Fakülte Caddesi No:54 Bartın

Telefon No: (0 378) 2235500

e-Posta:

Kep Adresi: bartinunivresneti@bdu.tr

Faks No: (0 378) 2235042

İnternet Adresi: <http://www.bartin.edu.tr/>

Bilgi için :

Elbriz Bulut

Sekreter

Telefon No:

(0 378) 2235372 - 5372



EK 5. Millî Eğitim Bakanlığı araştırma izni



T.C.
BARTIN VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-64441482-605.01-66614343
Konu : Araştırma Uygulama İzni Talebi
(Çiğdem GEDİK)

23.12.2022

DAĞITIM YERLERİNE

- İlgi : a) Bakanlığımızın (Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü) 21.01.2020 tarihli ve E.1563890 sayılı yazısı ekindeki 2020/2 No'lu Genelge'si.
b) Müdürlük Makamının 22.12.2022 tarihli E.66580799 sayılı Oluru.

Bartın Üniversitesi Bartın Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Hayat Boyu Öğrenme ve Yetişkin Eğitimi tezli yüksek lisans programı öğrencisi Çiğdem GEDİK'in, **"Dijital Ebeveynlik Becerilerine Yönelik Veli ve Öğretmen Görüşlerinin Değerlendirilmesi "** adlı çalışmasına veri sağlamak amacıyla ilimiz ilk ve orta dereceli okullarda görevli öğretmenler ile öğrenci velilerine veri toplama araçlarını uygulama izin talebine ait ilgilinin başvuru evrakları ilgi (a) Genelge doğrultusunda Ar-Ge Birimi Araştırma ve Değerlendirme Komisyonu tarafından değerlendirilerek uygun bulunmuştur.

Yukarıda açıklanan araştırma uygulamaya ilişkin, onaylı bir örneği Müdürlüğümüzde muhafaza edilen, **adı geçen araştırmacı tarafından uygulama sırasında sadece yazımız ekindeki mühürlü ve imzalı örnekten çoğaltıp uygulayabileceği veri toplama araçlarının;** salgın tedbirlerine uyularak, kurum faaliyetlerini aksatmadan, gönüllülük esasına göre, başta Türkiye Cumhuriyeti Anayasası olmak üzere 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Hakkındaki Kanun'a, ilgi (a) Genelge hükümlerine ve Türk Millî Eğitimi'nin amaçlarına uygun şekilde, denetimi il/ilçe millî eğitim müdürlükleri ile okul/kurum idaresinde olmak üzere 2022-2023 Eğitim Öğretim Yılı'nda ilimiz ilk ve orta dereceli okullarda görevli öğretmenler ile öğrenci velilerine uygulanmasında sakınca olmadığına ilişkin ilgi (b) Olur ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinize rica ederim.

Oğuzhan ACAR
Vali a.
İl Millî Eğitim Müdürü

Ek: İlgi (b) Olur ve Onaylı Başvuru Evrakları (9 Sayfa)

Dağıtım
Merkez İlçe İlkokul Müdürlüklerine
Merkez İlçe Ortaokul Müdürlüklerine
Kaymakamlıklara (İlçe M.E.M.)

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
Adres : Bartın İl Millî Eğitim Müdürlüğü, Gölbucağı Mah. Gazhane Cad. No: 6/3 Merkez/BARTIN
Telefon No : 0 (378) 227 68 93
E-Posta: arge@74meh.gov.tr
Kep Adresi : meb@hso1.kep.tr

Belge Doğrulama Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys>
Bilgi için : Emine SAĞOL (Dahili 212)
Unvan : Memur
İnternet Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys>
Faks: 3782271696

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 329d-98f2-3fd8-9047-6eb7 kodu ile teyit edilebilir.



EK 6. Millî Eğitim Bakanlığı araştırma değerlendirme formu

T.C. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI Eğitim Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı ARAŞTIRMA DEĞERLENDİRME FORMU ARAŞTIRMA SAHİBİNİN	
Adı Soyadı	Çiğdem GEDİK
Kurumu/Üniversitesi	BARTIN ÜNİVERSİTESİ
Araştırma Yapılacak İller	BARTIN
Araştırma Yapılacak Eğitim Kurumu ve Kademesi	Özel İlkokul, Özel Ortaokul, Resmi İlkokul, Resmi Ortaokul, (25 Veli, 25 Öğretmen)
Araştırmanın Konusu	Dijital ebeveynlik becerilerine yönelik veli ve öğretmen görüşlerinin değerlendirilmesi
Üniversite/ Kurum Onayı	VAR
Araştırma / Proje/ Ödev / Tez Önerisi	Yüksek Lisans Tezi
Veri Toplama Araçları	Ebeveyn Demografik Bilgi Formu Dijital Ebeveynlik Becerilerine Yönelik Anne- Baba Görüş Formu Dijital Ebeveynlik Becerilerine Yönelik Öğretmen Görüş Formu
Görüş İstenecek Birim/ Birimler	-----
KOMİSYON GÖRÜŞÜ	
UYGUNDUR.	
Komisyon Kararı	Oybirliği ile Alınmıştır.
Muhalef Üyenin Adı ve Soyadı:	GEREKÇESİ: -----

EK 7. Yayın kabul belgesi



Konu: İlgili Makama

Sn. Çiğdem GEDİK "Covid-19 Salgın Süreci, Bilişim Teknolojileri Rehber (BTR) Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitime İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi" isimli çalışması hakem sürecinden geçmiş olup dergimizin NİSAN 2023 sayısında yayınlanacaktır. 01.01.2023

TÜRKİYE BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR DERGİSİ

Editör

EK 8. Kongre katılım belgesi



4. Uluslararası Coğrafya Eğitimi Kongresi Karabük Üniversitesi



Sayın Çiğdem Gedik,

"Covid-19 Salgın Süreci, Bilişim Teknolojileri Rehber Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitime İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi" başlıklı bildiriniz hakem değerlendirmeleri sonrasında **Sözlü Bildiri** olarak kabul edilmiştir.

Karabük Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü ve UCEK Düzenleme Kurulu'nun iş birliği ile **7 - 9 Ekim 2022** tarihleri arasında aynı anda yüz yüze ve çevrimiçi olarak düzenlenecek olan **"IV. Uluslararası Coğrafya Eğitimi Kongresi"** için tam metin gönderim tarihi **30.11.2022**'dir. Katılım ücreti ödendikten sonra bildiriniz kongre sunum listesine dahil edilecektir.

Sizi de kongremizde görmekten mutluluk duyacağız.



BENZERLİK BİLDİRİMİ

“Dijital Ebeveynlik Becerilerine Yönelik Veli Ve Öğretmen Görüşlerinin Değerlendirilmesi” başlıklı tezimin ana bölümü (ön bölüm, kaynaklar ve ekler hariç) Turnitin İntihali Engelleme Programı aracılığıyla incelenmiş ve ilgili rapor danışmanım tarafından da kontrol edilmiştir. Kontrol sırasında (1) “Kapak, Önsöz, Özet, İçindekiler, Kısaltmalar/ Simgeler Sayfası, Tablolar Dizini, Şekiller Dizini, Dipnotlar, Kaynaklar, Ekler, Özgeçmiş” (2) “Tırnak içinde ve blok olarak verilen (doğrudan) alıntılar” (3) “Beş sözcüğe kadar olan benzerlik/örtüşme içeren metin kısımları” (4) “Öğrencinin lisansüstü tezi ile ilgili yapmış olduğu yayınlar ile yararlandığı mevzuat metinleri” dışarıda tutulmuştur. Benzerlik kontrolüne ilişkin rapordan elde edilen sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

Rapor Tarihi	:
Gönderim Numarası	:
Sayfa Sayısı	: 119
Sözcük Sayısı	: 26.321
Karakter Sayısı	:
Benzerlik Oranı	:
Savunma Tarihi	: 27.01.2023

Yukarıda belirtilen sonuçları gösteren Turnitin İntihali Engelleme Programı’na ilişkin orijinal raporu, sonuçlarda herhangi bir değişiklik yapmaksızın bu bildirimin ekinde Enstitüye teslim ettiğimi, tezimin **%10**’dan fazla benzerlik oranı içerdiğinin ve tek bir kaynakla eşleşme oranının **%2**’yi geçtiğinin belirlenmesi durumunda, bundan doğabilecek tüm yasal sorumluluğu kabul ettiğimi bildirir, saygılarımı sunarım.

Öğrencinin Adı Soyadı: Çiğdem GEDİK

Tarih: 14.03.2023

İmza: